

KITERE PÅ HARDANGERVIDDA HVEM ER DE OG HVA GJØR DE?

SNOW KITERS ON THE HARDANGERVIDDA PLATEAU

KNUT FOSSGARD

UNIVERSITETET FOR MILJØ- OG BIOVITENSKAP

INSTITUTT FOR NATURFORVALTNING
MASTEROPPGAVE 30 STP. 2011

Forord

Denne masteroppgaven er skrevet som en del av det toårige mastestudiet i naturbasert reiseliv ved Institutt for naturforvaltning på Universitetet for miljø- og biovitenskap i Ås. Oppgaven er av tidmessige grunner skrevet mellom de to høstsemesterene i toårsstudiet, ikke som avslutning på studiet.

Opphavet til oppgavens tema var min egen erfaring som kiter, hvor jeg med interesse og nysgjerrighet har fulgt debatten mellom kitere og villreinforvaltning. Jeg har nær tilknytning til Hardangervidda, derfor har debatten rundt dette området interessert meg spesielt. Ut fra temaet var det naturlig å ta kontakt med Norsk institutt for naturforskning (NINA) som syntes temaet var spennende. Oppgaven har derfor blitt til i godt samarbeid med NINA.

Mine veiledere har vært til uvurderlig hjelp og jeg vil takke Vegard Gundersen (NINA) og Øystein Aas (UMB/NINA) for all bistand underveis. Takk også til Torvald Tangeland i NINA for gode innspill og til Nehmet Nehmetoglu ved høyskolen i Lillehammer som bidro til at statistikken fikk en fornuftig vinkling.

Det innledende arbeidet med oppgaven var preget av eksplorerende? famling for å klarlegge hva som eksisterte av kunnskap om kiterne. Her har informanter i kitemiljøet vært gode diskusjonspartnere. Takk til alle dere.

Alle gode hjelpere ellers, ikke minst de som har testet spørreskjemaet på ulike stadier og kommet med kloke justeringsforslag, fortjener også betydelig honnør. Til sist vil jeg takke store og små i familien for tålmodig utholdenhet i et drøyt halvår. Uten alle dere hadde ikke dette prosjektet latt seg gjennomføre.

Universitetet for miljø- og biovitenskap, Ås, 15.07.2011

Knut Fossgard

Sammendrag

Snøkiting er blant de "nye" friluftaktivitetene i Norge, hvor "ny" innebærer at aktiviteten har eksistert i de siste 10-15 årene. Aktiviteten har økt jevnt siden starten på 1990-tallet. Kiting foregår helst på store åpne flater og høyfjellsområdene i Norge er godt egnet for aktiviteten. Disse områdene har gode vind- og snøforhold, store arealer og de er lett tilgjengelige. Deler av aktiviteten foregår i villreinområder, noe som har medført debatt helt siden aktiviteten startet. Debatten har stått mellom villreinforvaltningen på den ene siden og kiterne på den andre. Norge har særskilt internasjonalt ansvar for å ta vare på villreinen (Rangifer tarandus tarandus) og forvaltningen har ikke ønsket å utsette den for unødvendig påvirkning. En del av tiltakene er gjort ut fra et føre-var-prinsipp, uten tilstrekkelig datagrunnlag i følge kiterne. Kitemiljøet har etterlyst dokumentasjon for vedtakene som er gjort om ferdselsbegrensninger. Én arena for konflikten har vært Hardangervidda, som har blitt et svært populært kiteområde. Det forskes mye på villreinen og det er godt tilfang på data om reinens levesett og arealbruk. På motsatt side finnes det lite kunnskap og dokumentasjon om kiterne og deres atferd. Jeg tror dette informasjonsgapet har vært noe av kimen til konflikten og ønsker med denne oppgaven å bidra til mer kunnskap om kiterne, hvem de er, hvor og hvordan de kiter og hvilket hensyn de ønsker å ta til villreinen. Oppgavens problemstilling er: *"Oppfatter kiterne turkiting som en attraktiv aktivitet, er Hardangervidda som et attraktivt og egnet område for turkiting, og er det ønske og aksept for eventuell tilrettelegging og regulering av aktiviteten?"* Oppgavens primærdatagrunnlag er en internettbasert spørreundersøkelse blant kiterne i Norge hvor 147 respondenter, kitere, svarte. På grunnlag av spørreundersøkelsen beskrives kiterne og deres aktiviteter og holdninger. Datamaterialet viser at kiterne i stor grad kan ses på som en homogen gruppe. Aktiviteten preges av så kalt *fristilkiting* hvor man kiter i synsavstand til bilveier og annen infrastruktur. Det er et fåtall som beveger seg ut på tur med kiten, såkalt *turkiting*. Turkiting er krevende ved at man må ha mye utstyr og erfaring for å legge ut på langtur. I tillegg er man avhengig av stabilt gode vind-, vær- og føreforhold. Derfor er det et fåtall som turkiter, og turene over Hardangervidda i løpet av en sesong er få. Det er ingenting i materialet som tyder på at turkiting kommer til å øke dramatisk. Turkiting kan derfor antas å forbli en sporadisk forstyrrelse som har liten effekt på villreinen. Økningen innen kiting kommer sannsynligvis i hovedsak å fortsette i fristilsegmentet. Fristilkiting har lavere mestringssterskel, er lett tilgjengelig og mer interessant for kiterne. Selv om denne aktiviteten foregår innenfor et begrenset område kan den intense bruken av området bidra til en kumulativ forstyrrelseseffekt. Dette står i motsetning til antakelsen om at det er turkiting som har størst forstyrrelsespotensial på villreinen. Kiterne synes å være en gruppe som tar hensyn til sine omgivelser samtidig som de søker informasjon om kiteforhold, villreinposisjoner inkludert. Derfor er det sannsynligvis mulig å få til en konstruktiv dialog mellom kitere og forvaltning slik at man sammen finner gode løsninger som tjener begge parter.

Abstract

Snow kiting is one of the new, modern aspects of outdoor activities in Norway, 'new' meaning that it has existed for the past 10–15 years. Snow kiting is in rapid growth and utilises open, windy areas, as high mountain plateaus. The kiting activity can be divided into two main segments: free style kiting, where tricks and jumps are performed in a quite small arena; and tour kiting, where the kiter during one or more days makes a round trip or an A–B trip using the kite as a means of transport. In several of the high mountain areas kites share the space with the wild reindeer (*Rangifer tarandus tarandus*). Norway has certain responsibilities in managing some of the large wild reindeer herds left in Europe. Consequently the kites' activities in these areas have caused discussion and debate. Access for kites to certain areas has been restricted. Similar measures are being considered in several other areas. The kites have questioned the reasons for restricting access to certain areas. They consider the decisions having been made on a vague and non-documented basis. Hardangervidda, the largest high mountain plateau in Northern Europe, is one of these areas. Located in Southern Norway between east and west Hardangervidda has lots of space, excellent wind and snow conditions, and the area is easy accessible within 4–5 hours driving from most of southern Norway. Hardangervidda is also a very important reindeer habitat. The reindeer is well documented, opposite to the kiting activities, where almost no research has been performed. In order to shorten this knowledge gap and to investigate the real potential in the reindeer–kiter conflict, this thesis has conducted a survey in the Norwegian kiting community based on the following questions: *'Do kites consider tour kiting as an attractive activity? Is Hardangervidda regarded as an attractive area for tour kiting? Do the kites accept facilitation and regulations of their activities?'* The survey got 147 respondents. Based on the survey the kites are described on demographical variables as well as their kiting habits. Findings are that even if there are minor 'differences' between free style and tour kites, the two groups can largely be considered as one common group on the variables investigated in the survey. Most of the kites are performing free style kiting. The tour kiting may be regarded as a marginal activity, especially when it comes to multi-day long distance crossings of large areas as Hardangervidda. Tour kiting requires high mountain skills and experience, lots of equipment and thorough planning. In addition, weather, snow and wind conditions should match in order to perform a planned trip. Consequently, the growth in kiting activity should be expected in the free style segment. Seen from a reindeer management point, this may represent another impact on the reindeer, as the tour kiting may be regarded as a sporadic interference, while in certain free style kiting hot-spots the activity may cumulatively add to other interferences, ending up in a barrier effect. Findings also show that kites are a group of responsible individuals, considering the effects of their activities, seeking information and ready to take measures to avoid conflicts with wild life as reindeers. This should open for dialogue between kites and wild life authorities in order to find good solutions.

Innhold

1	Innledning	1
1.1	Bakgrunn	1
1.2	Områdebeskrivelse.....	2
1.3	Definisjoner og avgrensinger	4
1.4	Teori og litteratur	4
1.5	Problemstilling og hypoteser	8
2	Metode.....	10
2.1	Metodevalg	10
2.2	Data	11
2.2.1	Sekundærdata.....	11
2.2.2	Primærdata	12
2.3	Innsamling av data	12
2.3.1	Innsamling av primærdata	13
2.3.2	Innsamling av sekundærdata.....	16
2.4	Analyse	17
2.4.1	Primærdata	17
2.4.2	Sekundærdata.....	18
2.5	Validitet og reliabilitet.....	19
3	Resultater – sekundærdata.....	20
3.1	Kitepopulasjonen i Norge.....	20
3.1.1	Kursarrangører i Norge	20
3.1.2	Egne estimater over kitepopulasjone i Norge	20
3.2	Kiterelaterte aktører rundt Hardangervidda	22
3.3	Villreinen på Hardangervidda	23
3.4	Vær, føre og vindforhold.....	26
4	Resultater – primærdata.....	29
4.1	Generelt om respondentene.....	29
4.2	Demografiske data	29
4.3	Respondentenes erfaring, utstyr og kitevaner	31
4.3.1	Hvor og hvor ofte kites det i Norge	31
4.4	Er det forskjeller mellom respondentene som kun fristilkiter og respondentene som turkiter?	39
4.4.1	Alder.....	40
4.4.2	Kiteerfaring og –vaner	40

4.4.3	Hvorfor er kiting en attraktiv aktivitet for deg?	41
4.4.4	Hvilke grunner er det til at du ikke turkiter/at du ikke turkiter mer?	42
4.4.5	Hvem synes du skal bestemme hvor kiting skal foregå?	43
4.4.6	Hvilke informasjonskilder vil du ideelt sett foretrekke å bruke for å få informasjon om kiteforhold (vær, vind, føre, snø, vilt, mv)?	43
4.5	Er turkiterne fornøyd med mengden turkiting?	44
4.6	Hvorfor er kiting en attraktiv aktivitet for kiterne?	44
4.7	Hvilke grunner er det til at respondentene ikke turkiter/ikke turkiter mer?	47
4.8	Hvordan utføres turkiting?	48
4.9	Anses Hardangervidda som et interessant område å utøve turkiting på?	50
4.10	Hvorfor er det ikke aktuelt å turkite på Hardangervidda	52
4.11	Respondentenes bruk av Hardangervidda	53
4.11.1	Respondentenes favorittområder for turkiting på Hardangervidda	53
4.11.2	Respondentenes utførte ruter for flere-dagers-turer på Hardangervidda før vinteren 2010/11	55
4.11.3	Respondentenes gjennomførte turkiteturer på Hardangervidda vinteren 2010/11	56
4.11.4	Respondentens planlagte turkiteturer på Hardangervidda vinteren 2010/11	57
4.11.5	Respondentens favorittfristilspoter på Hardangervidda	58
4.12	Kjenner kiterne til at aktivitetene deres kan utsette villreinen for påvirkning? ...	59
4.12.1	Møter med villrein	59
4.12.2	Kjennskap til villreinen på Hardangervidda	60
4.13	Tar respondentene hensyn til at kiting kan ha påvirkning på villreinen?	62
4.14	Hvem skal bestemme hvor kiting skal foregå?	63
4.15	Om forbud og turleder	64
4.16	Hvor ønsker kiterne å finne relevant informasjon om kiteforhold?	65
4.16.1	Hvor finner kiterne informasjon om villrein i dag?	65
4.16.2	Ideelle informasjonskilder for informasjon om kiteforhold	66
4.16.3	Hvordan foretrekker respondentene å få informasjon?	68
5	Diskusjon	69
5.1	Diskusjon av resultater	69
5.2	Dataenes validitet og reliabilitet	73
5.3	Konklusjoner og oppsummering	76
	Litteratur og kilder	77

Tabeller

Tabell 3-1 Grovt estimat over antall aktive kitere i Norge siden sesongen 1999/2000.....	21
Tabell 3-2 Estimat og respondenter sammenlignet på antall år kiteerfaring	22
Tabell 3-3 Kobling av villreinområder og kalendermåned.....	24
Tabell 3-4 Vinddata fra Windfinders målestasjoner rundt Hardangervidda.....	27
Tabell 4-1 Antall svar på spørsmål om respondentenes favorittområder for kiting.....	33
Tabell 4-2 Når kitet respondentene sist	36
Tabell 4-3 Svardato for respondentene som oppga at de kitet sist vinteren 2009/10.....	37
Tabell 4-4 Når kitet respondentene sist - justert med respondenter som kan ha kitet etter at undersøkelsen ble besvart.....	37
Tabell 4-5 Respondentenes kitefrekvens vinteren 2009/10	37
Tabell 4-6 Fordeling og gruppering av fristilkitere og turkitere med utgangspunkt i spørsmål 8	39
Tabell 4-7 Forskjell mellom fristilkitere og generelle turkitere i alder (chi-kvadrat-test).....	40
Tabell 4-8 Forskjell mellom fristilkitere og generelle turkitere i kiteerfaring og kitevaner (t-test).....	40
Tabell 4-9 Forskjell mellom fristilkitere og generelle turkitere i attraksjon (t-test).....	41
Tabell 4-10 Forskjell mellom fristilkitere og generelle turkitere i begrensingsgrunner for turkiting (t-test).....	42
Tabell 4-11 Forskjell mellom fristilkitere og generelle turkitere i hvem som skal bestemme hvor kiting skal foregå (t-test).....	43
Tabell 4-12 Forskjell mellom fristilkitere og generelle turkitere ang ideelle informasjonskilder (t-test)	43
Tabell 4-13 Frekvens turkiting på Hardangervidda i forhold til resten av landet.....	50
Tabell 4-14 Turkiteaktivitet Hardangervidda vinteren 2010/11.....	51
Tabell 4-15 Gjennomførte eller planlagte turkiteturer på Hardangervidda vinteren 2010/11	51
Tabell 4-16 Ikke-plottbare ruter og områder som er vist i Figur 4-18.....	54
Tabell 4-17 Ikke-plottbare ruter og områder som ikke er vist i Figur 4-19)	55
Tabell 4-18 Ikke-plottbare ruter og områder som ikke er vist i Figur 4-20	56
Tabell 4-19 Ikke-plottbare ruter og områder på Hardangervidda som ikke er vist i Figur 4-21	57
Tabell 4-20 Respondentens angivelser av hvor villreinen på Hardangervidda befinner seg gjennom vintermånedene	61

Figurer

Figur 1-1 Området betegnet som Hardangervidda i denne oppgaven (det ovale området), med områdets vernesoner markert som røde flater	3
Figur 1-2 Skjematisk framstilling av forholdene mellom ferdsel, bruks og påvirkningsgrad, ulike forvaltnings- og tilretteleggingstiltak og biologiske effekter skalert fra naturtilstand til sterkst påvirkning.....	8
Figur 2-1 Antall respondenter per dag i spørreundersøkelsen	15
Figur 2-2 Høyre: Kart brukt i spørreundersøkelsen for avgrense området for respondentene. Venstre: Kart brukt i spørreundersøkelse for å angi villreinens områdebruk.	19
Figur 3-1 Grafisk framstilling av estimert utvikling av antall aktive kitere	22
Figur 3-2 Kiterelaterte aktører på Hardangervidda pr vinteren 2010/11	23
Figur 3-3 Villreinens arealbruk på Hardangervidda gjennom året	24
Figur 3-4 Villreinens trekkveier på Hardangervidda hvor røde piler markerer hvor trekkveien krysser infrastruktur som veier og jernbane.	25
Figur 3-5 Områder med høy potensiell viktighet for villreinens vinterbeite.....	26
Figur 3-6 Windfinders fire målestasjoner rundt Hardangervidda. Pilen viser antatt gjennomsnittlig vindretning på Hardangervidda des-mai	27
Figur 4-1 Respondentenes aldersfordeling pr 2011 og fordeling på kjønn.....	30
Figur 4-2 Respondentenes utdanning og inntekt	30
Figur 4-2 Respondentenes bosted	31
Figur 4-4 Respondentenes erfaring og kitemedie	32
Figur 4-5 Antall kiter og fordelingen ski/snøbrett	32
Figur 4-63 Respondentenes 10-på-topp fristilkiteområder.....	34
Figur 4-7 Respondentenes 10-på-topp turkiteområder	35
Figur 4-8 Når kitet respondentene sist	36
Figur 4-9 Respondentenes kitefrekvens vinteren 2009/10	38
Figur 4-10 Fordelingen mellom gruppene Kun fristilking (grønt) og Generell turkiter (blåfarger)	39
Figur 4-11 Gruppen Generell turkites respons på spørsmål om de er fornøyd med mengden turkiting.....	44
Figur 4-12 Hvorfor kiting er attraktivt for respondentene	45
Figur 4-13 Respondentenes begrensingsgrunner for turkiting delt på gruppene Kun fristilking og Generelle turkiter, sortert på viktighet for de to gruppene samlet	47
Figur 4-14 Respondentenes svar på hvordan de turkiter	48
Figur 4-15 Hvilket utstyr har respondentene med på turkitetur.....	49
Figur 4-16 Respondentenes begrensingsgrunner til å ikke kite på Hardangervidda	52
Figur 4-17 Svar på påstanden om at Hardangervidda ikke er interessant som kiteområde...53	
Figur 4-18 Respondentenes favoritttruter og -områder for turkiting på Hardangervidda.....	54
Figur 4-19 Respondentenes utførte ruter for flere-dagers-turer på Hardangervidda før 2010/11.....	55

Figur 4-20 Respondentenes gjennomførte turkiteturer på Hardangervidda vinteren 2010/11.	56
Figur 4-21 Respondentens planlagte turkiteturer på Hardangervidda vinteren 2010/11.....	57
Figur 4-22 Respondentens favorittfristilspoter på Hardangervidda	58
Figur 4-23 Fire påstander om villrein	59
Figur 4-24 Hvor på Hardangervidda har respondentene møtt det de betegner som sikker eller sannsynlig villrein.....	60
Figur 4-25 Sammenstilling av hvor respondentene mener villreinen står på Hardangervidda i de ulike områdene, og NINAs gjennomsnittlige observasjoner av reinposisjoner i tilsvarende periode	61
Figur 4-26 Tar respondentene hensyn til reinen (uansett vill- eller tamrein)	62
Figur 4-27 Hvem synes respondentene skal bestemme hvor kiting skal foregå.....	63
Figur 4-28 Respondentenes holdning til forbud mot kiting (øverst) og påbud om turleder (nederst).....	64
Figur 4-29 Hvor viktige er følgende informasjonskilder for respondentenes avgjørelse om hvor de kiter når de skal ta hensyn til reinen	66
Figur 4-30 Hvilke informasjonskilder vil respondentene ideelt sett foretrekke å bruke for få informasjon om kiteforhold (vær, vind, føre, snø, vilt, mv)	67
Figur 4-31 Hvordan vil respondentene foretrekke å motta informasjon om kitebare områder	68

1 Innledning

1.1 Bakgrunn

Snøkiting er en relativt ny sport i Norge hvor man benytter fallskjerm-lignende seil sammen med ski eller snøbrett. Kiten er effektive og kan forflytte utøveren over store avstander i høy hastighet. Sporten kan utøves som *fristilkiting* hvor målet er utførelse av hopp og triks, eller som *turkiting* hvor kiten er et transportmiddel som supplement eller erstatning for tradisjonell skigåing. Fristilkiting utøves gjerne i nærheten av veier eller annen infrastruktur og kiteren oppholder seg på et relativt lite område sammen med mange andre kitere. Turkiting utføres som en rundtur eller som en tur fra A til B, enten som en-dagsturer eller som flere-dagersturer tilsvarende en hytte-til-hytte-tur.

Uansett stil krever kiting åpne områder med gode snøforhold og stabile vindforhold. Hardangervidda er et slikt område. Området er tilsynelatende et svært populært kiteområde. Gjennom hele vinteren kan man observere kitere langs veiene rundt Hardangervidda, som langs riksvei 7 fra Haugastøl i øst til Maurset i vest. Det er etablert "kitesentre" på Haukeseter, Haugastøl og Finse som tilbyr overnatting, servering og miljø for kitere. Området har fått et internasjonalt renommé og besøkes også av utenlandske kitere.

Denne utviklingen har dog ikke vært uproblematisk. Siden snøkiting ble introdusert i Norge, har det pågått en debatt om hvorvidt kiting forstyrrer viltet, og da spesielt villrein, *Rangifer tarandus tarandus*. Debatten har inkludert forslag om både innskrenkinger og forbud mot kiting i enkelte områder. I Rondane og Dovre la Fylkesmannen i 2007 ned forbud mot kiting. Hardangervidda har status som nasjonalt villreinområde og med det økende aktivitetsnivået hos kiterne, har området vært åsted for mye av debatten.

Det foreligger mye kunnskap om villreinen i Norge, ikke minst om villreinen på Hardangervidda. Man har data om villreinens bevegelser, reproduksjon, beiting, mv. Siden 2001 har 50 simler vært GPS-merket og man har kunnet kartlegge deres arealbruk gjennom året i detalj (Strand et al. 2006).

Kunnskapen om hvor og hvordan kiterne ønsker å utøve turkiting er dog mangelfull. Mange av diskusjonene og avgjørelsene som har blitt tatt, er begrunnet i et føre-var-prinsipp, ikke i faktiske data. Dette har tidvis medført at forvaltningens handlinger, har blitt møtt med frustrasjon og liten forståelse blant kiterne.

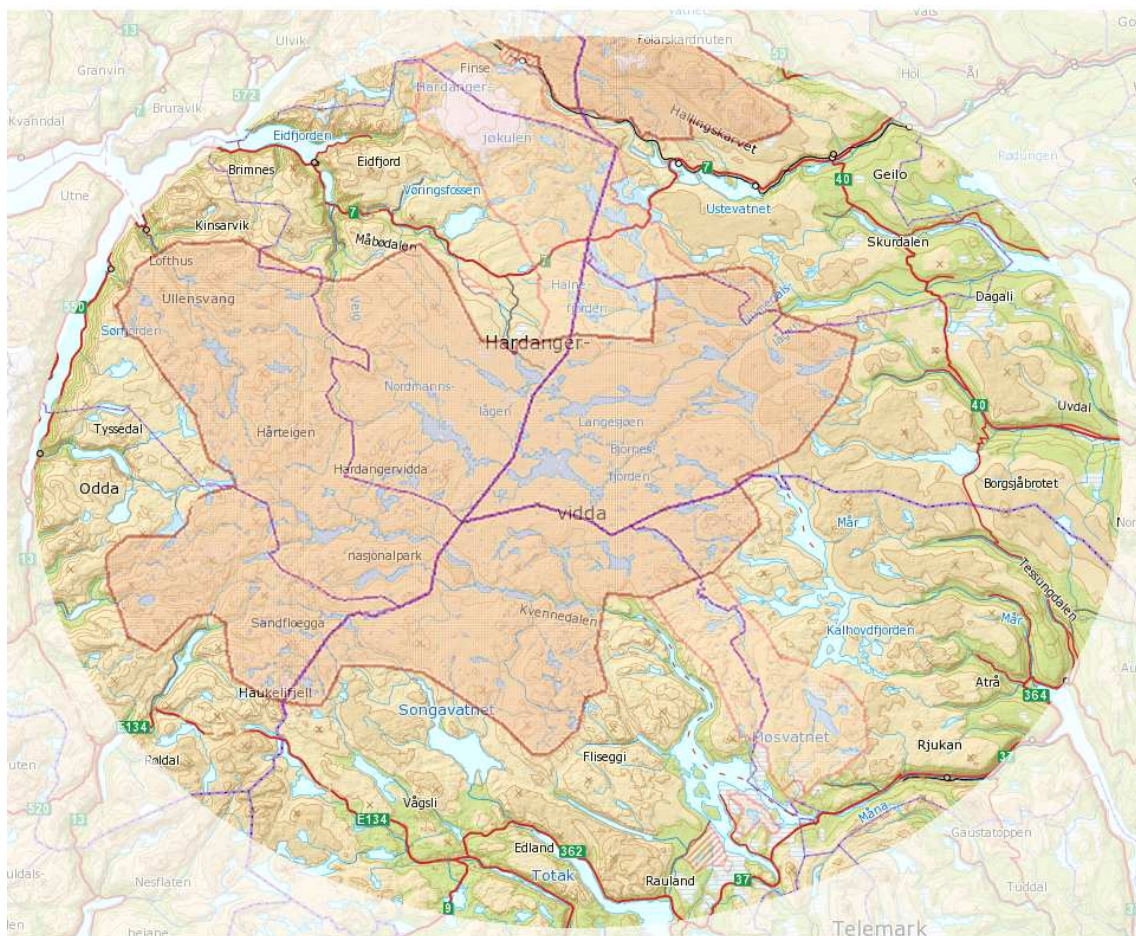
Et eksempel fra Regional plan for Hardangervidda (Høringsutgaven) 2011 kan illustrere dette: "Kiting trekkes ofte fram som konfliktfylt i forhold til reinen. Deres potensielle rekkevidde er problematisk. Aktørene selv hevder at de langt fleste kitere har svært liten rekkevidde og at de for det meste benytter arealer langs Rv 7 og E134." (Styringsgruppa for

regional plan for Hardangervidda 2011:34). Her slår man fast at kiteres rekkevidde er problematisk, samtidig som konflikten illustreres ved at man henviser til at kiterne påstår det stikk motsatte.

Denne oppgaven skal forsøke å bidra med økt kunnskap om hvem kiterne er og hvordan de utøver kiting samt hvordan de vurderer aktiviteten sin i forhold til Hardangervidda og i forhold til villrein. Oppgaven har et vidt omfang ved at den beskriver respondentenes demografi og kitevaner. Den ser videre på hvordan kiterne benytter området Hardangervidda, hva ved kiting som attraherer dem og hva de tenker om forholdet mellom kiting og villrein. Dette er et omfangsrikt tema å ta tak i, men det har vært et ønske å få et totalbilde av denne hittil noe ukjente aktiviteten. Formålet er at oppgaven skal belyse om det virkelig er reelt potensial for konflikt mellom villrein og kiting på Hardangervidda, og videre om det er mulig å finne løsninger for sameksistens mellom kitere og villrein.

1.2 Områdebeskrivelse

Hardangervidda er navnet på et høyfjellplatå i Sør-Norge beliggende i overgangen mellom Øst- og Vestlandet. Hardangervidda er også navnet på en nasjonalpark som dekker deler av dette høyfjellsområdet (se Figur 1-1).

Figur 1-1 Området betegnet som Hardangervidda i denne oppgaven (det ovale området), med områdets vernesoner markert som røde flater. Kilder: Statens kartverk (2011) og Direktoratet for Naturforvaltning (2011)

Kartet i Figur 1-1 avgrenser området som i denne undersøkelsen betegnes som Hardangervidda. Merk at området er større enn selve nasjonalparken og strekker seg fra Finse i nord til Rauland i sør og fra Dagalifjellet i øst til Odda i vest.

Området som er uthevet i Figur 1-1 (ovalen) deles mellom fire fylker; Buskerud, Hordaland og Telemark, samt et lite område i Rogaland. Åtte kommuner har areal i området; Ulvik, Hol, Nore og Uvdal, Tinn, Vinje, Suldal, Odda, Ullensvang og Eidfjord. I regionplanarbeidet for Hardangervidda er de ovenfor nevnte fylker og kommuner involvert, med unntak av hhv Rogaland og Suldal (Styringsgruppa for regional plan for Hardangervidda 2011). I Hardangervidda villreinområde inngår i tillegg arealer fra kommunene Aurland (Sogn og Fjordane) og Rollag (Buskerud) (Norsk villreinsenter 2011). Området i Figur 1-1 har lite eller intet areal i Suldal, Aurland og Rollag, mens de 7 andre kommunene har alle store arealer innenfor området. For flere av disse utgjør Hardangervidda med enn halvparten av kommunens areal.

Store deler av området i Figur 1-1 utgjøres av et viddeplatå med høyfjellsnatur beliggende mellom 1000 og 1300 moh. Området omfatter Nord-Europas største høyfjellslette og særlig midt på Hardangervidda er høydeforskjellene små. (Forvaltningsplan Hardangervidda nasjonalpark 2011) Arealet i det avmerkede området er på omlag 11.000 km², hvorav rundt 4.500 km² utgjøres av følgende verneområder verneområdene (Forvaltningsplan Hardangervidda nasjonalpark 2011, Direktoratet for Naturforvaltning 2011, Statens kartverk. 2011):

- Hardangervidda nasjonalpark og deler av Hallingskarvet nasjonalpark
- Skaupsjøen/Hardangerjøkulen, Møsvatn Austfjell og Møsvasstangen landskapsvernområder
- Bjoreidalen naturreservat, Bjortjønn dyrefredningsområde og Finse biotopvernområde

Turisme er viktig for næringslivet for Hardangervidda-kommune og vinterstid spesielt på steder som Geilo, Finse, Haugastøl, Haukeli og Rjukan. Vinterturismen består i stor grad av alpint og skigåing i preparerte skiløyper rundt destinasjonene. Høyfjellsområdene innover Hardangervidda benyttes til tradisjonelle skiturer, som i påsken med hytte-til-hytte-turer over vidda.

Villreinen på Hardangervidda, som i 2009/10 talte omlag 9.000 dyr (Forvaltningsplan Hardangervidda nasjonalpark 2011). Villreinen overvåkes og forvaltes av instanser som Direktoratet for naturforvaltning/ Statens naturoppsyn, fylkesmennene i Buskerud, Hordaland og Telemark, Norsk institutt for naturforskning, Norsk villreinsenter og villreintråd. I tillegg forvalter kommunene arealene som reinen benytter.

Hardangervidda er lett tilgjengelig via de store veiene i periferien av området. Disse veiene er også viktige kommunikasjonsårer mellom øst og vest med tildels stor trafikkbelastning. Dette har utløst bekymring for at veiene spesielt vinterstid utgjør barrierer som hindrer villreinens bevegelser (Strand et al 2006). Ulike løsninger på dette er lansert, som tunneler og vinterstenging av veiene.

Vurdert ut fra kitemessige attributter, er områdets åpenhet og tilgjengelighet faktorer som kan antas å bidra til Hardangervidda popularitet. Tilsvarende er gode vind- og snøforhold sannsynligvis avgjørende for at kiterne gjerne reiser til Hardangervidda.

1.3 Definisjoner og avgrensinger

Snøkiting: Kiting på snø, til forskjell fra kiting på vann. Kiting på snø gjøres normalt med enten alpinski, telemarkski eller snøbrett. Om ikke annet er spesifisert brukes begrepet *kiting* i denne oppgaven synonymt med snøkiting.

Fristilkiting: Kiting på et lite område, gjerne lett tilgjengelig fra vei eller kommunikasjonsknutepunkter, hvor hovedformålet er, lek, triks og hopp. Som en tommelfingerregel kan man si at hvis man ser bilen sin, riksveien, hytta eller jernbanestasjonen under hele eller store deler av kitedagen, driver man med hva som her benevnes som fristilkiting.

Turkiting: Kiting over et større område hvor *turen er hovedformålet*, enten fra A til B eller som en rundtur. Man kiter på én-dagstur eller over flere dager. Alt etter turens lengde har man med bagasje i sekk eller i pulk og overnatter og spiser enten på hytter eller utendørs.

Skiseiling: I spørreundersøkelsen som ble gjort for denne oppgaven ble skiseiling definert inn i begrepet turkiting for respondentene.

Aktiv kiter: Person som utøver snøkiting og som "har kiten i lufta" minst en gang i vintersesongen.

Kitesenter: Etablissement med tilbud om overnatting, servering og miljø for kitere, lokalisert i nærheten av sentrale kiteområder.

Denne oppgaven har ikke som ambisjon å gjøre en komplett kvantitativ undersøkelse av kitepopulasjonen i Norge. Populasjon er lite kartlagt tidligere og det vil være utenfor denne oppgavens rammer å gjøre de nødvendige forundersøkelser og så gjennomføre en omfattende kvantitativ undersøkelse. Oppgaven beskriver i stedet snøkiting som aktivitet; hvor, når og hvor mye det kites i Norge, hvem det er som kiter, samt hva kiterne tenker om selve aktiviteten og noen omliggende forhold knyttet til aktiviteten. Den gjør også et enkelt estimat over kitepopulasjonen i Norge.

1.4 Teori og litteratur

Siden oppgaven er deskriptiv og i mindre grad skal forklare og finne årsakssammenhenger, vil teorien i hovedsak utgjøre et bakteppe for beskrivelsene. Oppgaven skal se på hva som

motiverer og begrenser utøvernes aktivitet. Her er motivasjon, mestring og flyt, samt begrensingsgrunner viktige begreper.

Motivasjon, mestring og flyt

Aktiv deltakelse er viktig for læring av nye aktiviteter; uten mulighet til å delta aktivt, hindres læring og utvikling (Davis and Polatajko 2010). Motivasjonen for å lære og utvikle seg, varierer fra person til person (Davis and Polatajko 2010). I følge teorier om sosial læring og modell læring skjer læring ved observasjon og imitasjon av aktiviteten, og læringseffekten motiveres i form av opplevelsen i å lykkes (selvmotivering) og/eller belønning fra andre i gruppen (forsterking) (Bandura 1977). Ved å studere rollemodeller vil man kunne lære hvordan en aktivitet skal utføres. Motivasjonen vil være forventningen om en positiv egenfølelse eller positiv respons fra de andre i en gruppe. Dreyfus og Dreyfus' modell for læring beskriver fem nivåer, fra nybegynner til mester, hvor personen lærer og mestrer ett nivå, før han går løs på neste nivå i form av mer avanserte oppgaver (Dreyfus and Dreyfus 1980).-En optimal mestringsfølelse beskrives av Csikszentmihalyi (1997) som opplevelsen av flyt, hvor aktiviteten blir altoppslukende for utøveren. I følge Csikszentmihalyi er flyt betinget av at utfordringene i en aktivitet samsvarer med personens ferdigheter - aktiviteten må balansere med personens kunnskap og egenskaper (Csikszentmihalyi 1997). Er oppgaven for enkel, blir det for kjedelig. Er oppgaven for vanskelig, kan aktiviteten preges av bekymring og opplevelse av manglende mestring.

Begrensingsgrunner

Grunner for hva som begrenser deltakelse i aktiviteter betegnes som begrensingsgrunner (Nyaupane et al, 2004, i Metmetoglu, 2007). Det skilles mellom tre hovedgrupper med grunner for å ikke delta i en aktivitet:

Intrapersonlige grunner, hvor personen har egne interne grunner. Dette kan være manglende kunnskap, fysikk eller ferdigheten til å utøve aktiviteten. Tilsvarende kan aktiviteten anses å ha for høy risiko eller virke skremmende pga det ukjente.

Interpersonlige grunner, hvor mellommenneskelige forhold begrenser deltakelsen. Her kan mangel på selskap, noen å gjøre aktiviteten sammen med, være begrensende, eller at begrensninger legges av familie/venner som anser aktiviteten som uaktuell på grunn av manglende interesse eller for høy risiko.

Strukturelle grunner, hvor forhold utenom det menneskelig og mellommenneskelige setter begrensninger. Eksempler på grunner kan være lang reiseavstand til aktiviteten, for høy pris, for lite tid til å utøve aktiviteten og familieforpliktelser.

Affordances

All menneskelig aktivitet foregår på et sted - ingen aktivitet kan eksistere uten et sted (Hamilton 2010). Det må eksistere en kombinasjon av tre elementer; et eller flere mennesker, en aktivitet og et sted hvor aktiviteten utføres (Hamilton 2010).

For fysisk aktivitet må et sted ha de nødvendige affordances. Affordances er i følge Gibson (1979 i Hamilton 2010) interaksjonen mellom et objekt og en person; det vil si hvilke handlinger objektet tilbyr til personen. En affordance kan tilbys av et tre, et lekestativ eller en snølagt bakke. Affordances bør være lettoppfattelige og meningsfulle for brukerne, samtidig som de må være utfordrende nok slik at stedet ikke blir uinteressant etter ett besøk (Hamilton 2010). Opplevelser av aktivitet er knyttet til brukerens interaksjon med stedet og dens affordances. De ulike affordances ved et sted vil tolkes ulikt av ulike personer; et objekt som innbyr til aktivitet for en person, som en klatrevegg, kan være direkte skremmende for en annen person. Individets tidligere erfaringer, sosial- og kulturell tilhørighet, samt ferdigheter og antagelser om egen mestring vil være styrende for møtet med en affordance (Hamilton 2010). Stedet kan gi brukeren en sosialt konstruert mening gjennom brukerens erfaring med stedet og stedets aktiviteter (Hamilton 2010). Stedet kan assosieres med aktivitetene og med samhandlingen med andre personer under disse aktivitetene, og på denne måten gis stedet en symbolsk betydning (Hamilton 2010). Er aktiviteten som foregår på stedet positiv for brukeren, kan den positive opplevelsen overføres fra aktiviteten til stedet.

Naturbasert turisme og reiselivsproduktet

Naturbasert turisme kan defineres som *"opplevelser/aktiviteter som er direkte avhengig av naturen"* (Mehmetolgu 2006:26). Innenfor naturbasert turisme kan aktiviteter som klatring, frikjøring og kiting plasseres i undersegmentet *"spennings-/eventyreiser"*, hvor reisens mål er å utøve en aktivitet med en viss risiko eller fare i et natur-/utendørsmiljø (Mehmetolgu, 2006).

En gitt aktivitet kan utgjøre reisens motiv alene eller en aktiviteten kan være en aktivitet under en reise med større motiv enn selve aktiviteten (Mehmetolgu, 2006). Reisemotiver for en naturbasert turist kan grupperes i 7 kategorier hvor av avslapping og naturopplevelser er to (Mehmetolgu, 2006) En reise til Thailand kan være en rendyrket klippeklatreferie hvor motivet med reisen er naturopplevelsen, eller den reisende kan være på sol- og badeferie hvor reisemotivet er avslapping og ta et klatrekurs som en spontan aktivitet.

Aktivitetene under en reise kan grupperes i 10 hovedkategorier, hvorav naturrelaterte aktiviteter er én kategori (Mehmetolgu, 2006). Den reisende vil velge aktiviteter etter preferanser og motivasjon for turen og muligheter på stedet. En dykker kan for eksempel ha fokus på opplevelsene med selve dykkingen på et reisemål, mens en annen dykker er mer opptatt av reisemålets muligheter for sosialt samvær med andre dykkere.

Naturbaserte turister kan segmentere ut fra flere kriterier, som hvordan de ser på naturen som motivasjon for reisen, hvilket hovedmotiv de har for reisen eller hvilke aktiviteter de utøver under reisen (Mehmetolgu, 2006). Innenfor en segmentering på naturens motivasjon skiller man mellom spesialister og generalister. Basert på reisemotiver kan de reisende deles inn i de som er personlig utviklingsorienterte (som vil lære og oppleve noe nytt), de som vil

slappe av (ha ro og fred) og de dedikerte naturbaserte turistene som vil være nær naturen og oppleve den på en unik måte (Mehmetolgu, 2006). Aktivitetene under reisen kan deles i fire kategorier hvorav *utfordrende naturbaserte aktiviteter* er en kategori, denne kategorien inkluderer aktiviteter som dykking, riding, klatring, mv (Mehmetolgu, 2006).

For den helhetlige opplevelsen av en reise, er de fire elementene attraksjon, servering, innkvartering og transport viktige (Kamfjord 2001). Den reisende vil, alt etter preferanser og motiv for reisen, stille ulike krav til tilbudet innen disse fire elementene (Kamfjord 2001). Er reisens motiv å komme seg bort fra hverdagen, kan et luksushotell være ønsket for innkvarteringen, mens teltovernatting kan foretrekkes av en som har naturopplevelser som hovedmotiv. Tilsvarende vil reiseveiens lengde og måte kunne være avgjørende for hvilket reisemål som velges. Helheten i de fire elementene må balansere for at et reisemål skal være attraktivt (Kamfjord 2001).

Om regulering av arealbruk

Tilgang til naturen er en avgjørende ressurs for naturbaserte aktiviteter. I Norge er denne tilgangen regulert i friluftsløven i form av allemannsretten (Bugge 2009). Allemannsretten tillater som grunnprinsipp adgang til utmark for umotorisert ferdsel for alle. Grunneiers muligheter til å nekte adgang er begrensede. Dog kan visse aktiviteter begrenses av grunneier, som jakt og fiske. Myndighetene kan på sin side regulere adgangen til arealer for eksempel ut fra naturvern hensyn.

Vern av natur gjøres ut fra ulike begrunnelser, det kan være enkeltarter, mindre områder eller hele landskap som vernes i form av nasjonalparker, reservater, biotopverneområder, mv (Bugge 2009). Videre kan det settes restriksjoner på bruk av arealer i perioder hvor et område eller en art er sårbar, som i fuglenes hekketid (Bugge 2009).

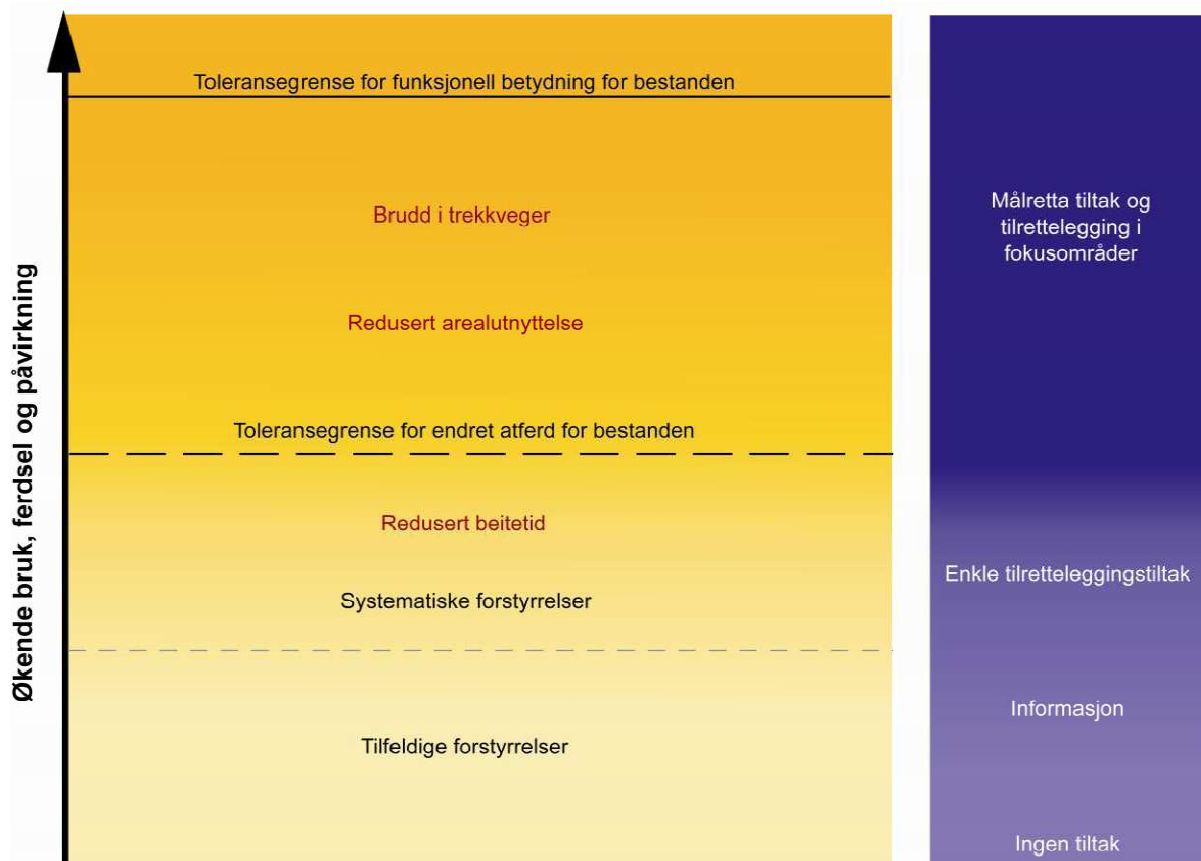
I enkelte tilfeller kan man benytte føre-var-prinsippet som grunnlag for en regulering av adgang eller ferdsel i et område (Bugge 2009). Dette har vært aktuelt for enkelte av de såkalte nye fritidsaktivitetene som terrengsykling og kiting (Fangel 2008). Disse ordningene har ikke alltid blitt møtt med forståelse hos gruppene som er nektet adgang.

Modell for påvirkning og tiltak ved forstyrrelse av villrein

Strand et al (2010) har framstilt en modell for vise en mulig sammenheng mellom påvirkningsgrad, tiltaksformer og den biologiske betydningen for villreinen.

Forstyrrelsesskalaen i denne modellen (se Figur 1-2) strekker seg fra tilfeldige forstyrrelser til systematiske forstyrrelser.

Figur 1-2 Skjematisert framstilling av forholdene mellom ferdseil, bruks og påvirkningsgrad, ulike forvaltnings- og tilretteleggingstiltak og biologiske effekter skalert fra naturtilstand til sterkest påvirkning (Strand et. al. 2010)

I følge Strand et al (2010) vil tilfeldige forstyrrelser forårsake kortvarig og naturlig flukt, mens systematiske forstyrrelser kan medføre endret atferd hos en bestand. På tiltakssidene skisserer modellen at tilfeldige forstyrrelser normalt ikke krever tiltak eller at informasjon til forstyrrelserne vil være tilstrekke for å avbøte forholdene. I andre enden av denne skalaen kan det være påkrevet med målrettede tiltak og tilrettelegge i områdene som berøres (Strand et. al, 2010).

1.5 Problemstilling og hypoteser

På bakgrunn av forholdene som er beskrevet over er oppgavens problemstilling, hypoteser og undersøkelsesspørsmål som følger:

Problemstilling

“Oppfatter kiterne turkiting som en attraktiv aktivitet, er Hardangervidda som et attraktivt og egnet område for turkiting, og er det ønske og aksept for eventuell tilrettelegging og regulering av aktiviteten?”

Hypoteser

H1: Turkitere og fristilkiting er like på viktige parametre

H2: Selv om turkiting er lite utbredt, er det en interessant aktivitet for kitere.

H3: Hardangervidda er et aktuelt område å utøve turkiting på.

H4: Kiterne kjenner til at aktiviteten kan påvirke villreinen og de ønsker å ta hensyn til dette under utøvelse av aktiviteten.

Undersøkelsesspørsmål for hypotesene

F1: Hvor utbredt er turkiting i forhold til fristilkiting?

F2: Er det ønske hos den enkelte kiter å øke andelen turkiting?/Hva hindrer kiterne å turkite mer?

F3: Er det forskjeller i hva som motiverer fristilkitere og turkitere?

F4: Hvordan utføres turkiting (lengde, utstyr)?

F5: Anses Hardangervidda som et interessant område å utøve turkiting på?

F6: Hvor og hvor mye kiter respondentene på Hardangervidda i dag?

F7: Hvilke traseer/områder på Hardangervidda er aktuelle for turkiting?

F8: Kjenner kiterne til at aktivitetene deres kan utsette villreinen for påvirkning?

F9: Mener kiterne selv at de tar hensyn til at kiting kan ha påvirkning på villreinen?

F10: Vil kiterne akseptere at myndighetene tilrettelegger/regulerer turkiting i områder/perioder?

F11: Hvor ønsker kiterne å finne relevant informasjon om kiteforhold?

2 Metode

Metode er innen samfunnsvitenskapene, måten vi går fram for å få informasjon om virkeligheten og hvordan vi skal behandle denne informasjonen (Johannessen et al 2010). Metode inneholder elementer som innsamling, analyse og tolking av data. I en forskningsprosess må den som skal undersøke denne virkeligheten velge hvilken metode som skal benyttes. Valget står mellom ulike alternativer innen de forskjellige elementene av prosessen. Disse valgene må gjøres ut av hva som skal undersøkes. Som bistand i prosesen å velge metode, benyttes tidligere erfaringer og kunnskap, som fagfeltet metodelære.

2.1 Metodevalg

Med utgangspunkt i oppgavens problemstilling *“Oppfatter kiterne turkiting som en attraktiv aktivitet, er Hardangervidda et attraktivt område for turkiting, og er det ønske og aksept for eventuell tilrettelegging og regulering av aktiviteten?”* skulle jeg undersøke, beskrive og forklare en aktivitet observert i virkeligheten. Kiting er en aktivitet man kan observere, og som man kan gjøre seg opp meninger om. Mitt studiefelt var mennesker (kitere) og deres atferd, meninger, oppfatninger og holdninger rundt en aktivitet (kiting). Problemstillingen faller da inn under de samfunnsvitenskaplige metoder (Johannessen et al 2010), til forskjell fra en naturvitenskaplig innfallsvinkel hvor objektene som beskrives (plantene, planetene eller atomene) ikke er kommuniserbare (Johannessen et al 2010).

Formålet med undersøkelsen var altså å *beskrive* (deskriptivt) kiteaktiviteten og utøverne av den. Kiting er en ung aktivitet som i liten grad er undersøkt og beskrevet (Johannessen et al 2010), slik at en undersøkelse vil også ha et *undersøkende* (eksplorativt) tilsnitt. Siden aktiviteten er lite undersøkt og beskrevet, vil det ikke være hensiktsmessig på dette tidspunkt å benytte et *kausalt* design (Johannessen et al 2010). Et kausalt design vil være mer egnet når man har en god grunnlagskunnskap og kan identifisere sammenhenger man vil undersøke nærmere (Johannessen et al 2010).

Innen for et beskrivende (deskriptivt) design vil både tversnittundersøkelser, langsgående undersøkelser og tildels fenomenologisk tilnærming være aktuelle design (Johannessen et al 2010). Et fenomenologisk design med dybdeintervjurer av erfarne turkitere ville som eksempel, gitt et grundig innblikk i hvordan turkitingen foregår og hvor aktuell Hardangervidda er for slik aktivitet. Et viktig moment med oppgaven var imidlertid å belyse noe av omfanget av aktiviteten kiting, altså de tallmessige (kvantitative) sidene av aktiviteten. Et rent fenomenologisk design vil dermed ikke være egnet, siden dette ikke vil omfatte de kvantitative sidene av aktiviteten (Johannessen et al 2010).

Langsgående undersøkelser skal undersøke utviklingen over tid på en gitt populasjon (Johannessen et al 2010), og det kunne vært en interessant tilnærming. For eksempel å undersøke kiternes aktivitet og holdninger over to eller flere vintersesonger. En oppgave

som denne, er begrenset til et halvt år, og en langsgående undersøkelse over flere år er dermed ikke mulig å gjennomføre.

Siden kiteaktiviten er lite undersøkt ville det vært mest naturlig å startet med en eksplorativ undersøkelse for å få en basisinnsikt i kitingen som fenomenen (Johannessen et al 2010). Men med utgangspunkt i min egen bakgrunn som kiter, var mange av de grunnleggende begrepene knyttet til aktiviteten, kjent. Derfor var det mest aktuelt å fokusere på de rent beskrivende metodene. Valget ble derfor en tverrsnittundersøkelse blant kiterne med formål å beskrive snøkiting i Norge som fenomen, samtidig som omfanget av aktiviteten og aktivitetens utøver ble beskrevet.

2.2 Data

For å beskrive et fenomen trenger man data. Data kan foreligge både som sekundærdata og primærdata.

2.2.1 Sekundærdata

Sekundærdata er allerede tilgjengelige data, hentet inn fra tidligere undersøkelser og forskningsarbeid. Sekundærdata kan være direkte relatert til temaet som skal undersøkes, eller det kan være data som er innhentet med et annet formål, men som likevel er relevant for undersøkelsen man selv skal utføre. Kilder til sekundærdata er andre forskere, offentlige undersøkelser, rapporter og data fra private og offentlige aktører, mv. Det er viktig å være kritisk når man bruker sekundærdata, både for å sikre at kvaliteten på dataene er god og at dataenes kobling til ens egen undersøkelse er relevant .

Bakgrunnsdata om kitepopulasjonen

Det ble tidlig i prosessen klart at det eksisterte lite sekundærdata om kiterne i Norge. Jeg fant ingen kilder som kunne gi presise data som antall kitere, demografiske data, hvor og når de utfører kitingen, mv. Heller ikke for beslektede aktiviteter hvor man finner mange av de samme utøverne, som klatring og frikjøring på ski, finnes det gode sekundærdatakilder.

Jeg har derfor valgt å samle inn data for ulike aktører i kitemiljøet i Norge og benytte disse til et indirekte estimat av kitepopulasjonen. Det dreide seg om kiteforretninger, kursarrangører, mv. Det kan diskuteres om disse dataene er "ekte" sekundærdata, i og med at de samles inn om en del av denne oppgaven . Dette vurderer jeg nærmere i oppgavens diskusjonsdel.

Om villreinen

For villreinen i Norge, og på Hardangervidda var tilfanget av sekundærdata godt og tilstrekkelig for drøftingene og vurderingene som skulle gjøres i denne oppgaven, uten at jeg måtte gjøre egne undersøkelser.

Om kiteforhold på Hardangervidda

Aktører som Windfinder, MET og Storm ble undersøkt for å sjekke hva som fantes av data relevant for kiting på Hardangervidda. Særlig vinddata ble ansett som relevant og som resultatdelen viser, fant jeg dette hos en av aktørene.

2.2.2 Primærdata

Primærdata er data som framskaffes spesielt for undersøkelsen. Slike data hentes inn ved å spørre hele eller deler av populasjonen man vil undersøke, for eksempel ved intervjuer eller spørreundersøkelser.

Basert på valget om å gjøre en tverrsnittundersøkelse som skulle beskrive hvordan det kites i Norge, var både kvalitative og kvantitative metoder aktuelle; Kvalitative metoder for å klarlegge begreper for å forstå kitingen som fenomen og aktivitet, kvantitative metoder for å måle omfanget av aktiviteten (Johannessen et al 2010).

Som kiter hadde jeg en viss innsikt i kitemiljøet og –aktivitene. Jeg kjente til aktiviteten, en del av aktørene, og begrepene tilknyttet til aktivitet. Jeg anså dette for tilstrekkelig for å gå direkte i gang med en kvantitativ undersøkelse, uten å gå veien om en forutgående kvalitativ undersøkelse.

2.3 Innsamling av data

Kvantitative metoder innebærer å samle inn data fra en eller flere kilder, for så å måle og analysere tallmaterialet dette gir (Johannessen et al 2010). Dette kan gjøres ved å spørre et større antall respondenter de samme spørsmålene i et spørreskjema eller via intervjuer med en gruppe respondenter.

Spørreundersøkelser inneholder normalt spørsmål om hvem respondentene er, betegnet som demografiske variabler. Her inngår spørsmål om kjønn, alder, bosted, utdanning og inntekt. Disse omtales gjerne som bakgrunnvariable. Bakgrunnsvariablene er gjerne grunnlaget for å søke etter sammenhenger i en populasjon. De utgjør også mulig kobling til sekundærdata hvor man benytter bakgrunnsvariablene for sammenligning av primær- og sekundærdata.

Spørreundersøkelsen vil i tillegg til bakgrunnvariablene, inneholde spørsmål knyttet til temaet som skal undersøkes, omtalt som undersøkelsesvariablene. Disse tar utgangspunkt i hypotesene og forsknings-/undersøkelsesspørsmålene. Her spør man om størrelsesmessige sider av temaet som hvor mye og hvor ofte, og om respondentenes holdninger og meninger til temaet.

2.3.1 Innsamling av primærdata

På grunnlag av ovenstående resonnement, besluttet jeg å gjennomføre en spørreundersøkelse i snøkitemiljøet. Siden tilfanget av sekundærdata om kiterne var lite, måtte spørreundersøkelsen inkludere spørsmål om respondentenes kitevaner i form av erfaring, utstyr, "kitestil" og aktivitetsnivå i tillegg til bakgrunnsvariabler og undersøkelsesvariablene var direkte knyttet til oppgavens undersøkelsesspørsmål. Tilsammen ble dette et relativt omfattende spørreskjema. Samtidig var det ønskelig å få et størst mulig antall respondenter, helst spredt over hele landet.

For en intervjubasert (personlig) spørreundersøkelse ville det være naturlig å reise rundt på kiteområder og -samlinger gjennom vinteren for å få en god spredning på respondentene. Jeg innså dog at intervjusituasjonen på slike samlinger var lite optimal; utendørs med vind, snøfokk og kiterne som var mest opptatt av å få kiten i luften -- ikke å svare på et spørreskjema. Innendørs på samlinger er formålet sannsynligvis i stor grad sosialisering og heller ikke da vil fokuset være å svare på et spørreskjema. I tillegg ville et intervjubasert opplegg blitt en svært omfattende reise rundt i hele Norge.

Min konklusjon ble derfor å gjennomføre undersøkelsen i form av et spørreskjema som ble distribuert til respondentene. Undersøkelsen kunne da enten gjøres i papirs form, pr mail eller via en internettbasert undersøkelse. Et opplegg med spørreskjema ville sannsynligvis medføre endel ulemper og risiko for skjevheter; respondentene ville ikke prioriterte å fylle ut skjemat, jeg ville ikke nå alle grupper respondenter, mv. Likevel anså jeg at denne metoden ville gi størst informasjonstfang.

Utvalg

Som resultatdelen i oppgaven vil vise finnes det ingen enkel måte å nå hele kitepopulasjonen i Norge på. For spørreundersøkelsen var populasjonen det aktive snøkitemiljøet i Norge, altså de som har kiten i luften på snø minst en gang i året (ref. til definisjonsdelen). Dette er en noe "lukket" subkultur og det kunne bli krevende å få antall respondenter stort og representativt nok. Med en ukjent populasjon måtte jeg benytte indirekte kanaler via kiteklubber, kursarrangører, bekjente i miljøet, mv, altså snøballmetoden (Johannessen et al 2010), for å nå respondentene. En ulempe med denne metoder er at det er vanskelig å si noe om forhold som frafall og representativitet.

Utarbeidelse av spørreskjema

For utforming av spørreskjema, spesielt skjemaer som skal fylles ut uhjulpent, må man legge vekt på god utforming (Johannessen et al 2010). Spørsmål, ledetekster, figurer og øvrige attributter må utformes slik at respondenten ledes gjennom skjemaet på en behagelig og effektiv måte (Johannessen et al 2010).

Med utgangspunkt i forskningsspørsmålene ble spørsmål utformet og gruppert. For å bidra til en polarisering av svarene ble det på spørsmålene om holdninger og meninger benyttet en 5 punkts Likert-skala uten nøytralt midtpunkt, men hvor Vet ikke/Ikke aktuelt-alternativet var plassert til slutt. Spørsmålene om begrensingsgrunner ble utformet som negative påstander, som "Turkiting krever for mye planlegging...", for å få fram grunnene til at respondentene ikke utøvte aktiviteten.

Utkast til spørreskjema, med et utvalg spørsmål, ble brukt i semesteroppgave i emnet AOS240 på UMB høsten 2010. Spørsmålene ble testet på et antall medstudenter og justert med tilbakemeldinger fra disse.

Når arbeidet med denne oppgaven startet, i desember 2010, ble utvalget utvidet med de resterende spørsmålene. Oppdatert utkast til undersøkelsen og gjennomføringen av den ble diskutert med veilederne og med personer i kitemiljøet. Jeg besluttet underveis i dette arbeidet å gjennomføre en ren internettbasert undersøkelse og anskaffet studentkonto hos Questback Norge (www.questback.no). Grunnlaget for denne avgjørelsen var at jeg regnet med å treffe flere potensielle respondenter på denne måten, siden deler av kitepopulasjonen er aktiv på ulike forum på internett.

I starten av februar 2011 ble den nettbaserte undersøkelsen distribuert til 9 testpiloter, alle bekjente som kiter mer eller mindre aktivt. Noen av testpilotene var utenfor definisjoner av aktive kitere i denne oppgaven, dvs at de kitet mindre enn en gang i året, mens én er profesjonell kiter som lever av aktiviteten. Etter tilbakemeldingene fra testpilotene ble ytterligere justeringer gjort.

Spørreskjemaet omfattet i sin endelige form totalt 81 spørsmål. Bruk av Questback gjorde det mulig å legge inn logikk i spørsmålsflyten slik at utvalget spørsmål en gitt respondent fikk, ble bestemt av svarene respondenten hadde gitt på spørsmål tidligere i skjemaet. Se vedlegg 1.

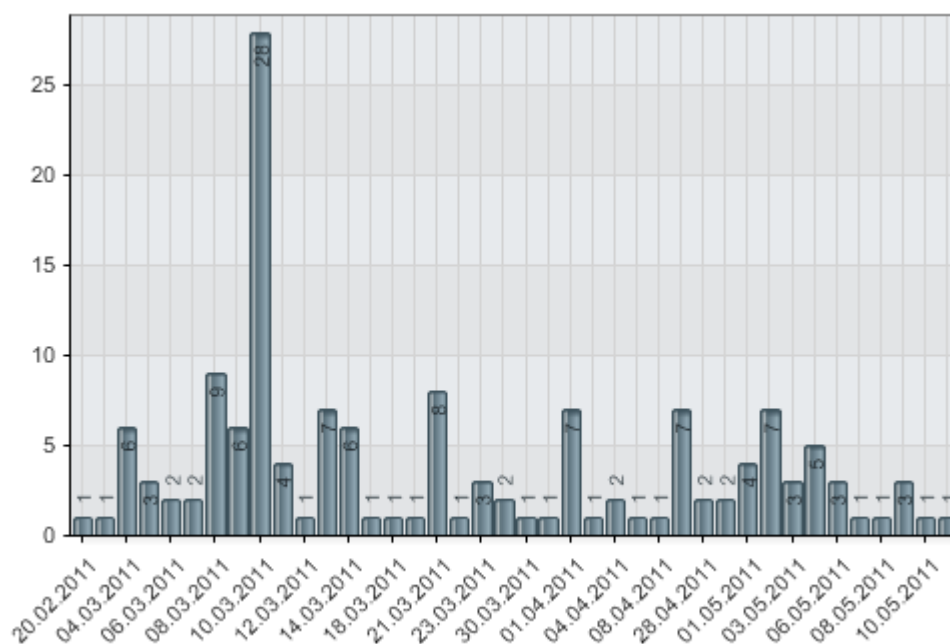
Spørreundersøkelsen ble gjennomført anonymt og data kan ikke tilbakeføres til enkeltrespondenter. Som avslutning på spørreundersøkelsen, ble respondentene bedt om å sende meg en mail om de ønsket å delta på en eventuell oppfølgende undersøkelse eller dybdeintervju. Det ble i denne invitasjonen presisert at en slik henvendelse ikke ville kobles til svarene avgitt i spørreundersøkelsen.

Gjennomføring av spørreundersøkelsen

Spørreundersøkelsen ble publisert på Questback 18.02.2011. Sluttdato for undersøkelsen ble satt til 15.05.2011. Snøballmetoden (Johannessen et al 2010) ble benyttet for å distribuere undersøkelsen. Følgende tiltak ble gjennomført for å distribuere undersøkelsen:

- 15.02.2011: Facebook-gruppe "Kiting og villrein på Hardangervidda. Hva gjør du og hva mener du?" opprettes, med omtale av oppgaven og undersøkelsen.
- 18.02.2011: Mail sendes til alle testpiloter og øvrige kontakter i kitemiljøet om at undersøkelsen er tilgjengelig.
- 04.03.2011: Mail sendes til 10 kiteklubber i landet med spørsmål om å distribuere undersøkelsen til sine kunder.
- 18.03.2011: Innlegg om undersøkelsen, "Kiting og villrein. Hva gjør du og hva mener du?", postes på kiteforum.no
- 18.03.2011: Mail sendes til 2 kitekursarrangører med spørsmål om å distribuere undersøkelsen til sine kunder.
- 21.03.2011: Påminnelse om undersøkelsen postet på kiteforum.no
- 28.03.2011: Mail sendt til ytterligere 11 kitekursarrangører med spørsmål om å distribuere undersøkelsen til sine kunder.
- 27.04.2011: Ny påminnelse om undersøkelsen postet på kiteforum.no
- 05.05.2011: Siste påminnelse om undersøkelsen postet på kiteforum.no

Figuren under viser innkomne svar fordelt per dato.

Figur 2-1 Antall respondenter per dag i spørreundersøkelsen

Kommentarer til distribusjoneopplegget

- Fire kiteklubber meldte tilbake at undersøkelsen var distribuert til deres medlemmer. I tillegg kommenterte en kursarrangør undersøkelsen positivt på tråden som ble opprettet på kiteforum.no (se under).
- Kun én kiteklubb og én kursarrangør meddelte at de ikke ville distribuere undersøkelsen til hhv sine medlemmer og sine kunder. Den første grunnga avgjørelsen, som var styrebehandlet, med at de var i potensiell konfliktsituasjon

rundt sine vannkiteområder og at de derfor som klubb ikke ønsket å bringe inn ytterligere diskusjonsmateriale. Kursarrangøren hadde ingen tro på at hans kunder hadde forutsetninger for å besvare undersøkelsen og unnlot derfor å distribuere den.

- Tråden på kiteforum.no fikk omlag 1300 visninger. I tillegg til oppstartinnlegget, skrev jeg ett svarinnlegg og tre påminnesinnlegg. Svarinnlegget var svar på spørsmål om undersøkelsens hensikt.

- Fire andre personer skrev innlegg i tråden
- En person med spørsmål om undersøkelsens hensikt
- To personer skrev kommentarer til temaet
- En person skrev en oppfordring til å delta på undersøkelsen

Utskrift av tråden er vist i Vedlegg 4.

- Facebook-gruppen fikk 6 venner. Bortsett fra mine egne innlegg, hadde ikke gruppen noen aktivitet. Se vedlegg 4 for flere detaljer om Facebook-gruppen. Jeg skrev i tillegg en melding på veggen? til facebook-gruppen til Oslo kiteklubb hvor jeg, etter oppfordring fra klubben, inviterte til å delta i undersøkelsen.

Som det framgår av Figur 2-1 økte reponsen hver gang et av tiltakene ble iverksatt. Jeg vurderte underveis å øke antallet påminnelser og andre tiltak, men frasto fra dette av grunner som jeg beskriver nærmere i oppgavens diskusjonsdel.

2.3.2 Innsamling av sekundærdata

Sekundærdata ble samlet inn fra følgende kilder.

For estimater over kitepopulasjonen:

- Undersøkelser hos Norges kiteforbund, samtaler og informasjon på nettsted.
- Søk på Google med søkeord "kiteklubb", "kitegruppe", "kite klubb", "kite gruppe" og "kite club" på norske sider, utført 20. januar 2011
- Søk på Facebook på "kiteklubb", utført mars 2011.
- Søk på Goggle med søkeord "kitekurs" og "kite kurs", utført medio mars 2011.
- Samtale med personer i Norges kiteforbund og med ulike informanter i kitemiljøet

Geografisk bakgrunnsinformasjon

- Postens oversikt over postnummer i Norge i form av postnummertabeller og postsonkart (Posten Norge 2011)
- Statkarts on-line kartapplikasjon og bakgrunnskart fra Statkart (Statens kartverk 2011)

Litteratur om villrein

- Rapporter og annen litteratur fra NINA. Se litteraturliste
- Atferdrespons hos villrein (Lilleeng 2007)

Vindforhold

- Windfinder.no

2.4 Analyse

Analysearbeidet har inkludert oppgaver som å gå gjennom materialet for identifisere eventuelle ugyldige data, vurdere dataenes validitet og reliabilitet, samt å statistisk behandling av tallmaterialet.

2.4.1 Primærdata

Dataene fra Questback-spørreundersøkelsen forelå på ulike format, både on-line, på Excel-format og på SPSS-format. Underveis i spørreundersøkelsen ble responsen monitorert med Questbacks on-line-presentasjonsprogram. Her får man oppsummering av responsen på hvert spørsmål via grafer og tabeller. Figur 2-1 er eksempel på en slik grafisk framstilling fra Questback.

Etter spørreundersøkelsens avslutning, ble hele datasettet tatt ut på både excel- og SPSS-format. Dataene på Excel-format ble hentet inn i MS Office Excel, mens SPSS-dataene ble behandlet i en studentversjon av SPSS 18¹.

Det var ingen respondenter som oppga at de ikke snøketet. Derfor er spørsmål 21 og 22 ikke behandlet i oppgaven. Av plasshensyn er heller ikke spørsmålene 45, 50-53, 55, 56, 58, 59, 69, 70 og 75 analysert eller rapportert.

Om ikke annet er nevnt i resultatdelen er Vet ikke-alternativet kodet som missing og inngår ikke i tabeller og figurer. Analysene er gjort med et konfidensnivå på 95 %.

Analyser og databehandling i Excel

Excel ble benyttet til følgende:

- Gruppering av katernes bosted (postnummer) til bostedregioner
- Gruppering av katernes favorittområder i større enheter (spm 13-18). Kodebok for dette er gjengitt i Vedlegg 2.
- Framstilling av presentasjonsgrafikk

---

¹ SPSS-versjonen som ble benyttet hadde begrensninger på maksimalt 50 variabler i én fil. Derfor måtte datasettet deles opp i mindre datasett. Innholdet i hvert datasett ble tilpasset de ulike hypotesene. Felles innhold i alle datasettene var bakgrunnsvariablene, dvs demografiske variabler og variablene som beskrev respondentenes katebakgrunn. Ved å ha bakgrunnsvariablene i alle datasettene kunne jeg ved behov finne sammenhenger mellom de ulike datasettene. Undersøkellesvariablene varierte fra datasett til datasett alt etter hvilken hypotese de "tilhørte" ..

Analyser og databehandling i SPSS

SPSS ble benyttet til:

- Deskriptive analyser (frekvens, krysstabulering, gjennomsnittsberegninger)
- t-tester og chi-kvadrat-tester
- Framstilling av presentasjonsgrafikk

Analyse for å undersøke om det er forskjell på turkitere og fristilkitere

For å undersøke *kiteren* nærmere, ble det undersøkt om det var signifikante forskjeller mellom gruppene *fristilkitere* og *turkitere*, eller om de to gruppene kan ses om en felles gruppe, *snøkitere*. For undersøkelsen ble respondentgruppen delt i to etter svaret på spørsmål 8, altså på skalaen fra *Kun fristilkiting* til *Kun turkiting*. For å unngå at egenskaper skulle "smitte" mellom gruppene måtte enten gruppen *Kun fristilkiting* eller *Kun turkiting* isoleres. Gruppen *Kun turkiting* var for liten, N=3, til å gjennomføre statistiske analyser (Field 2009). Derfor ble *Kun fristilkiting* isolert og skillet mellom gruppene ble følgende:

- **Kun fristilkitere:** Respondentene som svarte "kun fristilkiting" på spørsmål 8.
- **Generelle turkitere:** Respondentene som svarte "mest fristilkiting", "ca likt", "mest turkiting" eller "kun turkiting" på spørsmål 8.

Med utgangspunkt i denne oppdelingen utførte jeg uavhengige t-tester på alle relevante variabler. For de ordinale variablene som kjønn og alder, ble det utført chi-kvadrat-test. Svaralternativet "Vet ikke/Ikke aktuelt" ble i SPSS kodet som system missing for disse variablene. "Andre/Annet"-variabelen er utelatt fra beregningen siden denne variabelen ble benyttet av få respondenter.

Presentasjon av kartdata

Presentasjon av kartdata og annen grafisk informasjon er laget i Macromedia Fireworks 8.

2.4.2 Sekundærdata

Generelt er sekundærdata benyttet slik de foreligger fra kilden og ikke gitt ytterligere behandling. Unntakene fra dette er beskrevet under.

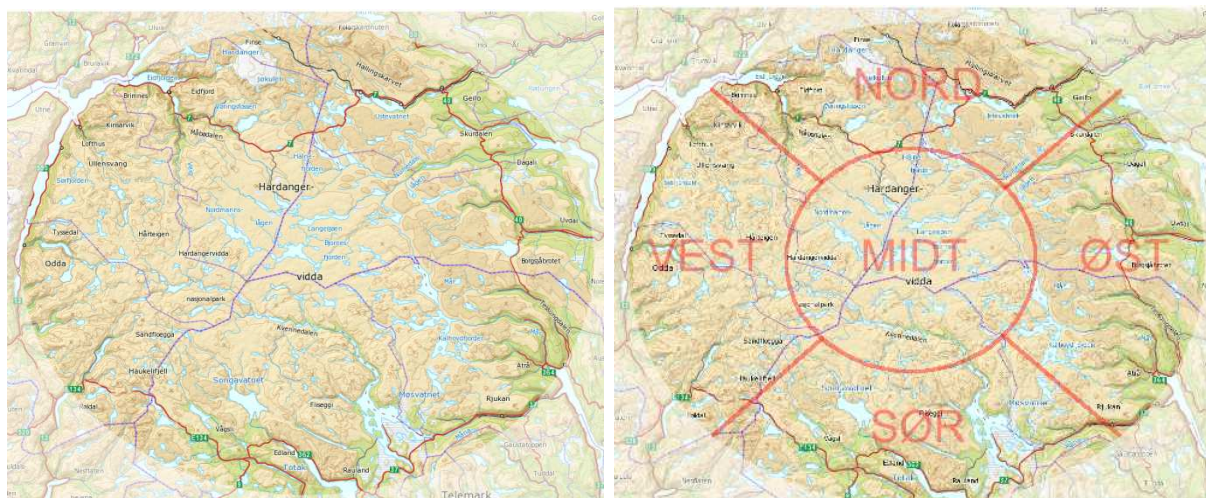
Behandling av sekundærdata relatert til bostedregioner

Postnummertabeller og postsonekart er behandlet i Excel/Fireworks sammen med et kart over fylkene i Norge for å lage kart over postsoneregioner i Norge. Deler av postsonene er fragmentert, for eksempel er postnumrene på Svalbard lagt innimellom postnumre i Troms. Dette kunne gjort analysearbeidet og presentasjonen av dataene på kart komplisert og uoversiktlig. Respondentene med postnummer i de fragmenterte postsonene ble derfor gjennomgått i detalj for å sikre at de ble plassert i korrekt bostedsregion. Se vedlegg 2 for detaljer om hvordan koding ble gjort.

Kiternes og villreinsens arealbruk på Hardangervidda

For å illustrere området utstrekning inneholdt spørreundersøkelse et kart som vist til venstre i Figur 2-2.

For å få et inntrykk av hvor godt respondentene kjenner villreinen på Hardangervidda fikk de presentert et kart over Hardangervidda oppdelt i fem soner (som vist til høyre i Figur 2-2). For hver kalendermånde skulle respondentene angi sonene de mente villreinen oppholder seg i gjennom året. Svarene ble sammenholdt med kart over villreinsens vandringsmønster, disse er gjengitt i resultatdelen.

Figur 2-2 Høyre: Kart brukt i spørreundersøkelsen for avgrensning av området for respondentene. Venstre: Kart brukt i spørreundersøkelse for å angi villreinsens områdebruk. Kartgrunnlag: Statens kartverk (cc-by-sa-3.0)

Om kitepopulasjonen

For å få et overblikk over kiteaktivitetene og kitepopulasjonen gis en oversikt over antall kiteklubber og kitekursarrangører uten at tallene behandles statistisk. Dette beskrives nærmere i resultatdelen om sekundærdata.

2.5 Validitet og reliabilitet

Validitet og reliabilitet knyttet til datamaterialet for denne oppgaven diskuteres nærmere i diskusjonsdelen.

3 Resultater – sekundærdata

Denne delen inneholder estimater rundt kitepopulasjonen i Norge (som det kan diskuteres om er sekundærdata eller ikke, se diskusjonsdelen). Delen inneholder også de sekundærdataene som er relevante for oppgaven.

3.1 Kitepopulasjonen i Norge

I starten av prosjektet varierte anslagene om antall aktive kitere i Norge fra 1.000 til 30.000. Mellom disse ytterpunktene figurerte tall som 5.000, 8.000 og 10.000. Sprikene var altså store og jeg valgte å benytte noen indirekte metoder for kunne anslå antall aktive kitere. Grunnlaget for estimatet er min egen kiteaktivitet. Jeg startet å kite vinteren 2003/2004, som kursdeltaker på det første kurset hos en av da håndfull kitearrangører. Mitt resonnement var at hvis jeg gjør en antakelse av hvor mange som ble kurset samme år som meg, og undersøkte hvor mange som ble kurset sesongen 2010/11, ville jeg kunne stipulere en utvikling, hvor mange nye kitere det har kommet til pr år. Detaljert informasjon om hvor mange kunder kursarrangørene har og hvor mange som fullfører kursene og evt kjøper utstyr er bedriftsintern informasjon som var utilgjengelig. Derfor gjorde jeg noen videre antakelser om hvor mange som lærer seg å kite enten på egen hånd eller ved kurs, og som ikke blir aktive kitere. Jeg gjorde det samme angående hvor mange aktive kitere som legger opp hvert år. Disse anslagene ble gjort ved å se på kiterne jeg selv kjenner. Til sammen ble dette mange forutsetninger og anslag, og langt fra presis matte, men likevel bedre enn helt løs gjetting på et antall.

3.1.1 Kursarrangører i Norge

Tilbudet av kitekurs i Norge på internett ble kartlagt medio mars 2011 som beskrevet i metodedelen.

17 kursarrangører ble funnet. Kurslokasjonene er i hovedsak i Sør-Norge, men to er i Trøndelag og fire i Nord-Norge. Se Vedlegg 2 for flere detaljer.

Kursarrangørene hadde til sammen satt opp 228 kurs, med ulik varighet. Maksimalt antall deltakere på disse kursene varierte fra 6 til 12 deltakere. Kite.no (Fluid) publiserte antall ledige plasser og med et maksantall på deres kurs på 12 ble dette et belegg på omlag 65 %. Fluid er en stor kursarrangør, de har 500 personer på kurs gjennom året (sommer og vinter). Med utgangspunkt i Fluids belegg blir et samlet estimat på antall kursdeltakere i Norge på snaut 1100 personer.

3.1.2 Egne estimater over kitepopulasjone i Norge

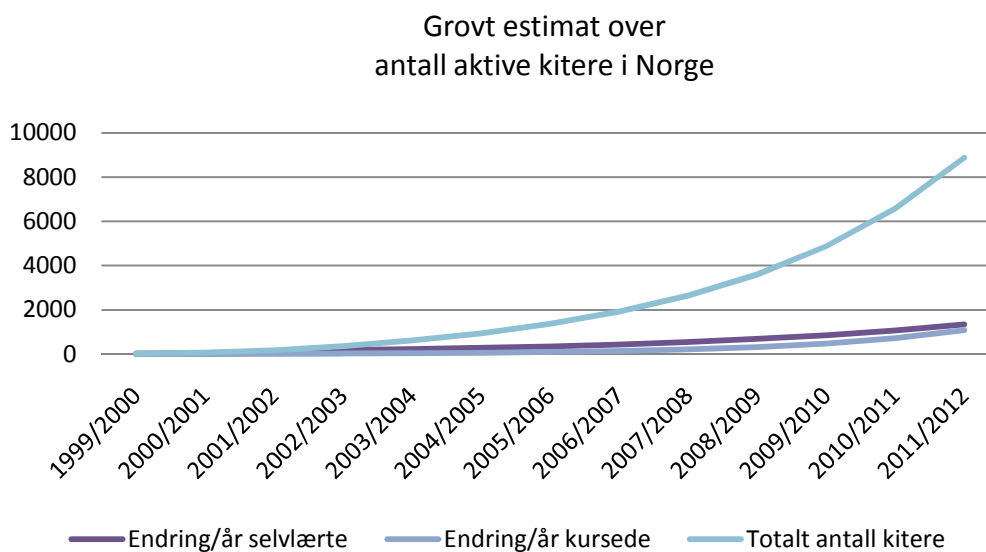
Basert på informasjonen over, gjorde jeg et førsteestimat over populasjonen av aktive kitere i Norge, inkludert et estimat over utviklingen siden 2000. Dette estimatet ble sendt til en del informanter (se Vedlegg 3). Basert på tilbakemeldingen fra disse ble estimatene justert og de endelige estimatene over kitepopulasjonen i Norge er som vist i Tabell 3-1 og Figur 3-1.

Tabell 3-1 Grovt estimat over antall aktive kitere i Norge siden sesongen 1999/2000

År	Tilvekst selvlærte			Tilvekst kursdeltakere			Sum pr år	Akkumulert			
	Årlig endring fra 2003/04:	Nye	Frafall	Netto	Nye	Frafall	Netto	Netto tilvekst	Brutto	Lagt opp	Netto
	25 %	-10 %		50 %	-25 %					-5 %	
1999/2000	25	-3	23	0	0	0	23	23	-1	21	
2000/2001	50	-5	45	0	0	0	45	68	-3	64	
2001/2002	100	-10	90	25	-6	19	109	176	-9	167	
2002/2003	200	-20	180	38	-9	28	208	384	-19	365	
2003/2004	250	-25	225	56	-14	42	267	652	-33	619	
2004/2005	313	-31	281	84	-21	63	345	996	-50	946	
2005/2006	391	-39	352	127	-32	95	446	1443	-72	1370	
2006/2007	488	-49	439	190	-47	142	582	2024	-101	1923	
2007/2008	610	-61	549	285	-71	214	763	2787	-139	2648	
2008/2009	763	-76	687	427	-107	320	1007	3794	-190	3605	
2009/2010	954	-95	858	641	-160	481	1339	5133	-257	4877	
2010/2011	1192	-119	1073	961	-240	721	1794	6927	-346	6581	
2011/2012	1490	-149	1341	1442	-360	1081	2422	9349	-467	8882	

Antakelser som ligger til grunn for anslagene i Tabell 3-1:

- Snøkiting startet for alvor som aktivitet i Norge i 1999/2000, med 25 utøvere. De første årene, fram til 2003/2004 ble antallet selvlærte kitere doblet, deretter 25 % årlig vekst.
- Organisert kursvirksomhet startet opp 2001/2002, med 25 personer på kurs, deretter en årlig vekst i antall kursdeltakere på 50 %.
- Belegg på kursene er 65 % av maksimalt antall kursdeltakere
- Av de selvlærte hvert år, bli omlag 10 % ikke aktive kitere, mens av de som tar kurs hvert år, blir omlag 25 % ikke aktive kitere. Forskjellen i frafallsraten skyldes antakelsen om at de som selvlærte er mer dedikerte, mens de som tar kurs gjør det mer for å teste ut sporten, de får kurs i gave, de prioriterer ikke å bruke penger på kite og utstyr, mv.
- Av de som er aktive kitere, legger 5 % opp hvert år.
- Anslagene er oppdatert fra de tilbakemeldinger fra informanter (se Vedlegg 3).

Figur 3-1 Grafisk framstilling av estimert utvikling av antall aktive kitere (ref Tabell 3-1)

Estimatet gir for sesongen 2010/2011 en netto tilvekst på rundt 1100 selvlærte kitere og 700 kursede, og en samlet populasjon på omlag 6500 aktive kitere.

Med utgangspunkt i tallene fra estimatet er fordelingen av de ulike "erfaringsårsklassene" vist i Tabell 3-2. Tabellen viser også tilsvarende tall fra respondentene i undersøkelsen.

Tabell 3-2 Estimert og respondenter sammenlignet på antall år kiteerfaring

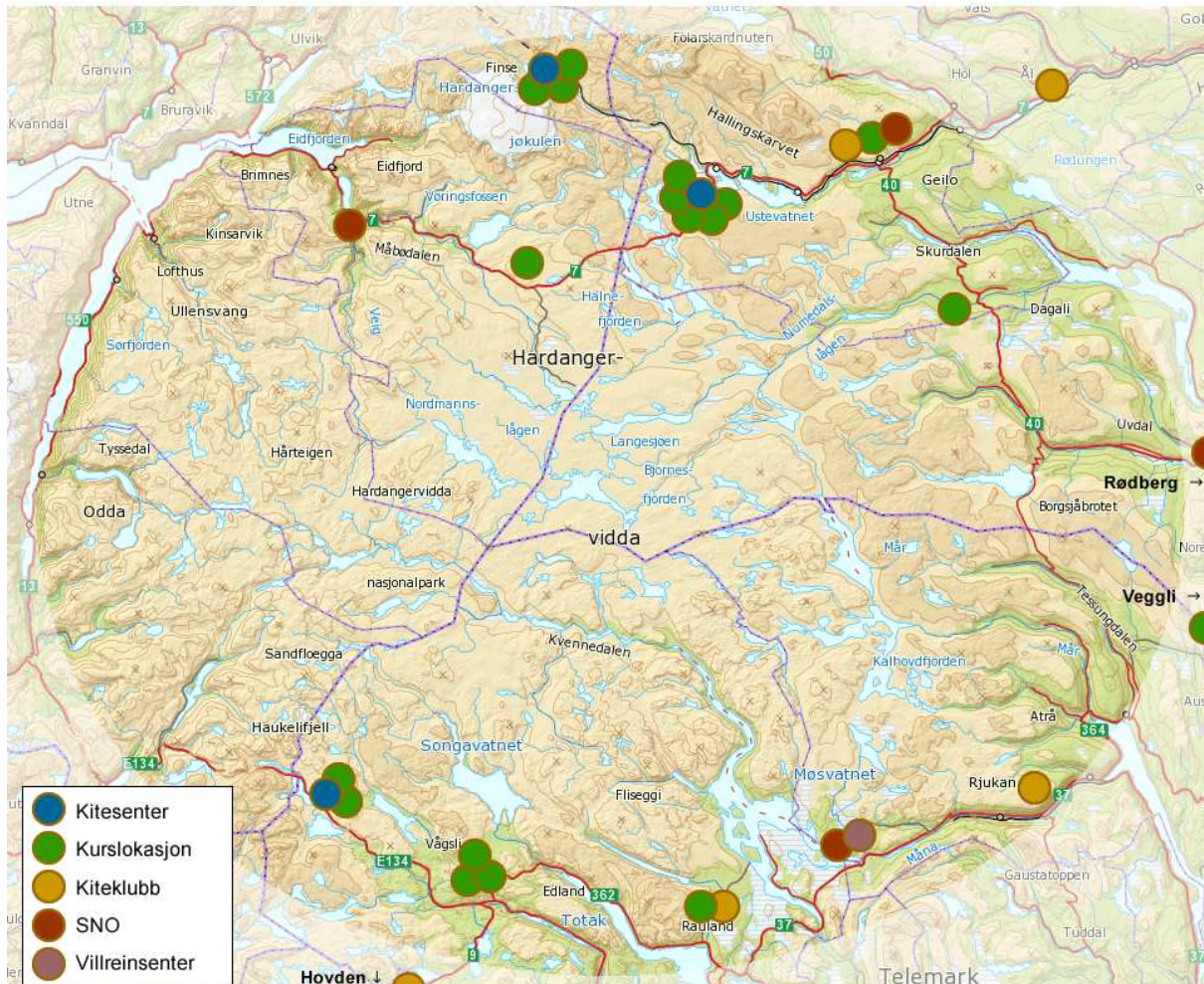
Kiteerfaring	Fra estimat		Fra respons pr 15.05.2011	
	N	%	N	%
< 1 år	1704	26 %	11	8 %
1 - 2 år	2229	34 %	23	16 %
3 - 4 år	1277	19 %	37	26 %
5 - 7 år	1005	15 %	38	27 %
Mer enn 7 år	365	6 %	34	24 %
Totalt	6581	100 %	143	100 %

Andelen respondenter med erfaring under 3 år er mindre enn andel i den estimerte populasjonen, mens andelen erfarne kitere er høyere blant respondentene enn i estimatet.

3.2 Kiterelaterte aktører rundt Hardangervidda

Det er pr vinteren 2010/11 tre bedrifter rundt Hardangervidda som kan betegnes som "kitesentre". Dette er steder som tilbyr overnatting, mat, kurs og et miljø for kitere. Stedene er arrangører for større samlinger og konkurranser i kitemiljøet. En rekke kursarrangører holder kurs på ulike lokasjoner rundt vidda. Arrangørene er ikke nødvendigvis etablert på disse lokasjonene. De holder gjerne til i byene og holder kurs på ulike steder. Tre kiteklubber har tilhold innfor området, mens to kiteklubber (Ål og Hovden) holder til umiddelbart

utenfor området. Statens naturoppsyn, SNO, har fem kontorer rundt Hardangervidda. I tillegg har Villreinsenter sør lokaler på Skinnarbu. Aktørene er vist i Figur 3-2.

Figur 3-2 Kiterelaterte aktører på Hardangervidda pr vinteren 2010/11. Flere prikker på samme lokasjon viser antallet aktører. (Statens naturoppsyn 2011, internettsøk (se metodedelen) og egen kunnskap). Kartgrunnlag: Statens kartverk 2011 (cc-by-sa-3.0)

3.3 Villreinen på Hardangervidda

Antall

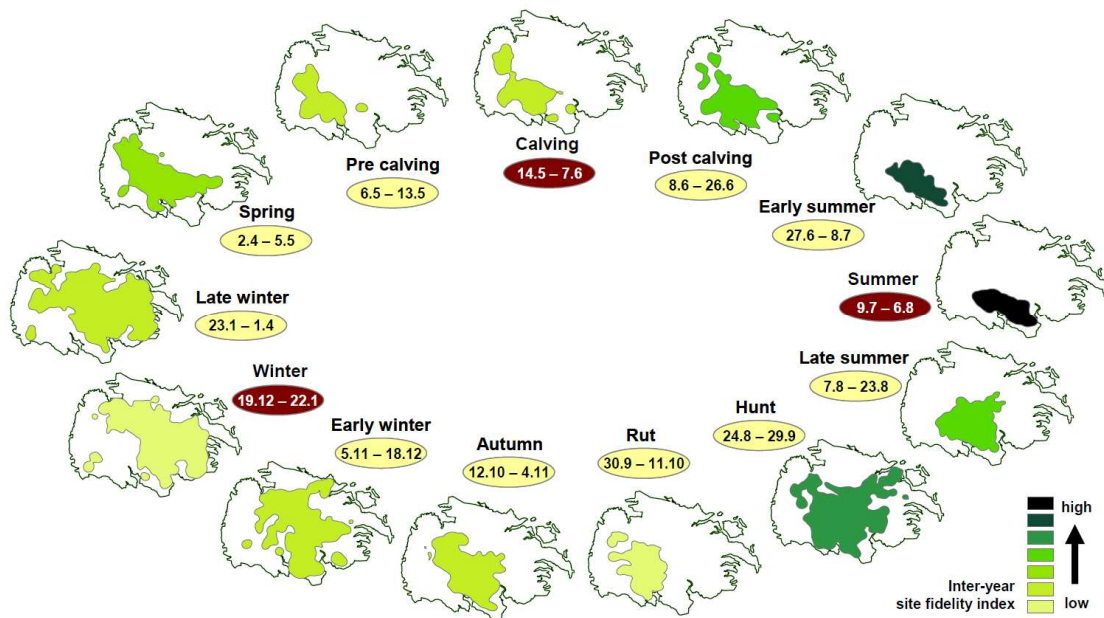
Villreinstammen på Hardangervidda besto vinteren 2009/10 av omlag 9.000 dyr. Størrelsen på stammen har variert fra 23-30.000 dyr ned til 5.000 i 2003/04, og den reguleres i stor grad av forvaltning og jakt i mangel av store rovdyr. Stammen er i vekst og bestandsmålet er 11.000 dyr (Forvaltningsplan Hardangervidda nasjonalpark 2011)

Arealbruk

På grunnlag av årlige tellinger og GPS-spor blir villreinsens arealbruk kartlagt årlig (Strand et al 2010). GPS-plottene som foreligger for vinteren 2010/11 ble ansett som for deltagerte for bruk i denne oppgaven. I stedet er det mer hensiktsmessig å se på den overordnede bruken

av vidda. NINAs sammendrag over reinens arealbruk gjennom året (Figur 3-3) (Strand et al 2010) brukes derfor som grunnlag for å vurdere hvor godt respondentene kjenner til villreinsens bevegelser gjennom vintermånedene.

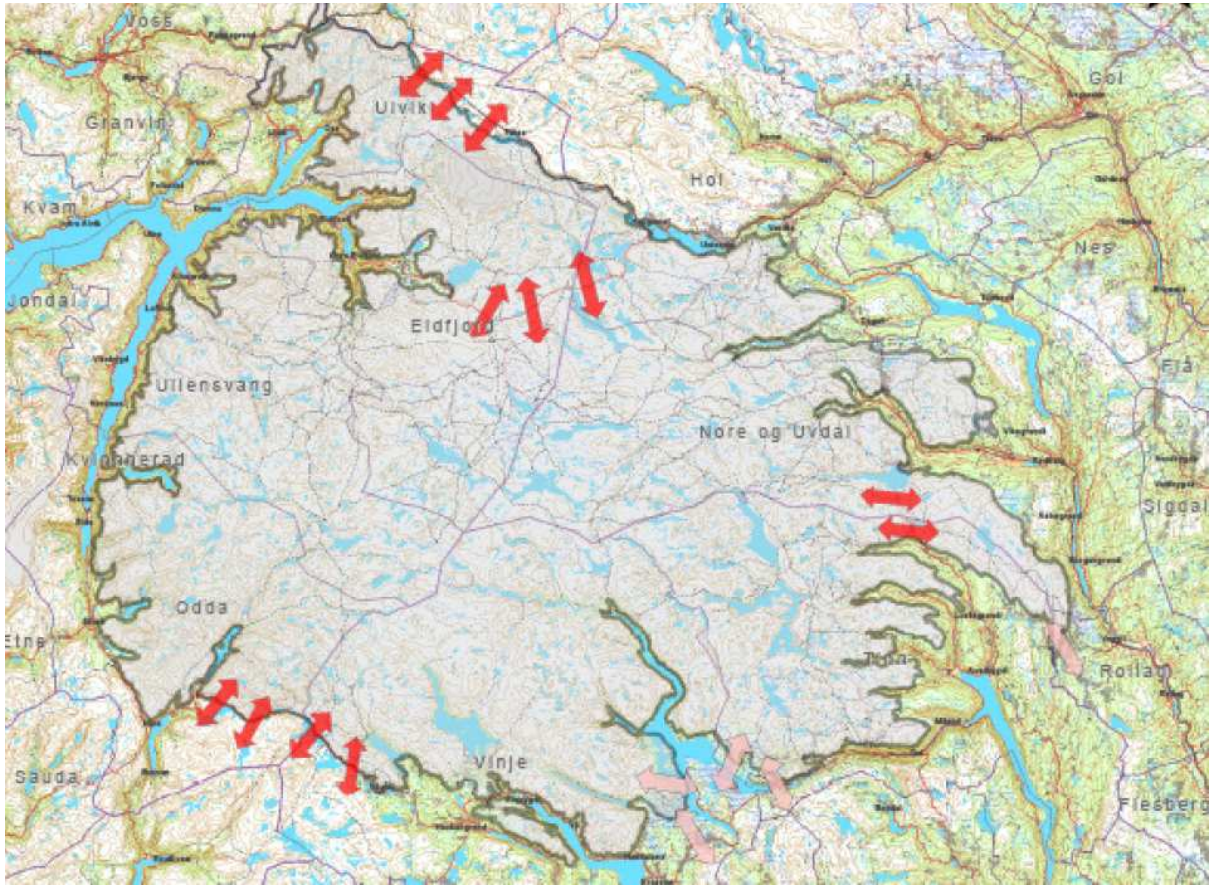
Figur 3-3 Villreins arealbruk på Hardangervidda gjennom året (Strand et al 2010)

For analyse av respondentenes svar på hvor de tror villreinen på Hardangervidda oppholder seg gjennom året, benyttes det arealplottet som best mulig dekker hver enkelt måned, som vist i Tabell 3-3.

Tabell 3-3 Kobling av villreinområder og kalendermåned

Måned	Område i Figur 3-3
November	Early winter (5.11 – 18.12)
Desember	Early winter (5.11 – 18.12)
Januar	Winter (19.12 – 22.1)
Februar	Late winter (23.1 – 1.4)
Mars	Late winter (23.1 – 1.4)
April	Spring (2.4 – 5.5)

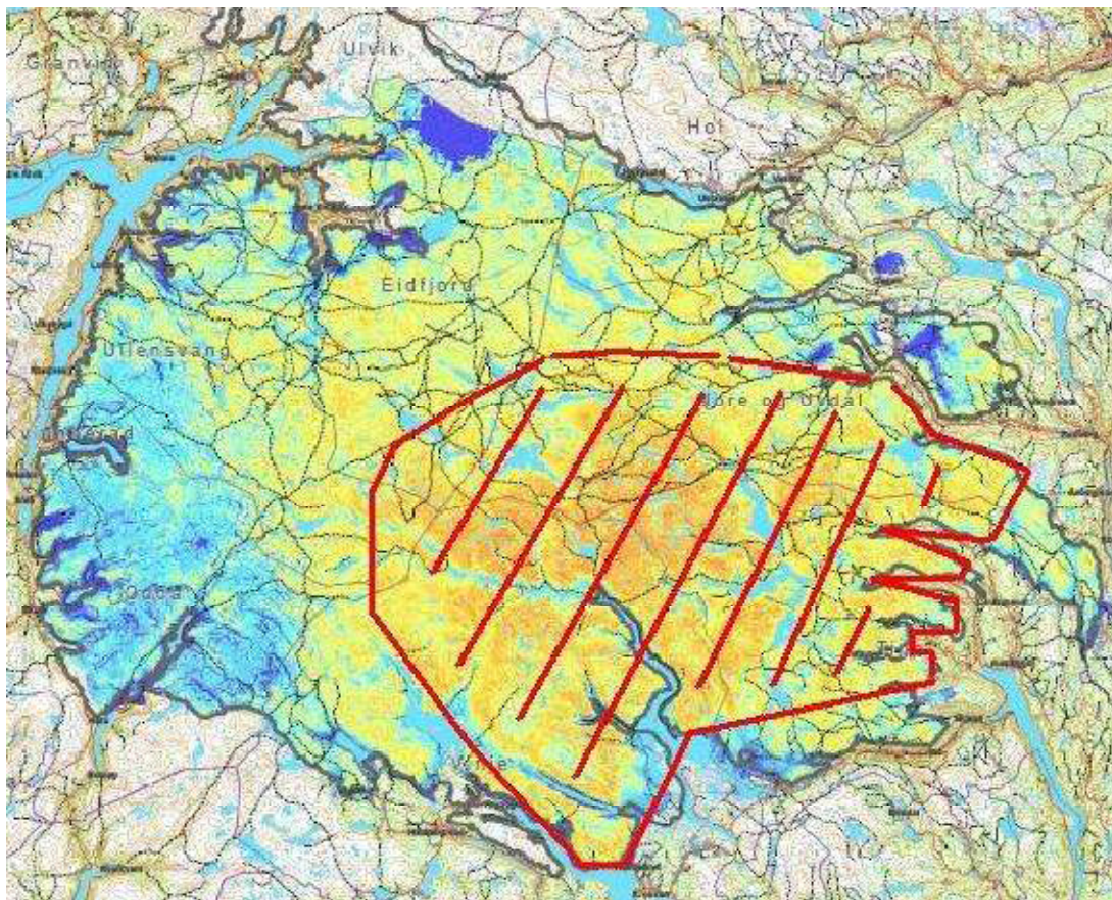
Norsk villreinsenter har utarbeidet et kart som viser villreinens trekkveier på Hardangervidda. Kartet, se Figur 3-4, markerer hvor trekkveien krysser veier og jernbane.

Figur 3-4 Villreinens trekkveier på Hardangervidda hvor røde piler markerer hvor trekkveien krysser infrastruktur som veier og jernbane. (Mossing, A. og Heggenes, J 2010a)

Kartet i Figur 3-4 viser trekkveier langs jernbanen vest for Finse, over Rv 7 mellom Halne og Dyranut, over E 134 vest for Haukeli og over Fv 755 over Imingfjell (for tiden vinterstengt). Ved å sammenholde kartet i Figur 3-4 med plott av kiternes bruk av arealene kan mulige konfliktområder og områder hvor det kan oppstå kumulative forstyrrelseseffekter (Strand et al 2010) kartlegges.

For å vurdere overlappende arealbruk mellom kitere og villrein benytter Norsk villreinsenter temakart (Mossing og Heggenes 2010; Norsk villreinsenter 2009). Se Figur 3-5.

Figur 3-5 Områder med høy potensiell viktighet for villreinsens vinterbeite (rød skravur) (Mossing, A. og Heggenes, J 2010a)

I Figur 3-5 angis hvilke områder på Hardangervidda som er potensielt viktige for villreinen på vinterstid. Området utgjør i hovedsak sentrale deler og det sørøstlige hjørnet av Hardangervidda. Ferdsel i disse områdene, som kiting, kan forårsake forstyrrelse av villreinen på vinterbeite.

3.4 Vær, føre og vindforhold

For kiterne er det først og fremst vindforholdene som er avgjørende for om de kan utøve aktiviteten eller ikke. Avhengig av utøverens kompetanse og kitens størrelse og type, vil vind mellom 4-7 og 11-12 m/s (læber til frisk bris) være egnet for de fleste kitere. Mindre vind enn dette gjør det vanskelig å få kiten til å fly, mer vind er for de erfarne utøverne.

Temperatur og øvrige værforhold spiller mindre rolle for kitingen, men mildvær med regn eller sterk vind kombinert med snøfokk er ikke ideelt selv for kitere. Snøforholdene i et høyfjellsområde som Hardangervidda vil generelt gjennom en vinter være tilstrekkelige for kiting. Avhengig av nedbørsretning kan det være lite snø i starten av vinteren på en side av vidda, men da finnes det tilsvarende mye snø på andre siden av vannskillet.

Hverken yr.no eller Storm har tilgjengelige data som viser vindforholdene over tid. Nettjenesten Windfinder (Windfinder 2011) har en noe historiske vinddata som kan indikere fremherskende vindretning i området. Windfinder har fire målestasjoner rundt Hardangervidda som vist i Tabell 3-4 og Figur 3-6.

Tabell 3-4 Vinddata fra Windfinders målestasjoner rundt Hardangervidda. (Windfinder 2011)

Målestasjonsnavn	Ref. på Figur 3-6	Målinger siden	Dominerende retning des-mai	Gjennomsnittlig styrke des-mai	Kommentar
Fet I Eidfjord	1	3/2010	V og Ø	5 m/s	Nede i Bjoreidalen på 800 moh
Geilo-Oldebråten	2	1/2010	SV	2-3 m/s	Ved Geilo sentrum på 800 moh
Møsstrand	3	1/2008	NV	5 m/s	Ved Møsvatn på 1000 moh
Haukeli/Midtlæger	4	3/2010	VNV	6 m/s	Ved Midtlæger på 1100 moh

Figur 3-6 Windfinders fire målestasjoner rundt Hardangervidda. Pilen viser antatt gjennomsnittlig vindretning på Hardangervidda des-mai. (Datakilde: Windfinder 2010, Kartgrunnlag: Statkart 2011)

Målingene er gjort på dagtid mellom 07:00 og 19:00. Dataene gjengis her med forbehold om at målestasjonene er plottet korrekt på Windfinders kart. To av målestasjonene, 1 og 2, står i følge Windfinders (2011) egne kart nede i dalen hhv ved Maurset og på Geilo. Mulige målefeil pga dette vurderes i diskusjonsdelen.

4 Resultater – primærdata

Denne delen gjengir resultatene fra spørreundersøkelsen som ble gjennomført 18.02. - 15.05.2011.

Først gjengis resultatene fra demografiske bakgrunnsvariabler og variabler som beskriver respondentenes kritevaner. Deretter analyseres disse bakgrunnsvariablene, samt en gruppe undersøkelsesvariabler, for å klarlegge om det er signifikante forskjeller mellom fristilkitere og turkitere (oppdelingen mellom disse to gruppene beskrives nærmere i kapittel 4.4). Videre gjengis resultatene om hva ved kitingen som attraherer respondentene og hvilke begrensingsgrunner som hindrer kiterne fra å turkite mer. Delen fortsetter med å beskrive hvordan respondentene turkiter og hvor de turkiter på Hardangervidda, før den avsluttes med å presentere respondentenes holdninger til villrein, regulering og informasjonskilder- og metoder.

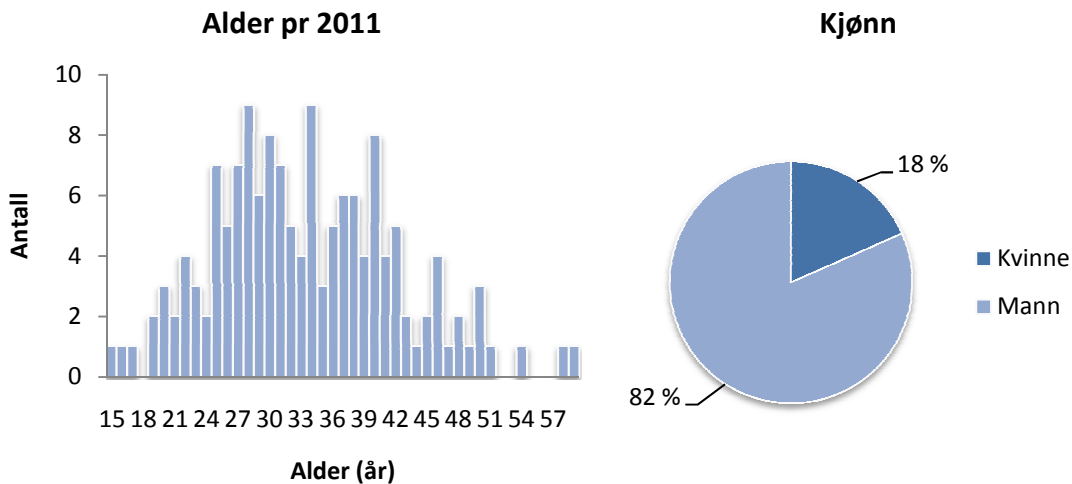
4.1 *Generelt om respondentene*

147 personer responderte på spørreundersøkelsen. For detaljer om hvordan dataene kom inn, se oppgavens metodedel. Det finnes ikke tilgjengelig informasjon om hvor mange som eventuelt har startet på undersøkelsen uten å ha fullført den. Alle respondentene er anonyme og data kan ikke spores tilbake til den enkelte respondent.

Respondentene ble i undersøkelsens avslutningstekst bedt om å sende meg en mail om de ønsket å delta i flere undersøkelser/dybdeintervjuer. Dette har tre respondenter gjort. De er ikke kontaktet, annet enn for å bekrefte mottak av mailen og takke for velvilligheten. Det er som lovet ikke gjort noen kobling mellom svarene i undersøkelsen og mailhenvendelsene.

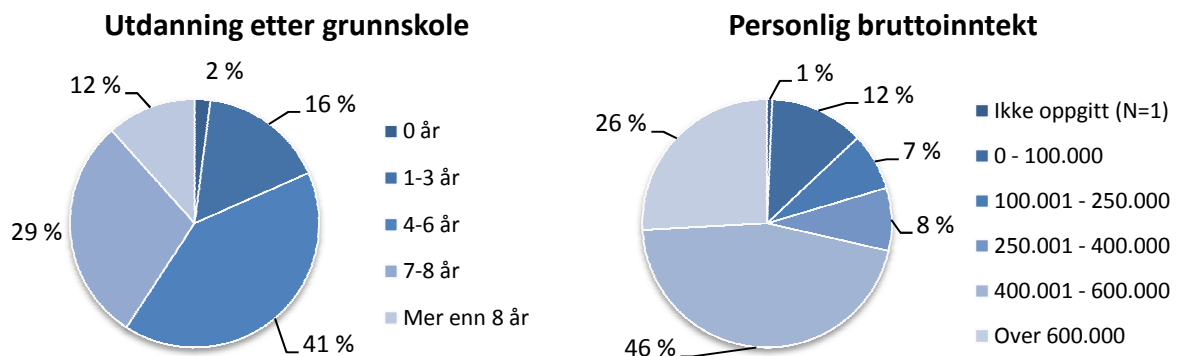
4.2 *Demografiske data*

Spørreskjemaet ble avsluttet med spørsmål om kjønn, alder, inntekt, bosted og utdanning. Respondentene ble spurt om å oppgi fødselsår. Dette ble omregnet i alder pr 2011 som vist i Figur 4-1.

Figur 4-1 Respondentenes aldersfordeling pr 2011 og fordeling på kjønn

Gjennomsnittsalder på respondentene er 33,5 år, med std. dev. = 8,668. Yngste respondent er 15 år og eldste respondent er 59 år pr 2011. 82 % av respondentene er menn, 18 % er kvinner. (Figur 4-1).

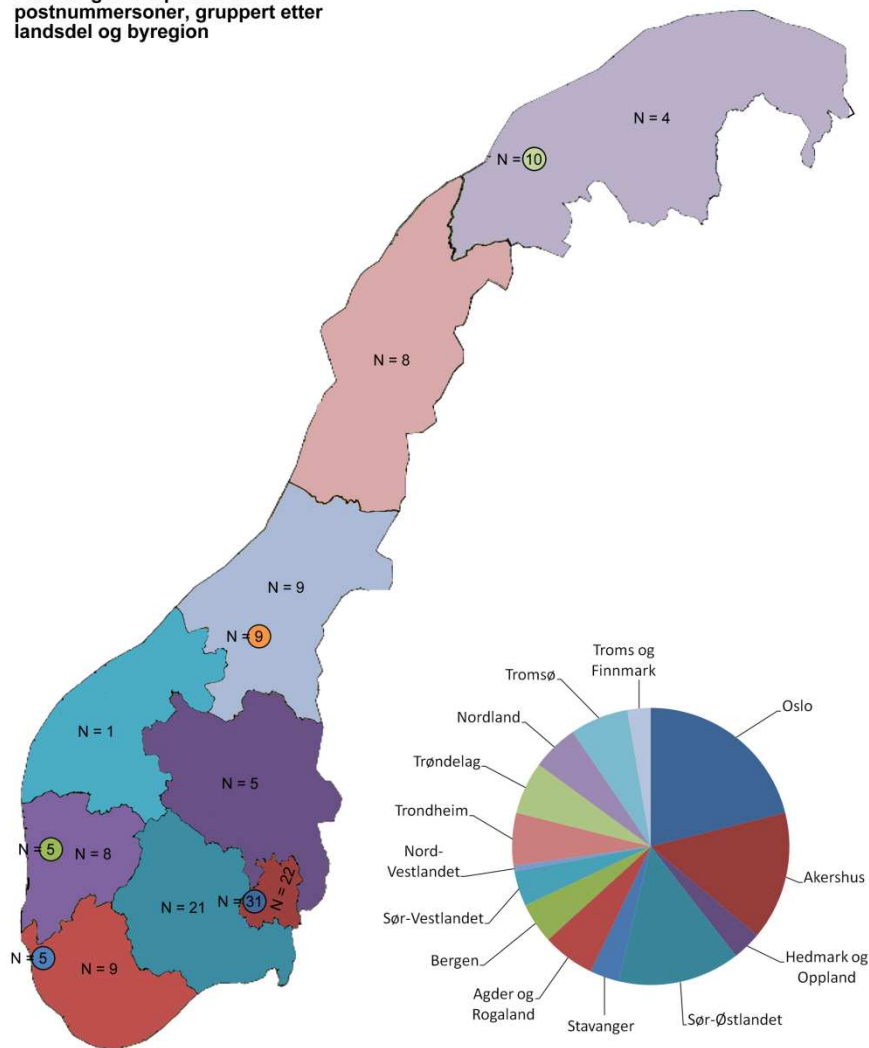

Figur 4-2 Respondentenes utdanning og inntekt

2 % av respondentene har kun grunnskole, mens 82 % har mer enn 4 års utdanning etter grunnskolen. På spørsmål om personlig bruttoinntekt oppgir 12 % at de har under 100.000 i inntekt, 15 % har mellom 100 og 250.000, mens 72 % oppgir at de har inntekt over 400.000 kr. En respondent avsto fra å svare på dette spørsmålet. Se Figur 4-2.

Respondentene ble bedt om å angi sin bostedskommune. Én respondent svarte med postnr "0000". Øvrige respondenter var bosatt spredt over hele landet, som vist i Figur 4-3. Merk at det kun er én respondent fra Nord-Vestlandet (postnummersone 6000-6999).

Fordeling av respondenter etter postnummersoner, gruppert etter landsdel og byregion

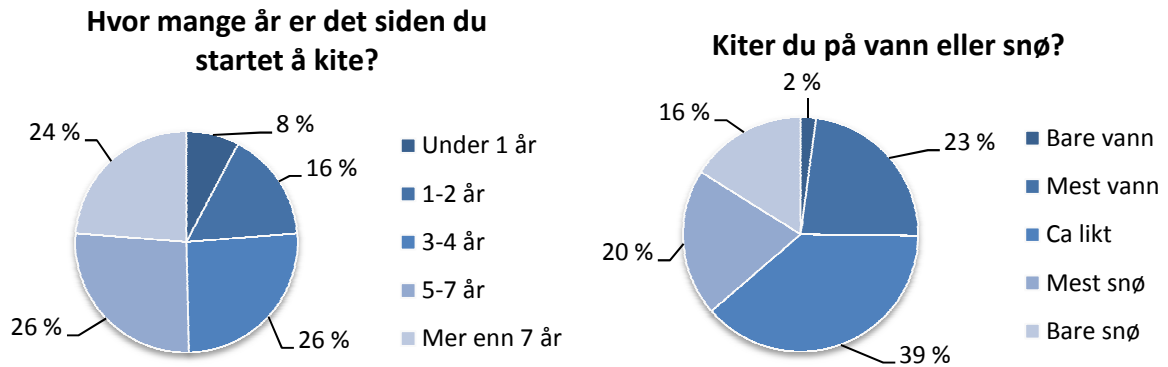
Figur 4-3 Respondentenes bosted (postnummer gruppert etter landsdel og enkelte storbyregioner) Kartgrunnlag: Posten (2011)

Oppsummert kan gjennomsnittsrespondenten beskrives som en mann på 33 år, bosatt i Oslo. Han har 2-6 år utdanning etter grunnskolen, og en personlig bruttoinntekt på kr 400-600.000.

4.3 Respondentenes erfaring, utstyr og kitevaner

Respondentene ble spurt om hvor lenge de har kitet, hvor mye de kiter på snø i forhold til vann, hva slags og hvor mye utstyr de har og når de kitet sist og hvor mye.

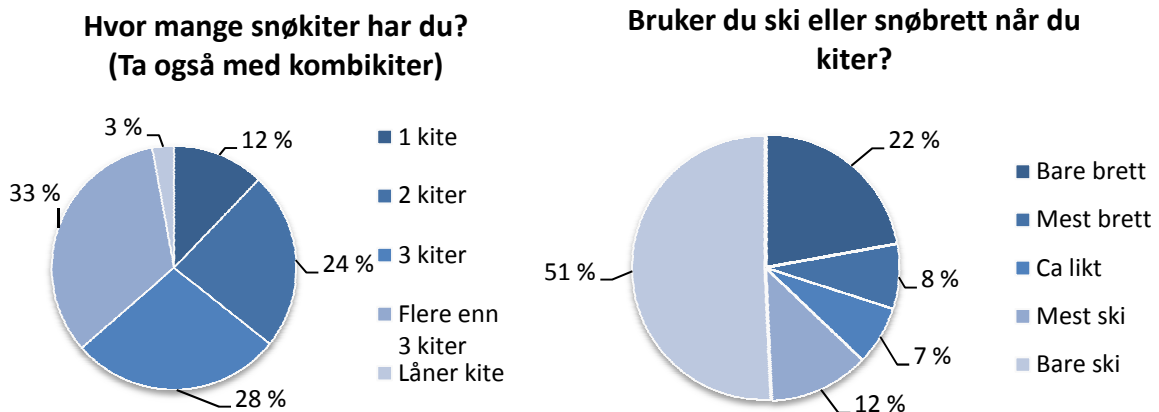

Figur 4-4 Respondentenes erfaring og kitemedie

I forhold til kiteerfaring er respondentene som Figur 4-4 viser delt i fire omlag like store deler om man slår sammen svarkategoriene “under 1 år” og “1-2 år”. 50 % av respondentene har 5 år eller mer erfaring som kitere.

2 % av respondentene oppgir at de nå bare kiter på vann, etter å ha kitet på snø tidligere. Totalt 82 % av respondentene kiter både på vann og snø.

Figur 4-5 Antall kiter og fordelingen ski/snøbrett

85 % av respondentene har 2 eller flere kiter, mens 3 % låner kite. Over 50 % av respondentene oppgir at de kun benytter ski under kiting, mens 22 % kun benytter brett. De fleste av sistnevnte gruppe driver kun med fristilkiting, men det er verdt å merke seg at noen av disse også turkiter.

Gjennomsnittsrespondenten har kitet i 3-4 år og kiter omlag like mye på snø som på vann. Han eier 3 snø-/kombikiter og bruker ski når han snøkiter.

4.3.1 Hvor og hvor ofte kites det i Norge

De 137 respondentene som oppga at de fristilkiter i større eller mindre grad, fikk spørsmål om hva som er deres favorittspot(er) (sted/område) for fristilkiting. Det kunne være en spot de har fristilkitet på, eller en spot de ønsker å fristilkite på. Respondentene kunne oppgi opptil 3 spoter. Tilsvarende fikk de 86 respondentene som oppga at de turkiter i større eller mindre grad, spørsmål om deres favorittområder for turkiting, også her opptil 3 områder. Respondentene som anga at de både fristil- og turkiter fikk begge spørsmålsgruppene. De som kun fristilkiter eller kun turkiter fikk bare den korresponderende spørsmålsgruppen. Respondentene ble ikke eksplisitt bedt om å prioritere de tre områdene innen hver av de to gruppene, men i spørsmålsteksten ble følgende begrep benyttet:

- “Fristilfavorittspot nr 1 i Norge”, “Fristilfavorittspot nr 2 i Norge”, mv.
- “Turkitefavorittområde nr 1 i Norge”, “Turkitefavorittområde nr 2 i Norge”, mv.

Tabell 4-1 Antall svar på spørsmål om respondentenes favorittområder for kiting

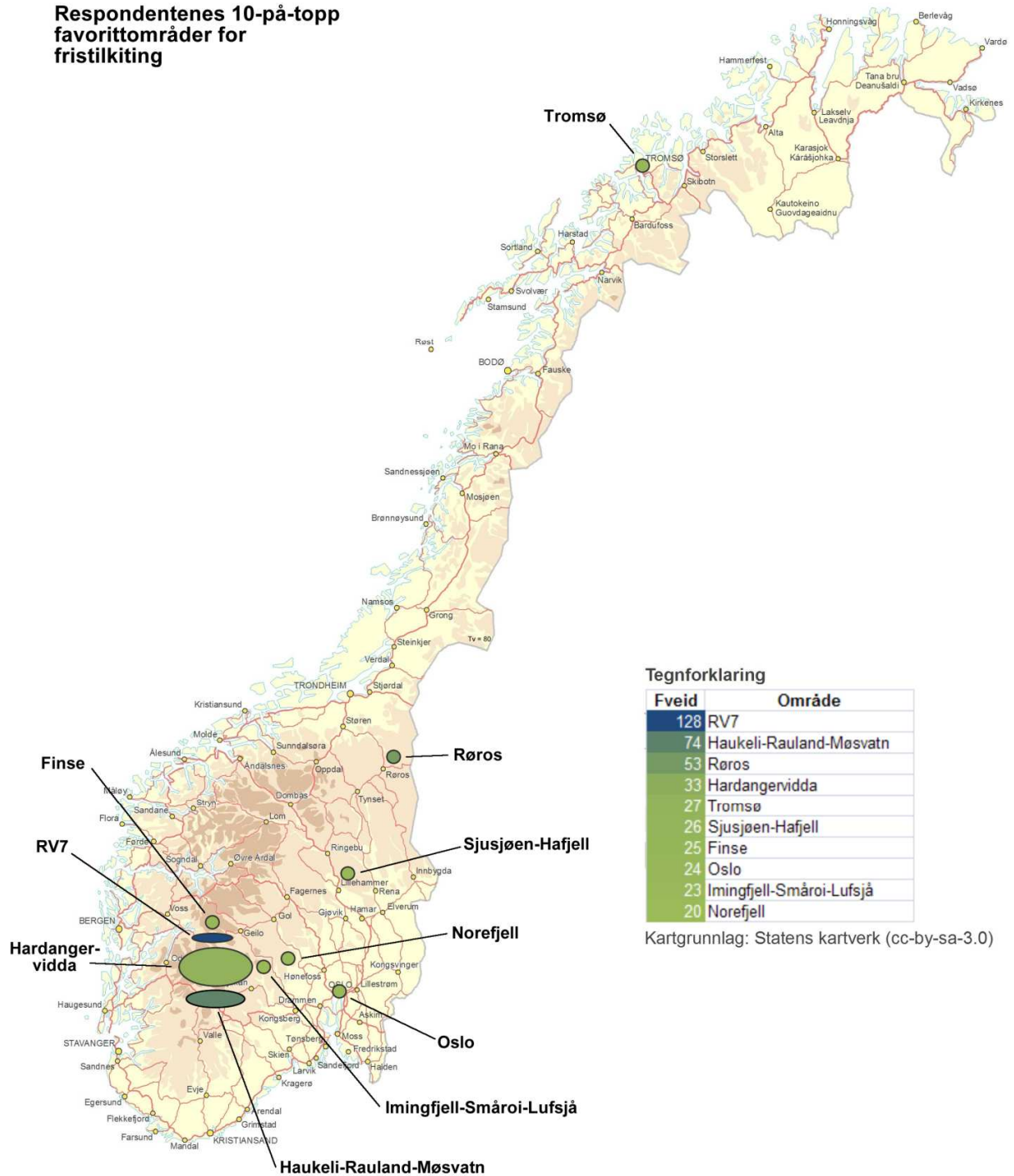
		Fristilfavorittspot nr X i Norge		Turkitefavorittområde nr X i Norge	
Antall respondenter:		137		86	
X	Angitt/ikke angitt	N	%	N	%
1	Angitt område	134	97,8 %	77	89,5 %
	Ikke angitt område	3	2,2 %	9	10,5 %
2	Angitt område	115	83,9 %	44	51,2 %
	Ikke angitt område	22	16,1 %	42	48,8 %
3	Angitt område	83	60,6 %	21	24,4 %
	Ikke angitt område	54	39,4 %	65	75,6 %

Respondentene anga, som Tabell 4-1 viser, et større antall favorittområder for fristilkiting enn de gjorde for turkiting, sett i forhold til antall respondenter i hver gruppe.

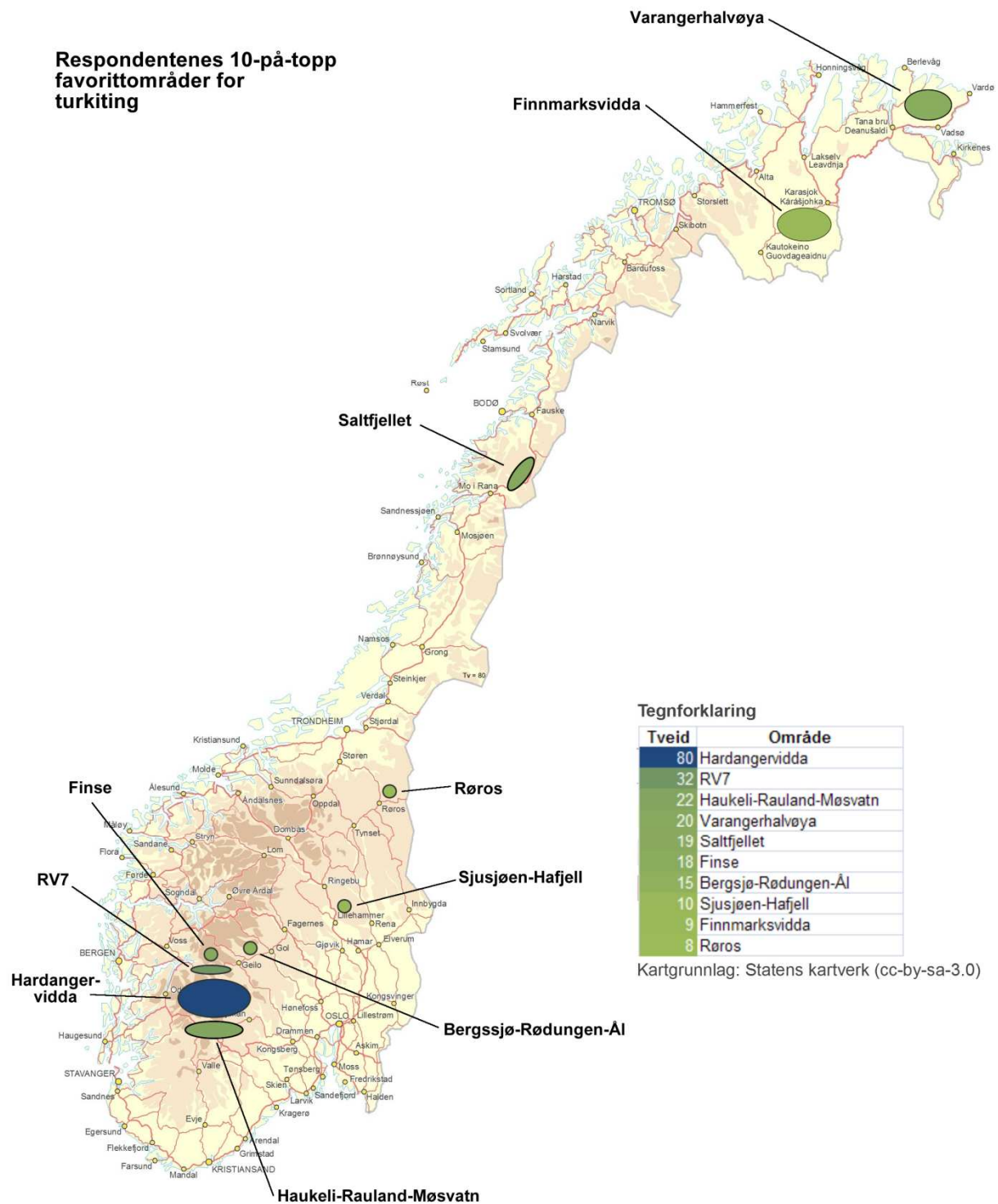
Enkelte respondenter anga lokasjonen presist, som “Dyranut, Hordaland” mens andre anga et større område, som “Hardangervidda”. For å kategorisere og gjøre datamengden håndterbar, ble spoter, steder og småområder samlet i større områder. For eksempel ble alle spotene/stedene/småområdene langs RV 7, fra Dyranut i vest til Haugastøl i øst, samlet i gruppen “RV7”. Noen av respondentenes favorittområder er vannkiteområder, som steder langs Oslofjorden. Disse er ikke tatt med. Tilsvarende er områder som ikke er mulig å stedfeste utelatt. Se vedlegg 2 for detaljer om hvordan favorittstedene/-områdene ble kodet.

For å rangere favorittstedene ble hvert hovedområde vektet. Favoritt nr. 1 fikk 3 poeng, favoritt nr. 2 fikk 2 poeng og favoritt nr. 3 fikk 1 poeng. Dette ble gjort både for fristilstedene og turområdene. Poengene ble summert og områdene rangert fra høyeste til laveste poengsum. Ut fra denne rangeringen er 10-på-topp-områdene for fristilkiting og turkiting vist i hhv Figur 4-6 og Figur 4-7.

Respondentenes 10-på-topp favorittområder for fristilkiting

Figur 4-6 Respondentenes 10-på-topp fristilkiteområder. Respondentenes favorittområder er rangert ved at favorittområde 1 er gitt 3 poeng, område 2 er gitt 2 poeng og område 3 er gitt 1 poeng. Summen er gjengitt i Fveid. Områdene er markert med en omtrentlig utstrekning. Størrelsen på området viser utstrekningen. Områdets farge viser områdets popularitet blant respondentene. Se tegnforklaringen.

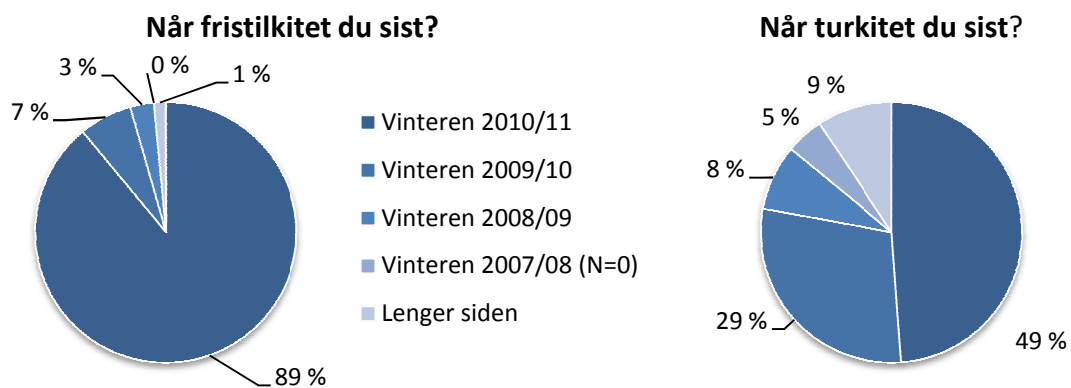

Figur 4-7 Respondentenes 10-på-topp turkiteområder. Respondentenes favorittområder er rangert ved at favorittområde 1 er gitt 3 poeng, område 2 er gitt 2 poeng og område 3 er gitt 1 poeng. Summen er gjengitt i Tveid. Områdene er markert med en omtrentlig utstrekning. Størrelsen på området viser utstrekningen. Områdets farge viser områdets popularitet blant respondentene. Se tegnforklaringen.

Respondentene ble spurt om når (hvilken vinter) de fristil- og/eller turkitet sist, samt hvor ofte de kitet vinteren 2009/10. Respondentene som anga at de både fristil- og turkiter fikk begge spørsmålsgруппene. De som kun fristilkiter eller kun turkiter fikk bare den korresponderende spørsmålsgруппen. Tabell 4-2 og Figur 4-8 viser resultatet for når respondentene fristil- og turkitet sist.

Tabell 4-2 Når kitet respondentene sist

Periode	Fristilkiting		Turkiting	
	N	%	N	%
Vinteren 2010/11	122	89,1 %	42	48,8 %
Vinteren 2009/10	9	6,6 %	25	29,1 %
Vinteren 2008/09	4	2,9 %	7	8,1 %
Vinteren 2007/08	0	0,0 %	4	4,7 %
Lenger siden	2	1,5 %	8	9,3 %
Totalt	137	100,0 %	86	100,0 %

Figur 4-8 Når kitet respondentene sist

Figur 4-8 tyder på at kivitetsnivået for fristilkiting er høyere enn for turkiting. Nesten 90 % av respondentene fristilkitet sesongen 2010/11, mens 49 % av respondentene turkitet samme sesong.

For en del av respondentene som svarte "Vinteren 2009/10" i Tabell 4-2 kan det antas at spørreundersøkelsen ble besvart så tidlig på vinteren 2010/11 at de ennå ikke hadde rukket å kite. Undersøkelsen startet 18. februar og det kan tenkes at vinterferien og påsken er perioder hvor det er gunstig å kite og hvor en del sesongdebuterer. Dette gjelder spesielt for de som turkiter, hvor vær og føreforhold sannsynligvis er viktigere .

Det er derfor interessant å undersøke om Tabell 4-2 underrapporterer de som kitet vinteren 2010/11. Tabell 4-3 viser svardato for respondentene som har svart "vinteren 2009/10" har besvart undersøkelsen.

Tabell 4-3 Svardato for respondentene som oppga at de kitet sist vinteren 2009/10

	Fristilkiting	Turkiting
Svar avgitt i perioden	N	N
Til og med vinterferie (-u10) 18.02. – 13.03.2011	2	11
Til og med påske (u11-u16) 14.04. – 25.04.2011	3	7
Etter påske (u17-) 26.04. – 15.05.2011	4	7
Totalt	9	25

Grensen for å ha rukket å kite vinteren 2010/11 ble satt til uke 16 (påske), etter det var skiføret dårlig i store deler av landet. Hvis de som avga svar før påsken av respondentene i Tabell 4-3 legges til de som kitet vinterens 2010/11, blir fordelingen som vist i Tabell 4-4.

Tabell 4-4 Når kitet respondentene sist - justert med respondenter som kan ha kitet etter at undersøkelsen ble besvart

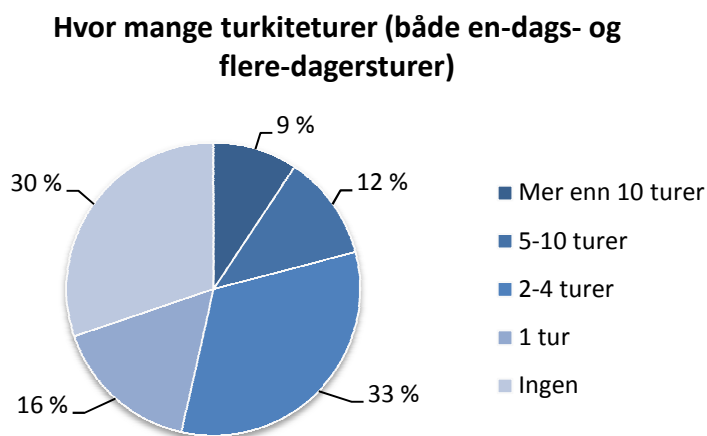
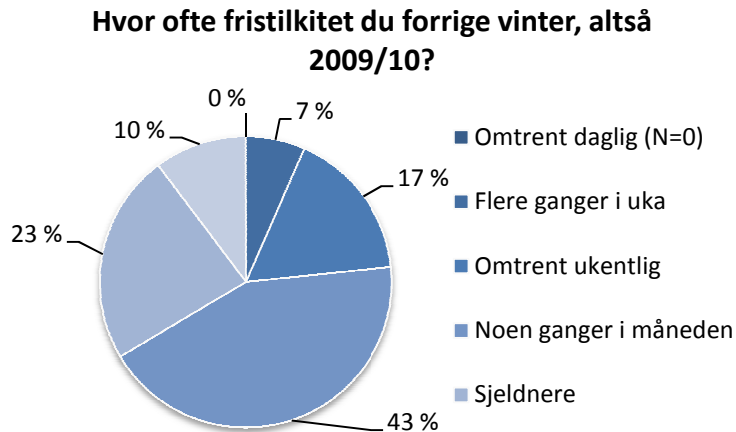
Periode	Fristilkiting		Turkiting	
	N	%	N	%
Vinteren 2010/11	127	92,7 %	60	69,8 %
Vinteren 2009/10	4	2,9 %	7	8,1 %
Vinteren 2008/09	4	2,9 %	7	8,1 %
Vinteren 2007/08	0	0,0 %	4	4,7 %
Lenger siden	2	1,5 %	8	9,3 %
Totalt	137	100,0 %	86	100,0 %

I Tabell 4-4 er andelen som fristilkitet vinteren 2010/11 økt til omlag 93 %. For de som turkiter i større eller mindre grad, turkitet anslagsvis 70 % vinteren 2010/11.

Respondentene ble spurt om hvor ofte de kitet vinteren 2009/10. Respondentene som anga at de både fristil- og turkiter fikk begge spørsmålsgruppene. De som kun fristilkiter eller kun turkiter fikk bare den korresponderende spørsmålsgruppen. Resultatet er vist i Tabell 4-5 og Figur 4-9.

Tabell 4-5 Respondentenes kitefrekvens vinteren 2009/10

Frekvens fristilkiting	N	%	Antall turkiteturer	N	%
Omtrent daglig	0	0 %	Mer enn 10 turer	8	9,3 %
Flere ganger i uka	9	6,6 %	3-10 turer	10	11,6 %
Omtrent ukentlig	23	16,8 %	2-4 turer	28	32,6 %
Noen ganger i måneden	59	43,1 %	1 tur	14	16,3 %
Sjeldnere	32	23,4 %	Ingen	26	30,2 %
Fristilkitet ikke vinteren 2009/10	14	10,2 %	-	-	-
Totalt	137	100,0 %	Totalt	86	100,0 %

Figur 4-9 Respondentenes kitefrekvens vinteren 2009/10 (øverst for fristilkiting, nederst for turkiting)

Tabell 4-5 viser at 65 % av de som fristilkiter i større eller mindre grad, kitet “noen ganger i måneden” eller oftere i sesongen 2009/10. Omlag 10 % frikitet ikke sesongen 2009/10. Av de som turkiter (N=86) hadde 20 % fem eller flere turkiteturer i sesongen 2009/10, 50 % hadde 1-4 turer, mens 30 % ikke turkitet i sesongen 2009/10.

Hvis man antar en vinter på omlag 20 uker (medio desember til medio april) er de ivrigste turkiterne på tur annenhver uke, mens gjennomsnittet ligger på 1-2 turer annenhver måned. Sammenlignet med turkiteaktiviteten som i gjennomsnitt utøves med én tur hver/annenhver måned, har altså fristilkiteaktiviteten høyere frekvens.

Undersøkelsen viser at blant respondentene er turkiting mindre utbredt enn fristilkiting, på skalaen fristilkiting-turkiting oppgir omlag 10 % av respondentene at de utøver “Kun turkiting” eller “Mest turkiting”. Kommentarene fra respondentene peker i samme retning, anslagene deres ligger mellom 1 og 10 % turkiting. Resultatene viser også at mengden turkiting som utøves av respondentene er beskjeden. Flertallet av respondentene som

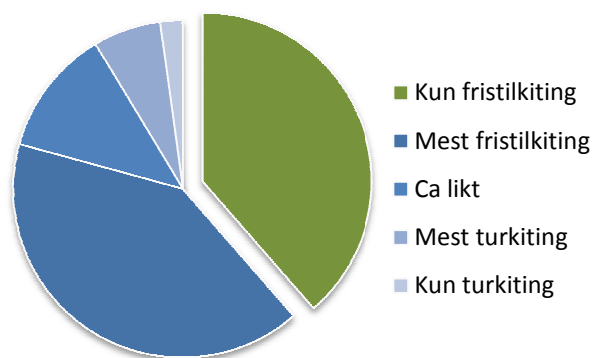
utøver turkiting, gjorde dette 4 eller færre ganger gjennom sesongen 2009/10, dette tilsvarer omlag en tur i måneden.

4.4 Er det forskjeller mellom respondentene som kun fristilkiter og respondentene som turkiter?

Så langt er alle respondentenes demografiske profil og deres kiteaktivitet presentert samlet; hvor ofte fristilkiter alle respondentene, hvor ofte turkiter de og hvor gjør de dette. For å undersøke kiteren nærmere ble respondentene delt i to etter aksen fristilkiting-turkiting, spørsmål 8, som beskrevet i metodedelen. Respondentene som fikk spørsmål 8, N=140, fordelte seg som vist Tabell 4-6 og Figur 4-10.

Tabell 4-6 Fordeling og gruppering av fristilkitere og turkitere med utgangspunkt i spørsmål 8

Svar i spørsmål 8	N	%	Gruppe	Gruppenavn
Kun fristilkiting	54	38,6 %	0	Kun fristilkiting
Mest fristilkiting	57	40,7 %	1	Generell turkiter
Ca likt	17	12,1 %	1	
Mest turkiting	9	6,4 %	1	
Kun turkiting	3	2,1 %	1	
Totalt	140	100,0 %		

Figur 4-10 Fordelingen mellom gruppene Kun fristilkiting (grønt) og Generell turkiter (blåfarger)

Nedenfor beskrives de variablene som hadde signifikante forskjeller på t- eller chi-kvadrat-testene.

4.4.1 Alder

Tabell 4-7 Forskjell mellom fristilkitere og generelle turkitere i alder (chi-kvadrat-test)

	Fristil eller tur	N	Gjennomsnitt	Std.avvik
78) Alder pr 2011 (kodet om fra fødselsår)	Kun fristilking	54	31,13	7,601
	Generell turkiter	86	35,06	8,823
		Verdi	df	Sig. 2-sidig
	Pearson Chi-Square	43.227	37	0,223
	Likelihood Ratio	54.784	37	0,030

Gruppen Kun fristilking har lavere gjennomsnittsalder (31 år) enn gruppen Generell turkiter (35 år).

4.4.2 Kiteerfaring og -vaner

Tabell 4-8 Forskjell mellom fristilkitere og generelle turkitere i kiteerfaring og kitevaner (t-test)

	Fristil eller tur	N	Gj.snitt*	Std.avvik	t	df	Sig.
4) Hvor mange år er det siden du startet å kite?	Kun fristilking	54	3,02	1,296	-3,053	138	0,003
	Generell turkiter	86	3,65	1,125			
6) Antall kiter (lånt kite kodet som 0)	Kun fristilking	54	2,43	1,207	-2,843	99,051	0,005
	Generell turkiter	86	2,99	1,023			
7) Bruker du ski eller snøbrett når du kiter?	Kun fristilking	54	3,02	1,868	3,494	89,251	0,001
	Generell turkiter	86	1,99	1,385			

*1=Helt uviktig, 2=Ganske uviktig, 3=Ganske viktig, 4=Veldig viktig (Vet ikke/Ikke aktuell kodet som Missing)

Respondentene som kun fristilkiter oppga i gjennomsnitt at de har kitet i 3-4 år, mens de i gruppen generell turkiter oppga i gjennomsnitt at de har kitet i 3-7 år. De som kun fristilkitere hadde i gjennomsnitt 2 kiter, men de generelle turkiterne hadde 3 kiter. Videre benyttet gjennomsnittet av de som kun turkiter ca likt mellom ski og snøbrett, men de generelle turkiterne i gjennomsnitt benyttet mest ski når de kitet.

4.4.3 Hvorfor er kiting en attraktiv aktivitet for deg?

Tabell 4-9 Forskjell mellom fristilkitere og generelle turkitere i attraksjon (t-test)

	Fristil eller tur	N	Gj.snitt*	Std.avvik	t	df	Sig.
19a) Akrobatikken (hopp, tricks, mv,)	Kun fristilkiting	54	3,15	0,979	2,671	92,949	0,009
	Generell turkiter	85	2,73	0,762			
19f) Friluftsopplevelsen	Kun fristilkiting	54	3,52	0,606	-2,082	93,337	0,04
	Generell turkiter	86	3,72	0,477			
19i) Kiting gir muligheter til lange turer og forflytning over store områder	Kun fristilkiting	48	1,81	0,79	-8,395	132	<0,001
	Generell turkiter	86	3,03	0,818			
19j) Kiting er en aktivitet for hele familien	Kun fristilkiting	45	2	0,879	-4,012	120	<0,001
	Generell turkiter	77	2,7	0,961			

*1=Helt uviktig, 2=Ganske uviktig, 3=Ganske viktig, 4=Veldig viktig (Vet ikke/Ikke aktuell kodet som Missing)

De som oppga at de kun driver med fristilkiting angir i gjennomsnitt akrobatikken som *ganske viktig*. Gjennomsnittet for de generelle turkiterne for samme variabel var lavere, de anså akrobatikken som mindre betydningsfull enn fristilkitere.

Begge gruppene anga friluftsopplevelsen til mellom *ganske* og *veldig viktig*, dog noe nærmere *veldig viktig* for gruppen av generelle turkitere ($p=0,04$).

Gruppen generelle turkiter oppga i gjennomsnitt at det er *ganske viktig* at kiting gir mulighet for lange turer og forflytning over store områder, mens dette i gjennomsnitt ga skår på *ganske uviktig* for de som kun driver med fristilkiting. At kiting er en aktivitet for hele familien vurderte de generelle turkiterne som *ganske viktig*, men fristilkitere anså dette for *ganske uviktig*.

4.4.4 Hvilke grunner er det til at du ikke turkiter/at du ikke turkiter mer?

I denne spørsmålsgruppen var det forskjeller i rekkefølgen på spørsmålene mellom de to gruppene, samt at ordlyden var tilpasset gruppene. Forskjellene i rekkefølgen var tilfeldig, mens forskjellen i ordlyden var for å gi spørsmålene mening for de to gruppene. Gruppen som *ikke* turkitet kunne for eksempel ikke spørres hvorfor de ikke turkitet *mer*. Ref spørsmålene 23 og 25 i Vedlegg 1.

Tabell 4-10 Forskjell mellom fristilkitere og generelle turkitere i begrensingsgrunner for turkiting (t-test)

	Fristil eller tur	N	Gj.snitt*	Std.avvik	t	df	Sig.
23h/25l) Jeg turkiter ikke/begrenser kitingen av hensyn til viltet (som for eksempel villrein)	Kun fristilkiting	35	1,63	0,91	-2,418	114	0,017
	Generell turkiter	81	2,1	0,982			
23n/25o) Jeg synes ikke turkiting er interessant/spennende nok	Kun fristilkiting	50	2,82	1,119	7,076	132	<0,001
	Generell turkiter	84	1,62	0,835			
23c/25f) Jeg ville turkitet/turkitet mer om det var kiteturer med turleder	Kun fristilkiting	41	1,59	0,774	-1,992	101,823	0,049
	Generell turkiter	82	1,91	1,021			
23d/25f) Jeg har ingen/for få kompisser å turkite sammen med	Kun fristilkiting	44	2,09	1,053	-2,363	126	0,02
	Generell turkiter	84	2,58	1,153			

*1=Helt uenig, 2=Delvis uenig, 3=Delvis enig, 4=Helt enig (Vet ikke/Ikke aktuell kodet som Missing)

De som kun fristilkiter sa seg i gjennomsnitt mer uenig enn den generelle turkiter i forhold til om de turkiter mindre av hensyn til viltet. Begge gruppene sa at de er *delvis uenig* om det.

Gruppen med generelle turkitere sa seg i gjennomsnitt mellom *delvis og helt uenig* i påstanden om at turkiting ikke er interessant/spennende nok. De som kun fristilkiter var i gjennomsnitt *delvis enig* i denne påstanden. Turkiterne var altså mer interessert i turkiting enn fristilkiterne.

På spørsmålet om de ville turkitet (mer) om det var kiteturer med turleder, sa turkiterne seg i gjennomsnitt delvis uenig, mens fristilkiterne er nærmere helt uenig i påstanden. Forskjellen mellom gruppene er imidlertid her helt i grenseland av å være signifikant.

Når det gjelder selskap på kituren sa fristilkiterne seg delvis uenig i at de mangler kompiser å turkite med, mens de generelle turkiterne lå nærmere delvis enig i denne påstanden.

4.4.5 Hvem synes du skal bestemme hvor kiting skal foregå?

Tabell 4-11 Forskjell mellom fristilkitere og generelle turkitere i hvem som skal bestemme hvor kiting skal foregå (t-test)

	Fristil eller tur	N	Gj.snitt*	Std.avvik	t	df	Sig.
63a) Den enkelte kiter	Kun fristilkiting	54	2,65	1,261	-2,172	96,617	0,032
	Generell turkiter	86	3,09	1,036			
63b) Kitesenterne (som Finse, Haugastøl og Haukeli)	Kun fristilkiting	54	2,67	1,182	2,235	138	0,027
	Generell turkiter	86	2,2	1,225			

*1=Helt uenig, 2=Delvis uenig, 3=Delvis enig, 4=Helt enig (Vet ikke/Ikke aktuell kodet som Missing)

De generelle turkiterne sa seg i gjennomsnitt *delvis enig* i at det er den enkelte kiter som skal bestemme hvor kiting skal foregå, mens fristilkiterne var noe nærmere *delvis uenig* i denne påstanden .

Fristilkiterne var på sin side i gjennomsnitt nærmere *delvis enig* i at kitesenterne er de som skal bestemme hvor kiting skal foregå. På dette spørsmålet sa turkiterne seg delvis uenig.

4.4.6 Hvilke informasjonskilder vil du ideelt sett foretrekke å bruke for å få informasjon om kiteforhold (vær, vind, føre, snø, vilt, mv)?

Tabell 4-12 Forskjell mellom fristilkitere og generelle turkitere ang ideelle informasjonskilder (t-test)

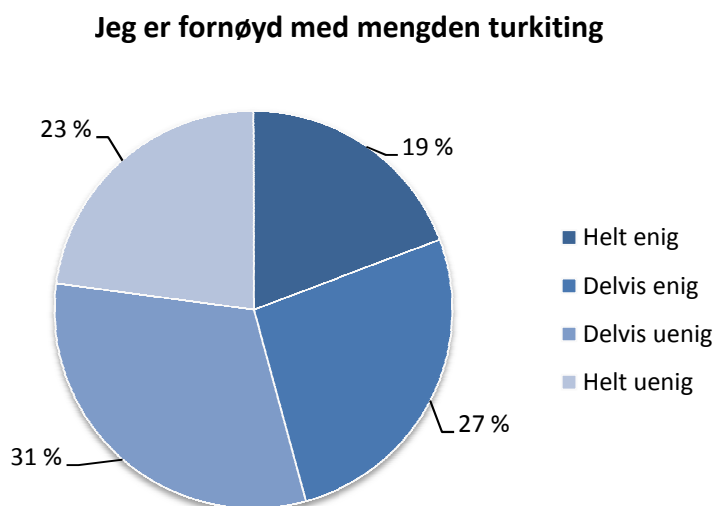
	Fristil eller tur	N	Gj.snitt*	Std.avvik	t	df	Sig.
71a) Egen kunnskap	Kun fristilkiting	54	2,91	0,807	-3,218	138	0,002
	Generell turkiter	86	3,31	0,673			

*1=Helt uegnet, 2=Ganske uegnet, 3=Ganske egnet, 4=Veldig egnet (Vet ikke/Ikke aktuell kodet som Missing)

Gruppen som kun fristilkiter sa seg i gjennomsnitt *ganske egnet* i at egen kunnskap var en ideell informasjonskilde for forhold knyttet til kiting, mens turkiterne på dette spørsmålet fikk en skår noe nærmere *veldig egnet*.

4.5 Er turkiterne fornøyd med mengden turkiting?

Gruppen *Generell turkiter* fikk spørsmål om hvor fornøyd de var med mengden turkiting, spørsmål 25a (gruppen *Kun fristilkiting* fikk ikke dette spørsmålet). Svarene på spørsmålet er gjengitt i Figur 2-11.

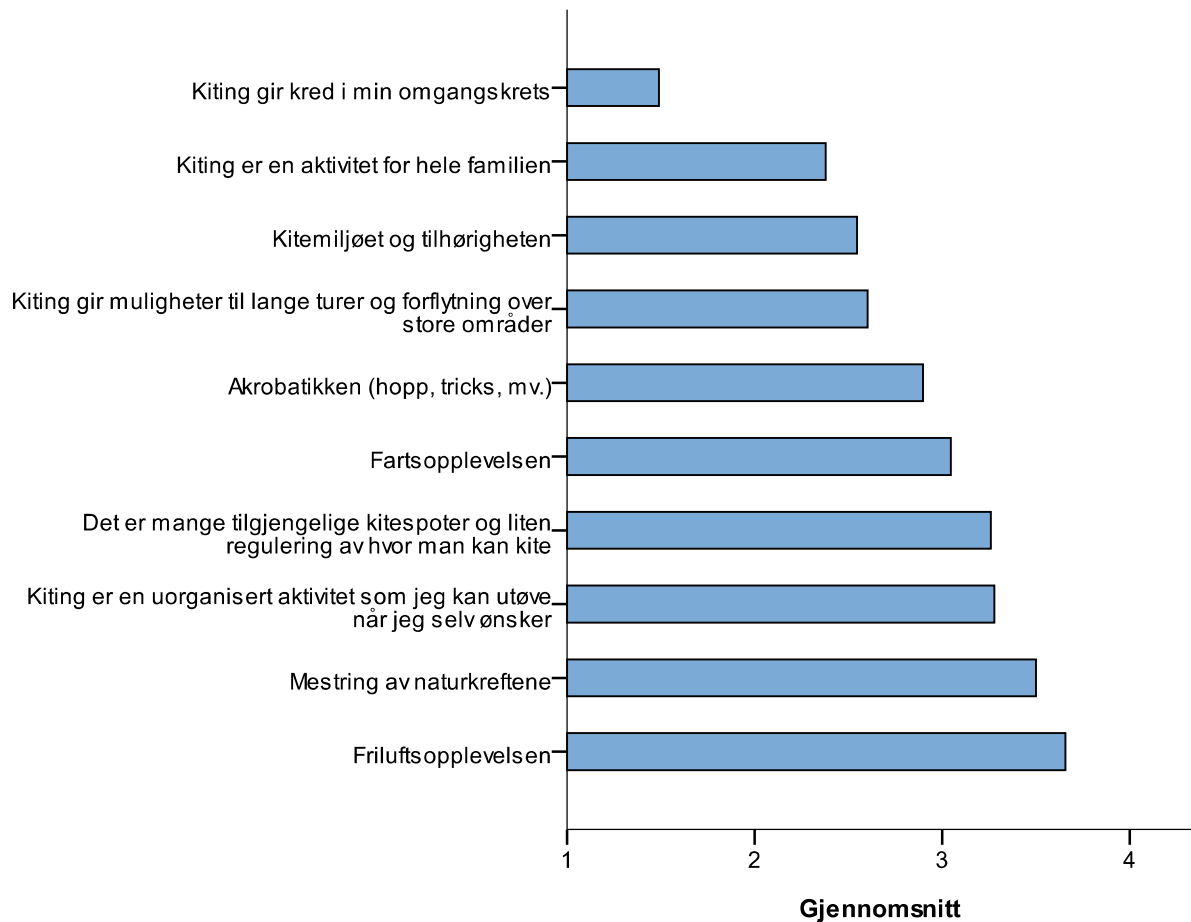
Figur 4-11 Gruppen *Generell turkiter*s respons på spørsmål om de er fornøyd med mengden turkiting (N=83, Vet ikke-gruppen (N=3) er ikke inkludert i figuren)

46 % av gruppen *Generell turkiter* var som Figur 4-11 viser helt eller delvis enig i påstanden om at de er fornøyd med mengden turkiting, mens 54 % er helt eller delvis uenig i påstanden. Den siste gruppen kan ut fra påstandens ordlyd, tolkes som at de turkiter for mye eller for lite i forhold til hva de selv ønsker. Jeg velger å tolke svarene til at disse mener at de kiter *mindre* enn de selv ønsker.

4.6 Hvorfor er kiting en attraktiv aktivitet for kiterne?

Med forskjellene mellom fristilkitere og turkitere i kapittel 4.4 som bakteppe, vil jeg analysere nærmere hva som attraherer begge gruppene under ett, som gruppen *snøkitere*. Der det i 4.4 ble påvist forskjeller mellom gruppene kommenteres det i teksten under. Kommenteres ikke forskjeller, gjelder teksten begge gruppene under ett, altså *snøkitere*.

Alle respondentene som snøkiter eller har snøkitet (N=140), fikk spørsmål om hva som er attraktivt ved kiteaktiviteten. Se Figur 4-12.

Figur 4-12 Hvorfor kiting er attraktivt for respondentene. 1=Helt uenig, 2=Delvis uenig, 3=Delvis enig, 4=Helt enig. (N=147)

Friluftsopplevelsen er, sammen med mestring og det uorganiserte preget på aktiviteten, variabler som gjør turkiting attraktivt for respondentene. Som vist i Tabell 4-9 er det en liten forskjell mellom de to gruppene i vurderingen av *friluftsopplevelsen*, men begge gruppene skårer mellom *helt enig* og *delvis enig*.

Det er verdt å merke seg at *fartsopplevelsen* kommer først på femteplass blant motivene som respondentene synes er mest attraktive ved kiting.

Akrobatikk, kitemiljøet og kred i omgangskretsen er blant de mindre viktige attributtene, spesielt for de som kun driver med turkiting. Her skårer akrobatikk høyere blant fristilkiterne enn blant turkiterne (se Tabell 4-9).

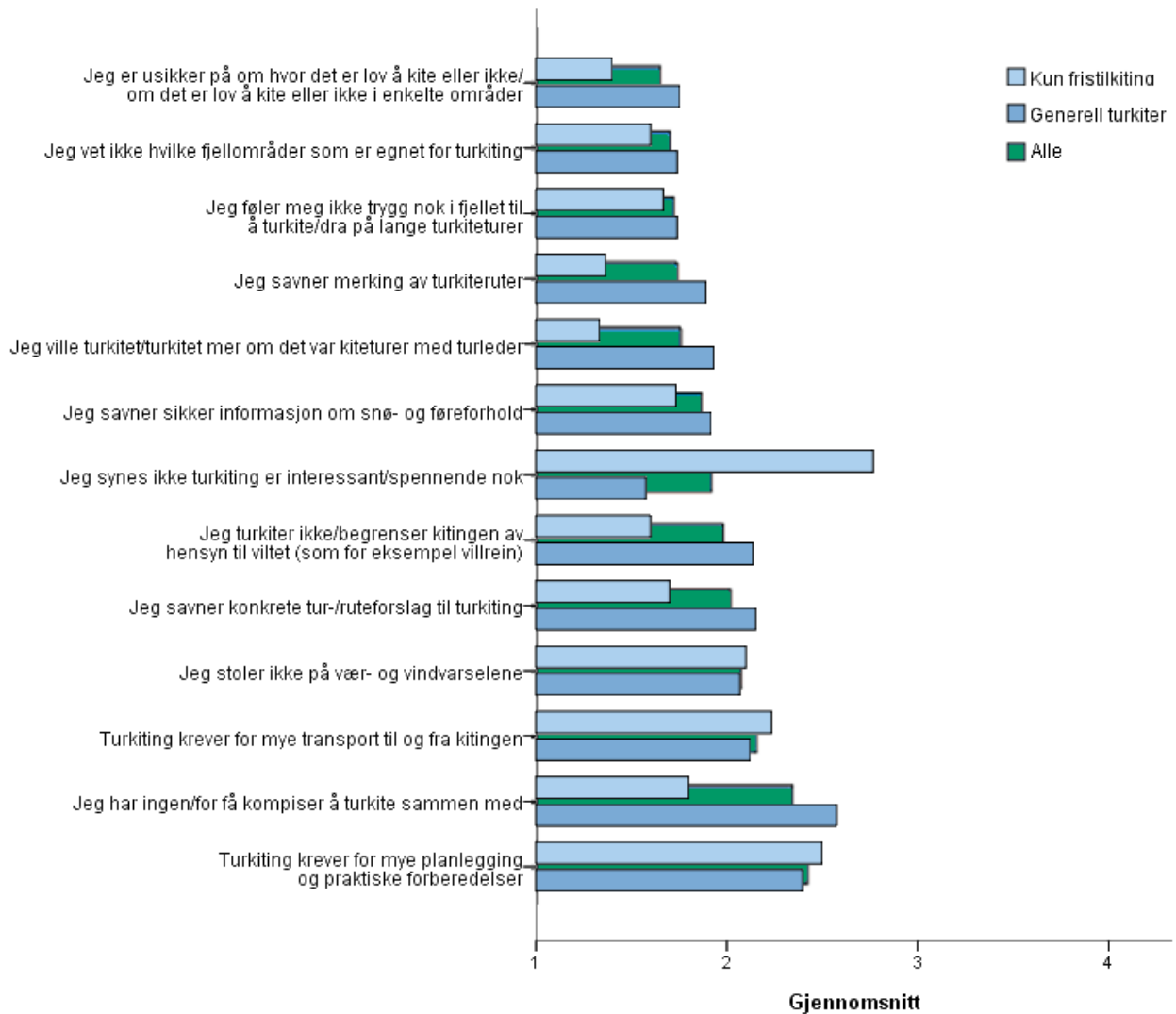
De største forskjellene mellom gruppene kun fristilkiting og generelle turkiter fant jeg i påstanden om at kiting gir mulighet for forflytning over store områder og at kiting er en aktivitet for hele familien. Dette attraherer turkiterne mer enn fristilkiterne (se Tabell 4-9).

Respondentene er delt på synet om turkiting er en interessant/spennende aktivitet. De som kun fristilkiter anser turkiting som mindre interessant enn de som driver med turkiting, mens omlag halvparten av turkiterne gjerne skulle turkitede mer enn de gjør i dag. For begge gruppene er det i stor grad strukturelle årsaker som begrenser turkitingen, eventuelt gjør den mindre aktuell. Turkiting er en aktivitet som krever mye utstyr, kompetanse, planlegging og logistikk, spesielt om man skal på flere-dagerstur. I tillegg er det tidkrevende å turkitede, og aktiviteten begrenses for mange av tilgjengelig tid og hensyn til familie.

I fritekstfeltet til Andre-variabelen understreker mange av respondentene (N=33) frihetsfølelsen og mestringsfølelsen ved kiting. Det sosiale ved kiting nevnes også, samt at det er en attraktiv form for trening. En respondent skriver kort og greit "Adrenalin!".

4.7 Hvilke grunner er det til at respondentene ikke turkiter/ikke turkiter mer?

Respondentene ble bedt om ta stilling til ulike grunner for hvorfor de ikke turkiter (de som kun fristilkiter) eller hvorfor de ikke turkiter mer (resten av respondentene). Resultatet er vist i Figur 4-13.

Figur 4-13 Respondentenes begrensingsgrunner for turkiting delt på gruppene Kun fristilkiting og Generelle turkiter, sortert på viktighet for de to gruppene samlet (N=140). 1=Helt uenig, 2=Delvis uenig, 3=Delvis enig, 4=Helt enig

Gruppene sett under ett de tre viktigste grunnene til å ikke turkite/ikke turkite mer at turkiting krever for mye planlegging/forberedelser, at respondentene savner noen å kite sammen med og at det kreves for mye transport.

Kiterne sier seg mest uenige i påstandene om at de ikke har kunnskap nok om hvor de kan kite og at de ikke er trygge nok i fjellet.

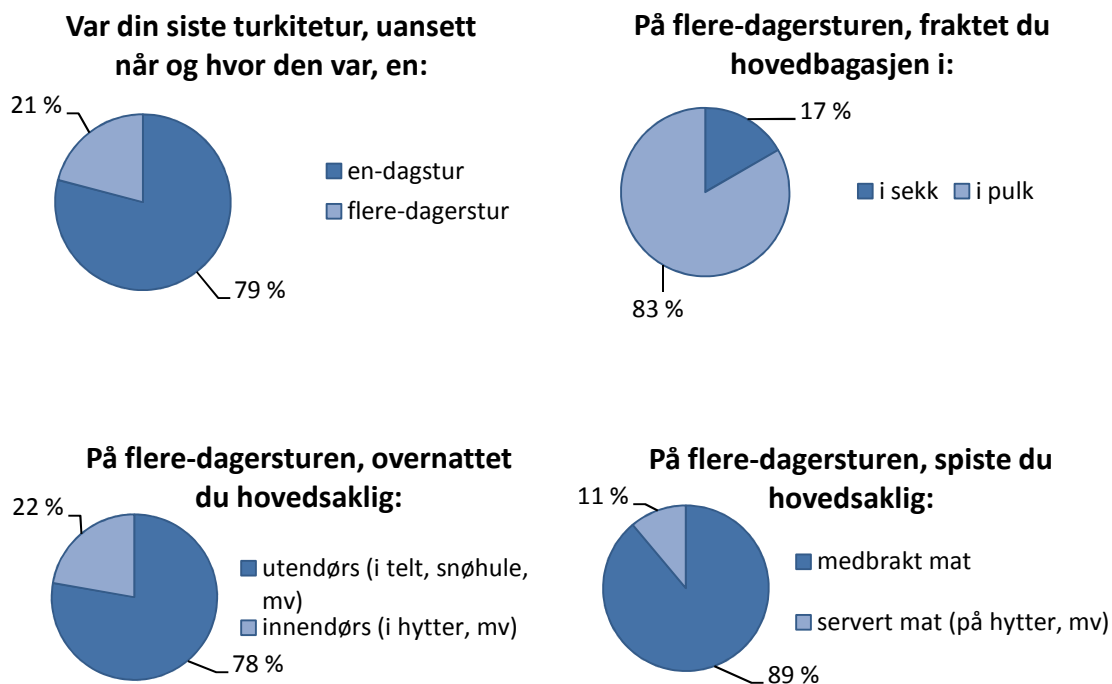
Forskjellen på de to gruppene kommer spesielt fram på spørsmålene om selskap på kituren, om de synes turkiting er interessant/spennende nok, hensynet til vilt og holdningen til turlleder.

Blant de fire viktigste begrensingsgrunnene er to av strukturelle (planlegging/forberedelser og transport), en er av interpersonlig (mangler turselskap) og en er i grenselandet mellom strukturell og intrapersonlig (at man mangler kunnskap om/ikke får tilstrekkelig kunnskap om vær og vind) (Mehmetoglu 2007).

I fritekstfeltet til Andre grunner, oppgir 17 av respondentene (N=26) familiære forpliktelser, mangel på tid og lang reisevei til kiteområdene (strukturelle begrensingsgrunner), mens 9 respondenter oppgir intrapersonlige grunner som manglende interesse og mestring.

4.8 Hvordan utføres turkiting?

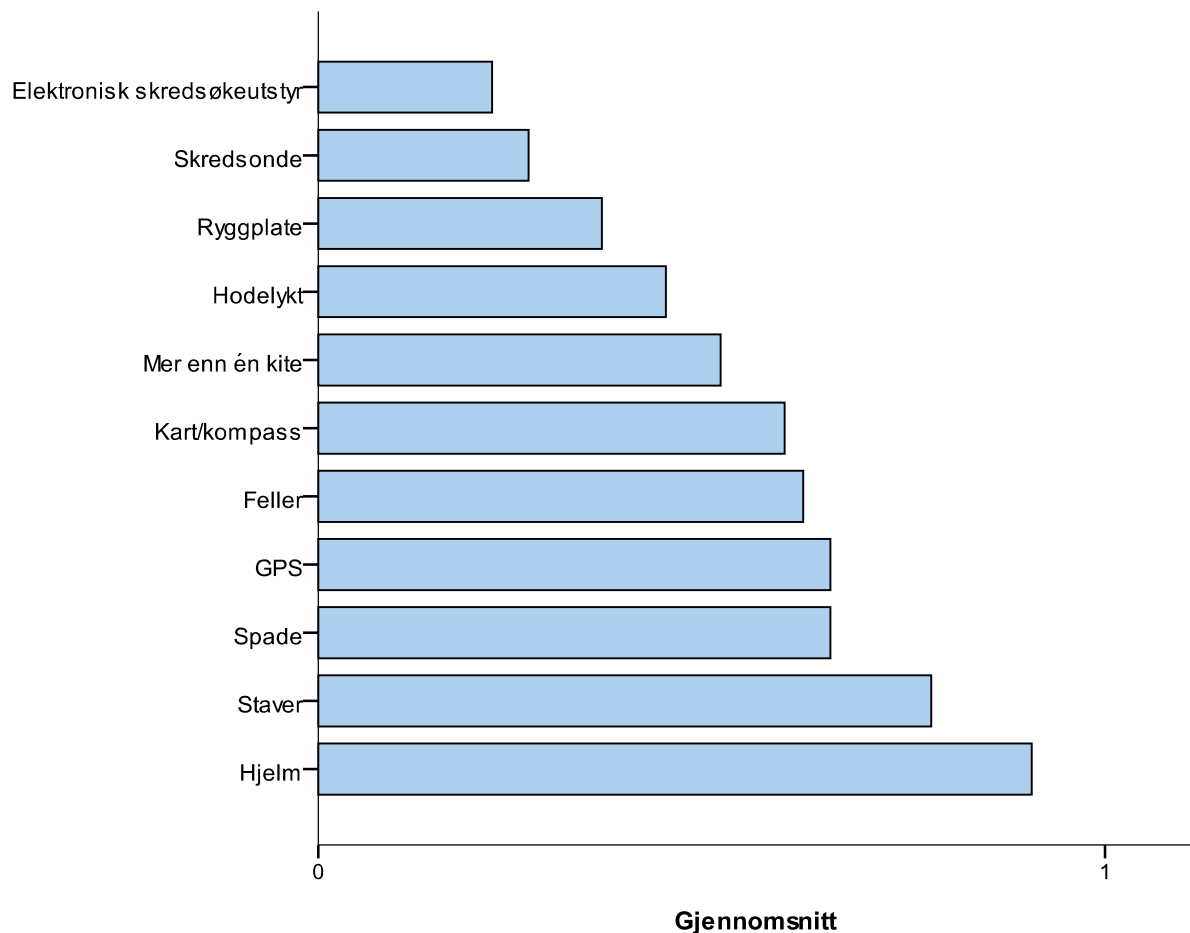
Respondentene som oppga at de turkiter (N=86) ble bedt om å beskrive hvordan deres siste turkituret foregikk. Resultatet er vist i Figur 2-14.

Figur 4-14 Respondentenes svar på hvordan de turkiter. N=86 for figuren øverst til venstre, N=18 for de tre resterende figurene.

Den typiske respondent som turkiter var sist gang på en en-dags-kitetur, fraktet bagasjen i pulk, overnattet utendørs og hadde med seg egen proviant. De av respondentene som turkiter mest og kun, har høyere score (bruker man score eller et norskere ord?) på flere-dagersturer enn de to andre gruppene.

Respondentene som turkiter (N=86) ble også bedt om å spesifisere hva de hadde med på den siste kiteturen. Her kunne de velge fra en liste og i tillegg spesifisere annet utstyr i et fritekstfelt. Resultatene er vist i Figur 4-15.

Figur 4-15 Hvilket utstyr har respondentene med på turkitetur (N=86). 0=Hadde ikke med på turen, 1=Hadde med på turen.

Figuren viser at nesten alle respondentene som turkiter hadde med hjelm, staver, spade og GPS, mens mindretallet har med skredsonde, elektronisk skredsøkeutstyr og ryggskinne. Respondentene hadde i tillegg blant annet følgende utstyr (oppgitt under Annet-variabelen).

- Generelt turutstyr som telt, sovepose, primus og mat og drikke
- Sikkerhetsutstyr som førstehjelpsutstyr, vindsekk, satelittkommunikasjonsutstyr, signalpistol og nødpeilesender
- Ekstra klær og fotposer
- Verktøy, reservedeler, truger og ekstra ski

De fleste av respondentene som turkiter har altså med mye utstyr på tur.

4.9 Anses Hardangervidda som et interessant område å utøve turkiting på?

Med områdene på og rundt Hardangervidda menes områdene benevnt som Hardangervidda, RV7, Finse, Haukeli-Rauland-Møvatn og Imingfjell-Småroi-Lufsjå. Disse omtales i denne delen som Hardangervidda-området og er det samme området om respondentene ble vist på kartet i spørreundersøkelsen.

Figur 4-7 (side 35) viser hvilke områder respondentene anga som sine favorittområder for turkiting. De tre mest populære turkiteområdene i landet er hhv Hardangervidda, RV7 og Haukeli-Rauland-Møvatn.

De 60 respondentene som turkitet en eller flere ganger vinteren 2009/10 ble spurt hvor mange turkiteturer de hadde på Hardangervidda vinteren 2009/10. Resultatet er vist i Tabell 4-13.

Tabell 4-13 Frekvens turkiting på Hardangervidda i forhold til resten av landet

Turkiteturer vinteren 2009/10	Hardangervidda		Hele landet	
	Verdi	Prosent	Verdi	Prosent
Mer enn 10 turer	3	5,0 %	8	9,3 %
3-10 turer	2	3,3 %	10	11,6 %
2-4 turer	11	18,3 %	28	32,6 %
1 tur	15	25,0 %	14	16,3 %
Ingen	29	48,3 %	26	30,2 %
Totalt	60	100,0 %	86	100,0 %

31 (50 %) av de 60 respondentene som turkitet en eller flere ganger vinteren 2009/10, turkitet på Hardangervidda. Dette er både en-dags- og flere-dagersturer. Frekvensen på turkiting på Hardangervidda er lavere enn for landet sett under ett.

Antallet respondenter som turkiter mye, dvs. flere enn 10 turer vinteren 2009/10, på Hardangervidda er lite (N=3), mens flertallet (N=26) av de som turkiter på Hardangervidda, hadde mellom 1 og 4 turer vinteren 2009/10.

For å illustrere et mulig totalantall turkiteturer gjennom en vinter, kan man anta middelveier for intervallene i Tabell 4-13 og at de med mer enn 10 turer i året, i snitt kiter 15 turer. Det blir til sammen 108^2 turkiteturer på Hardangervidda vinteren 2009/10. Fordelt på månedene januar-april, 18 uker, utgjør dette i snitt 3-6 kiteturer pr uke for respondentene på undersøkelsen.

Alle respondentene fikk spørsmål om hva de tenkte om turkiting på Hardangervidda vinteren 2010/11. Resultatet er vist i Tabell 4-14.

² (3*15+2*7,5+11*3+15)

Tabell 4-14 Turkiteaktivitet Hardangervidda vinteren 2010/11

Alternativ	Antall kryss	N	%
Har allerede vært på en-dagstur	14		
Har allerede vært på flere-dagerstur	9	30	20,4 %
Har konkrete planer om en-dagstur	6		
Har konkrete planer om flere-dagerstur	8		
Ønsker å dra på tur, men har ingen konkrete planer	41	40	27,2 %
Ikke aktuelt	67	66	44,9 %
Vet ikke	10	10	6,8 %
Ugyldig	-	1	0,7 %
Totalt	155	147	100,0 %

Respondentene kunne krysse av på flere alternativer på de fire første alternativene slik at summen av kryssinger ble være større enn N=147. Én respondent ble merket ugyldig, denne krysset av både for “Ønsker å dra på tur...” og “Ikke aktuelt”. Begge disse avkryssningene er utelatt fra summeringen.

Det er 30 respondenter (20,4 %) som hadde vært eller hadde konkrete planer som å turkite på Hardangervidda. 40 (27,2 %) respondenter hadde ønske, men ikke konkrete planer, mens det ikke var aktuelt for 66 (44,9 %) respondenter.

Antallet på 30 respondenter som hadde vært eller ville på tur, er i samme størrelsesorden som antallet respondenter som turkitet en tur eller mer på Hardangervidda forrige vinter (2009/10), som var 31 (se Tabell 4-13).

For de til sammen N=30 som hadde vært eller hadde konkrete planer om å turkite på Hardangervidda, fordelte de 37 avkryssningene seg som vist i Tabell 4-15.

Tabell 4-15 Gjennomførte eller planlagte turkiteturer på Hardangervidda vinteren 2010/11

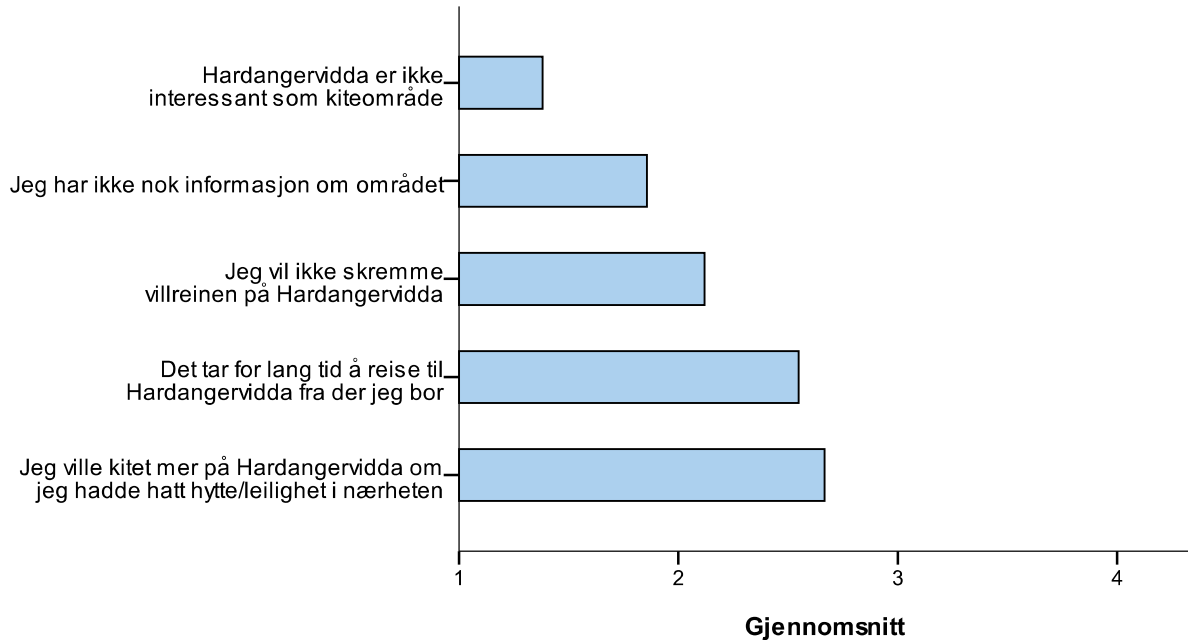
Har du planer om å turkite på Hardangervidda inneværende vinter (2010/11)?	Ja/Nei (Ja=1/Nei=0)							
Har allerede vært på en-dagstur	1	1	1	1	0	0	0	0
Har allerede vært på flere-dagerstur	1	1	0	0	1	1	0	0
Har konkrete planer om en-dagstur	1	0	0	0	1	0	1	0
Har konkrete planer om flere-dagerstur	1	1	1	0	0	0	0	1
N	1	1	1	11	1	6	4	5

Det var altså flere respondenter som vinteren 2010/11 allerede hadde gjennomført turer og som planla nye turer på Hardangervidda.

Antas det minst én kitetur pr Ja-svar, uansett en-dags- eller flere-dagersturer, utførte eller planlagte, blir det til sammen minst 37 kiteturer gjennom vinteren 2010/11.

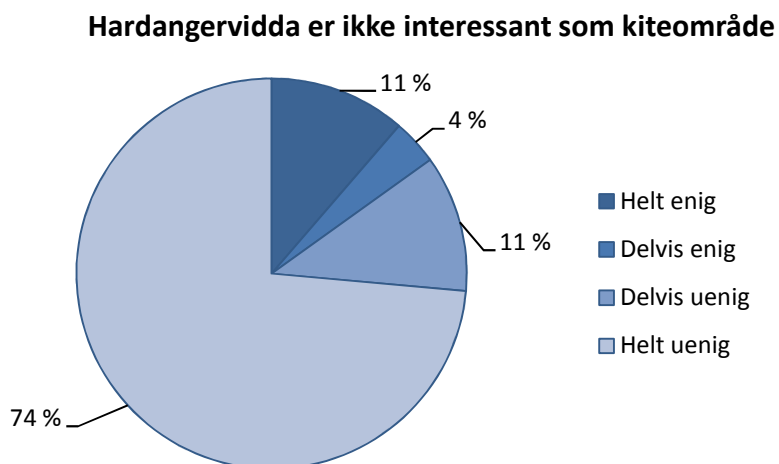
4.10 Hvorfor er det ikke aktuelt å turkite på Hardangervidda

Spørsmålet om hvorfor det ikke er aktuelt å turkite på Hardangervidda ble stilt til de 67 respondentene som i spørsmål 39 oppga at det ikke var aktuelt å kite på Hardangervidda 2010/11. Resultatet er vist i Figur 4-16.

Figur 4-16 Respondentenes begrensingsgrunner til å ikke kite på Hardangervidda. (N=67) 1=Helt uenig, 2=Delvis uenig, 3=Delvis enig, 4=Helt enig

Avstand og tilgjengelighet til Hardangervidda er viktigste grunner for at respondentene oppgir at det ikke er aktuelt å kite på Hardangervidda, mens de i gjennomsnitt sa seg nesten helt uenig i påstanden om at Hardangervidda ikke som vist i Figur 4-17.

Figur 4-17 Svar på påstanden om at Hardangervidda ikke er interessant som kiteområde (stilt til de N=67 som har svart ikke aktuelt på om de vil turkite på Hardangervidda vinteren 2010/11). Vet ikke-svarene er ikke inkludert i figuren

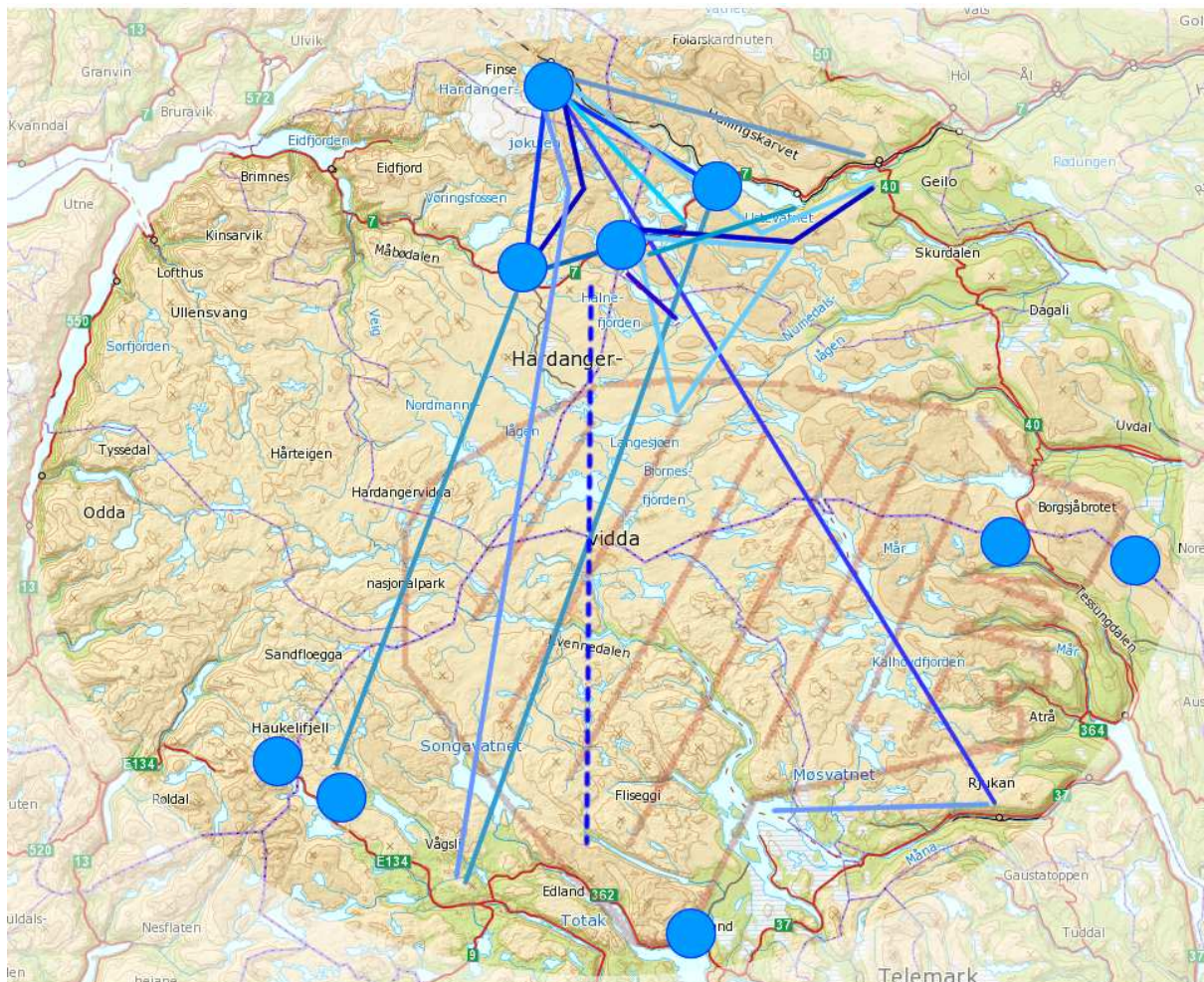
85 % av de som sier at det ikke er aktuelt å turkite på Hardangervidda er helt eller delvis uenig i påstanden om at Hardangervidda ikke er interessant som kiteområde. 15 % er helt eller delvis enig i påstanden. Se Figur 4-17.

I fritekstfeltet til Annet-variabelen svarte 11 av respondentene (N=27) at de manglet kompetanse, interesse og kunnskap til å turkite (intrapersonlige begrensingsgrunner) og 11 at de manglet utstyr, tid eller at de foretrekker sine lokale kiteområder (strukturelle begrensingsgrunner).

4.11 Respondentenes bruk av Hardangervidda

Respondentene ble i flere spørsmål bedt om å angi områder og ruter for deres bruk av Hardangervidda. Resultatene er vist i de kommende kapitlene.

4.11.1 Respondentenes favorittområder for turkiting på Hardangervidda

Figur 4-18 Respondentenes favorittruter og -områder for turkiting på Hardangervidda. Heltrukne linjer marker spesifiserte ruter, stiplede linjer markerer mer omtrentlige ruter og sirklenemarker områder. Rødt skravur markerer områder med høy potensiell viktighet for villreinsens vinterbeite (Mossing og Heggenes 2010). Kartgrunnlag: Statens kartverk 2011 (cc-by-sa-3.0)

Respondentenes favorittområder og -traseer for turkiting på Hardangervidda er vist i Figur 4-18. Det er brukt ulike farger på linjene for å tydeliggjøre de ulike traseene. Fargen er ikke knyttet bestemte respondenter. Stiplet linje markerer svar som "Hardangervidda nord-sør", mens de heltrukne linjene er mellom stedsnavn oppgitt av respondentene, Sirklene markerer svar med bare ett stedsnavn, som "Finse". Lokasjoner som ikke var plottbare er vist i Tabell 4-16.

Tabell 4-16 Ikke-plottbare ruter og områder på Hardangervidda som ikke er vist i Figur 4-18

Respons i spørsmål 37

Dyranut som start

Hardangervidda generelt, hadde vært interessant

Over vidda nord - sør

Hele vidda

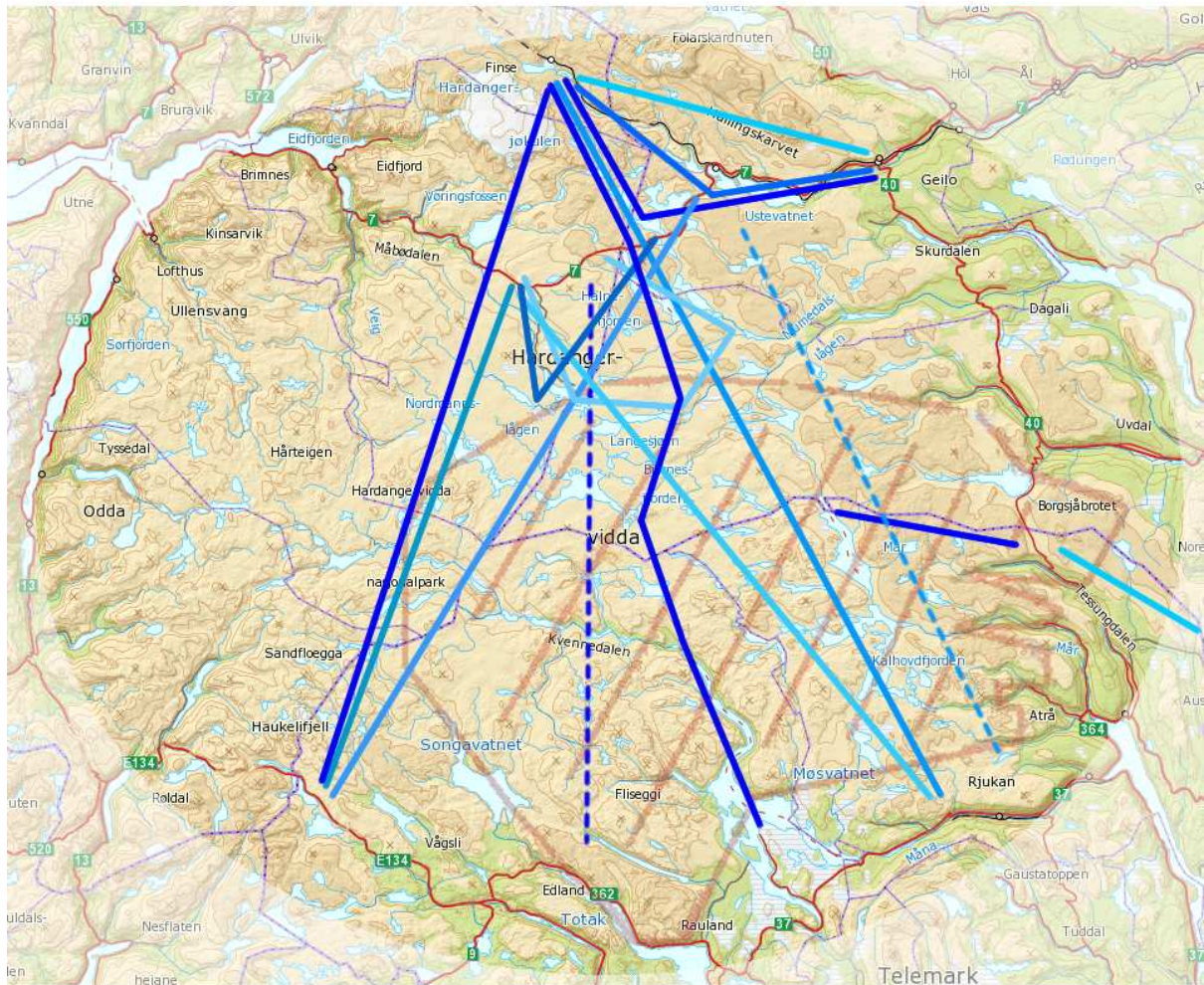
Hele vidden

Ingen spesiell favoritter enda, men fortrinnsvis plasser med hytter til overnatting.

det stedet forholdene er OK, Buskerud/Rogaland

4.11.2 Respondentenes utførte ruter for flere-dagers-turer på Hardangervidda før vinteren 2010/11

Figur 4-19 Respondentenes utførte ruter for flere-dagers-turer på Hardangervidda før 2010/11. Heltrukne linjer markerer spesifiserte ruter og stiplede linjer markerer mer omtrentlige ruter. Rødt skravur markerer områder med høy potensiell viktighet for villreinsens vinterbeite (Mossing og Heggnes 2010). Kartgrunnlag: Statens kartverk 2011 (cc-by-sa-3.0)

Respondentenes favorittområder og -traseer for turkiting på Hardangervidda er vist i Figur 4-18. Det er brukt ulike farger på linjene for å tydeliggjøre de ulike traseene. Fargen er ikke knyttet bestemte respondenter. Stiplet linje markerer svar som "Hardangervidda nord-sør", mens de heltrukne linjene er mellom stedsnavn oppgitt av respondentene. Lokasjoner som ikke var plottbare er vist i Tabell 4-17.

Tabell 4-17 Ikke-plottbare ruter og områder på Hardangervidda som ikke er vist i Figur 4-19)

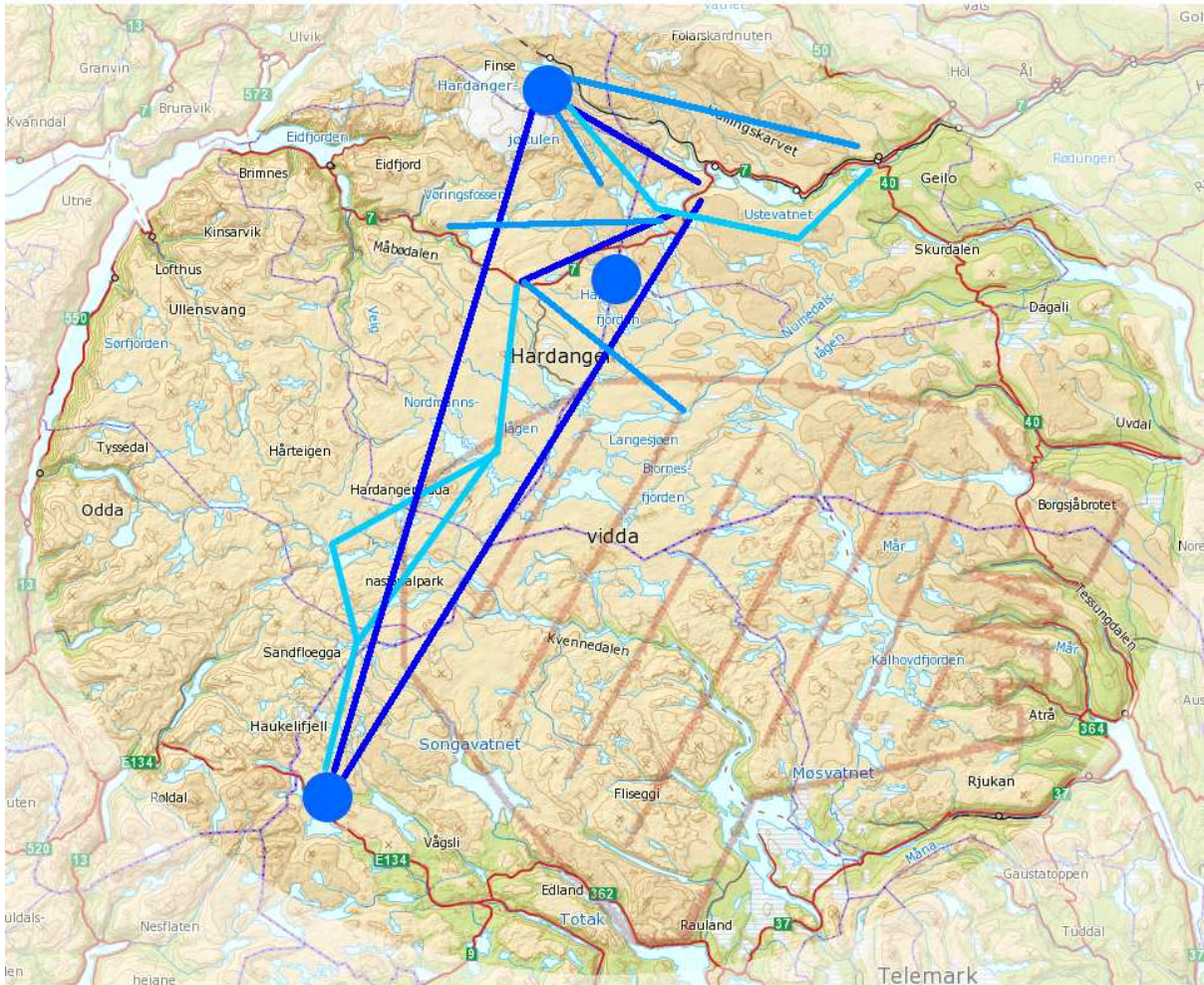
Respons i spørsmål 38

Kort tur, basecamp ved Båtstjørnnuten (Halne / Krekka)

Fra Ustaoset over vannet og opp på vidda, slo opp telt og kitet mest i området rundt teltet.

4.11.3 Respondentenes gjennomførte turkiteturer på Hardangervidda vinteren 2010/11

Figur 4-20 Respondentenes gjennomførte turkiteturer på Hardangervidda vinteren 2010/11. Heltrukne linjer marker spesifiserte ruter og prikkene marker områder. Rød skravur markerer områder med høy potensiell viktighet for villreinsens vinterbeite (Mossing og Heggnes 2010). Kartgrunnlag: Statens kartverk 2011 (cc-by-sa-3.0)

Respondentenes favorittområder og -traseer for turkiting på Hardangervidda er vist i Figur 4-18. Det er brukt ulike farger på linjene for å tydeliggjøre de ulike traseene. Fargen er ikke knyttet bestemte respondenter. De heltrukne linjene er mellom stedsnavn oppgitt av respondentene, Sirklene marker svar med bare ett stedsnavn, som "Finse". Lokasjoner som ikke var plottbare er vist i Tabell 4-18.

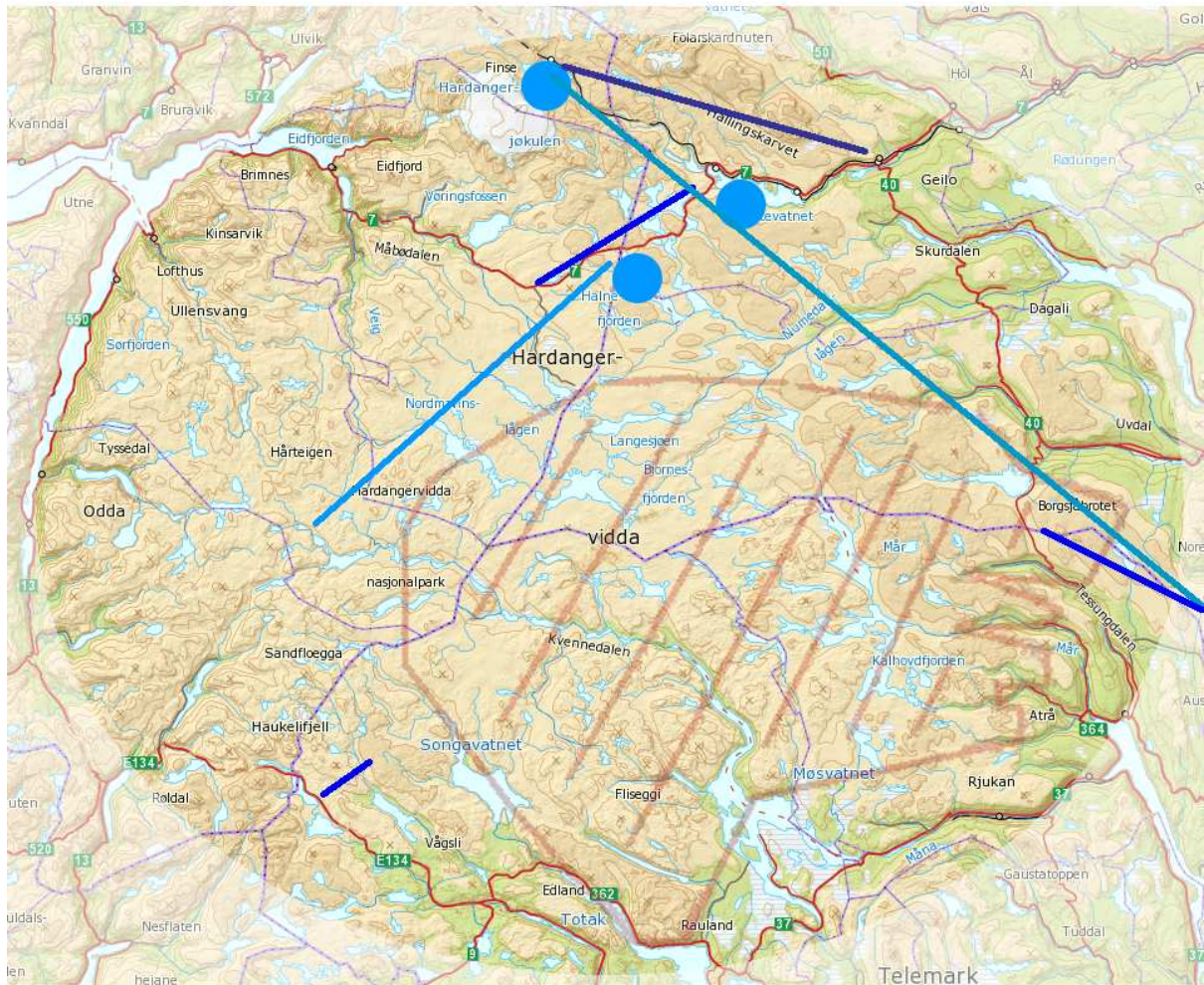
Tabell 4-18 Ikke-plottbare ruter og områder på Hardangervidda som ikke er vist i Figur 4-20

Respons i spørsmål 40

området finse , ustaoset, dyranut osv

I området nord for RV7, noen km nordover.

4.11.4 Respondentens planlagte turkiteturer på Hardangervidda vinteren 2010/11

Figur 4-21 Respondentens planlagte turkiteturer på Hardangervidda vinteren 2010/11. Heltrukne linjer marker spesifiserte ruter og prikkene marker områder. Rød skravur markerer områder med høy potensiell viktighet for villreinsens vinterbeite (Mossing og Heggenes 2010). Kartgrunnlag: Statens kartverk 2011 (cc-by-sa-3.0)

Respondentenes favorittområder og -traseer for turkiting på Hardangervidda er vist i Figur 4-18. Det er brukt ulike farger på linjene for å tydeliggjøre de ulike traseene. Fargen er ikke knyttet bestemte respondenter. De heltrukne linjene er mellom stedsnavn oppgitt av respondentene, Sirklene marker svar med bare ett stedsnavn, som "Finse". Lokasjoner som ikke var plottbare er vist i Tabell 4-19.

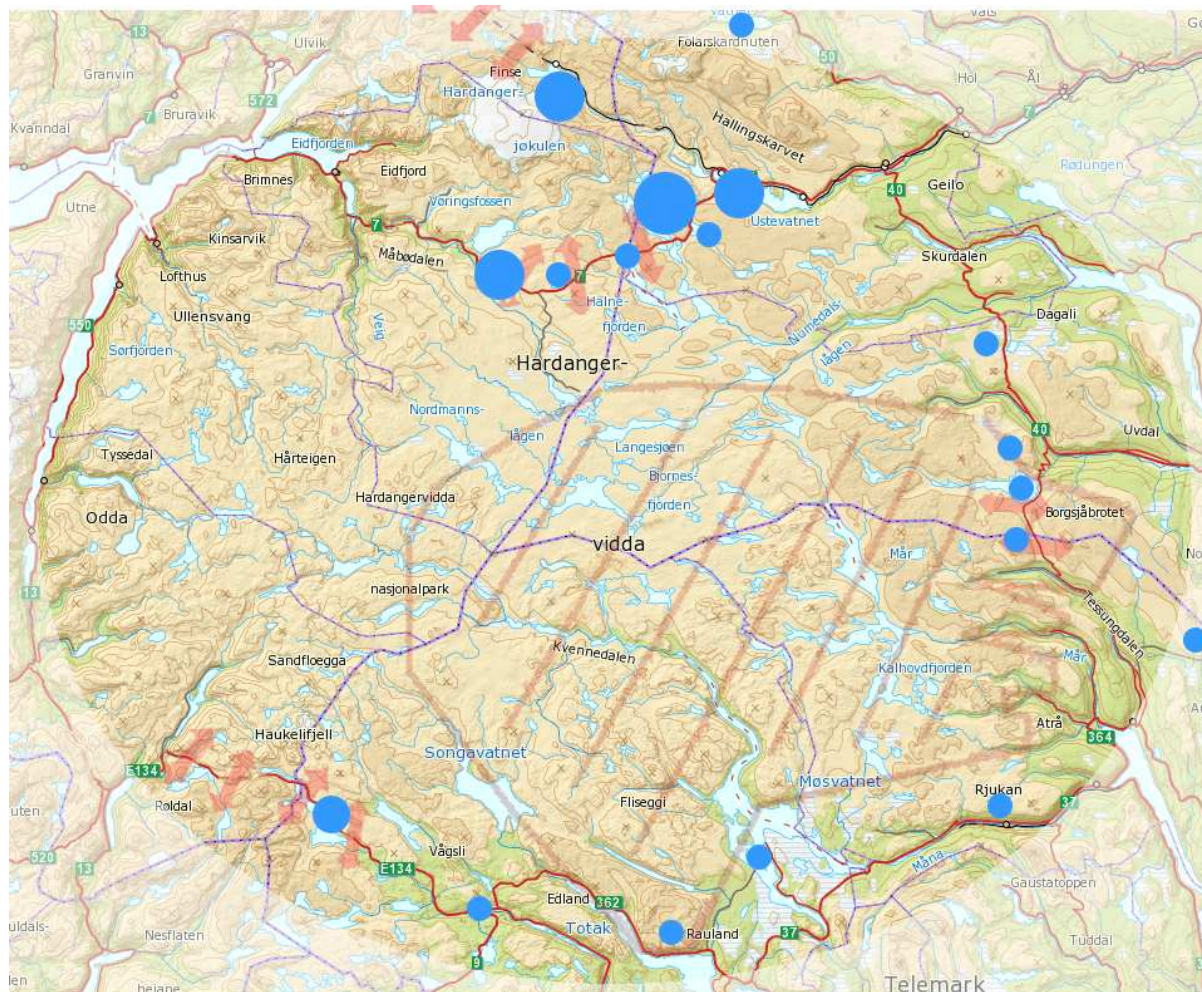
Tabell 4-19 Ikke-plottbare ruter og områder på Hardangervidda som ikke er vist i Figur 4-21

Respons i spørsmål 41

området finse, ustaoset, dyranut osv

Det kommer an på hva oppsynsmann sier om hvor reinen står, men turen vil nok være en form for kryssing av vidda.

4.11.5 Respondentens favorittfristilspoter på Hardangervidda

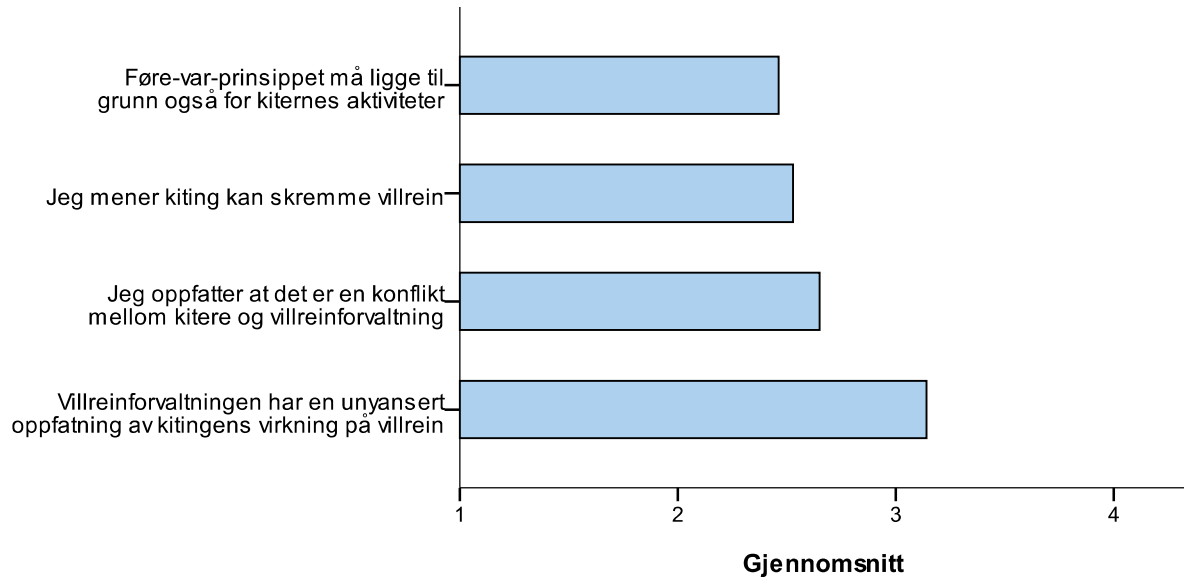

Figur 4-22 Respondentens favorittfristilspoter på Hardangervidda. Størrelsen på sirkleneindikerer hvor mange respondenter som har angitt de ulike spotene. (N=102) Rød skravur markerer områder med høy potensiell viktighet for villreinsens vinterbeite (Mossing og Heggenes, 2010). Røde piler markerer trekkveier. (Norsk villreinsenter, 2009) Kartgrunnlag: Statens kartverk 2011 (cc-by-sa-3.0)

Figuren viser fristilkitespoter i Hardangervidda-området hos de 102 som i spørsmål 35 anga en favorittspot på Hardangervidda. Spotene ligger i hovedsak langs og inntil riksveien som omslutter Hardangervidda. Unntaket er spotene på Imingfjell-Småroi-Lufsja, hvor veien over fjellet ikke er vinterbrøytet. Mest populære spot er Ørteran som er angitt av 19 respondenter. Flere av spotene ligger i umiddelbar nærhet av reinsens trekkveier. Noen av spotene ligger også innenfor det som anses å ha høy potensiell viktighet for villreinsens vinterbeite.

4.12 Kjenner kiterne til at aktivitetene deres kan utsette villreinen for påvirkning?

Alle respondentene ble bedt om å si sin mening om fire påstander rundt kiting og villrein. Resultatet er vist i Figur 4-23.

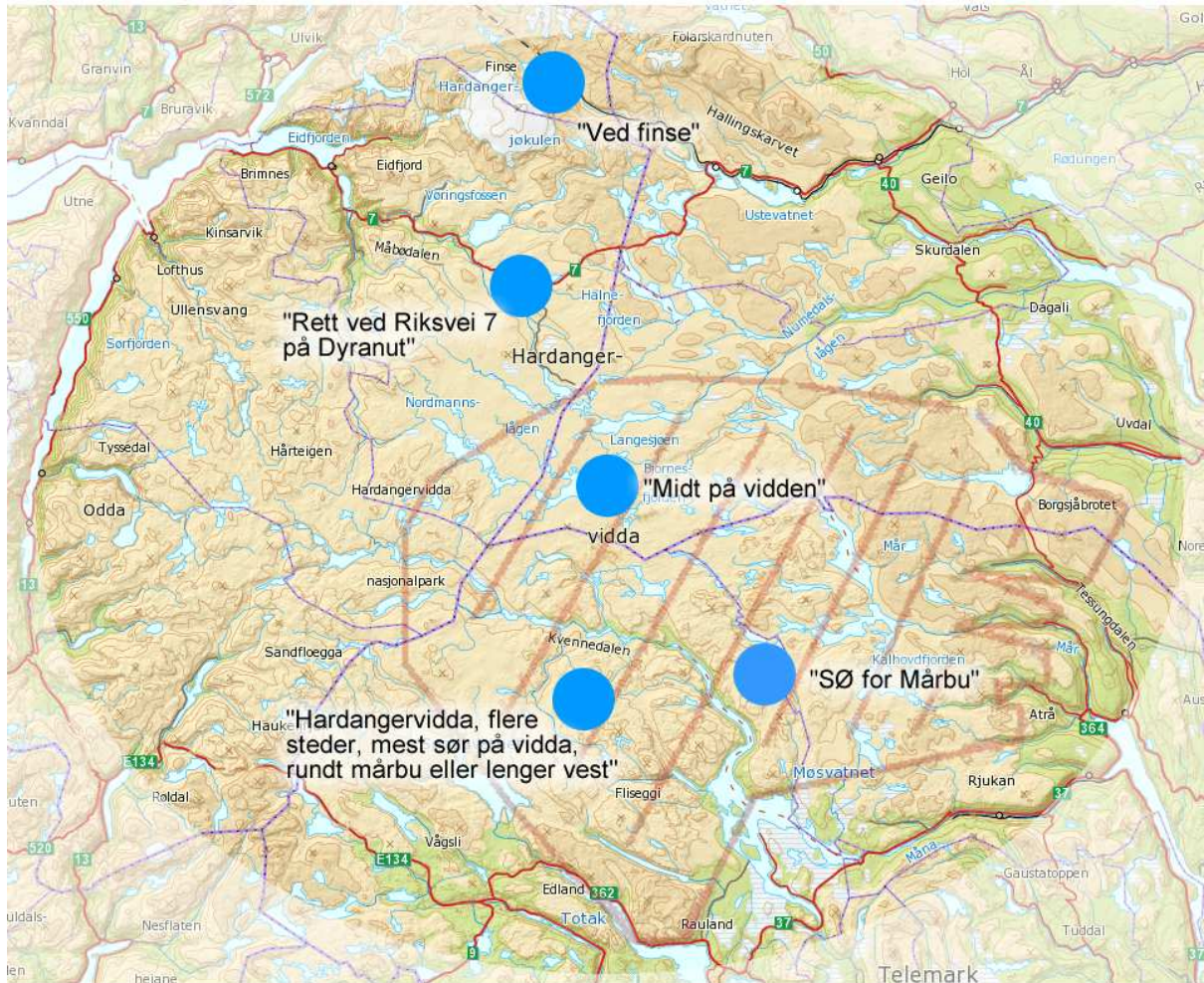

Figur 4-23 Fire påstander om villrein (N=147). 1=Helt uenig, 2=Delvis uenig, 3=Delvis enig, 4=Helt enig.

Respondentene er delt på midten i påstandene om at kiting kan skremme villrein og i at kiterne også skal følge føre-var-prinsippet. Et lite flertall av respondentene oppfatter at det er en konflikt mellom kitere og villreinforvaltning, mens respondentene i gjennomsnitt sier seg delvis enig i at villreinforvaltning har et unyansert bilde på kitingens virkning på villrein.

4.12.1 Møter med villrein

Av de som oppgir at de helt sikkert eller sannsynligvis har møtt villrein (N=12), har 5 respondenter møtt reinen i området vi i denne oppgaven benevner som Hardangervidda. En av respondentene har møtt rein flere ganger. Villreinmøtene på Hardangervidda er plottet på kartet under. (Alle svarene på spørsmålet om hvor respondentene har møtt rein, spørsmål 57, er gjengitt i Vedlegg 2.)

Figur 4-24 Hvor på Hardangervidda har respondentene møtt det de betegner som sikker eller sannsynlig villrein (N=5). Rød skravur markerer områder med høy potensiell viktighet for villreins vinterbeite (Mossing og Heggenes, 2010). Røde piler markerer trekkveier. (Norsk villreinsenter, 2009) Kartgrunnlag: Statens kartverk 2011 (cc-by-sa-3.0)

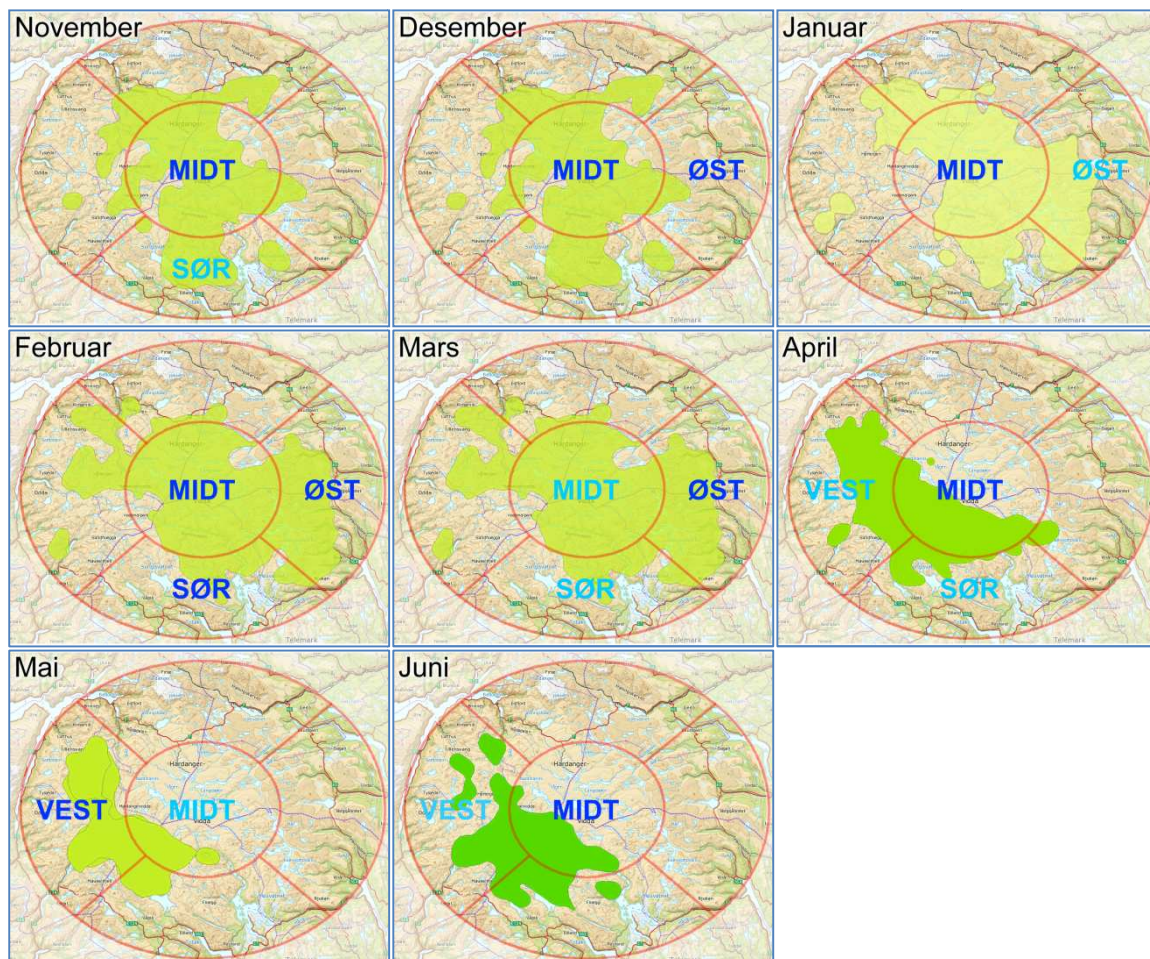
4.12.2 Kjennskap til villreinen på Hardangervidda

De som oppga at de ganske godt eller delvis kjenner til hvor villreinen på Hardangervidda befinner seg (N=35), ble bedt om å angi hvor de mente reinen befinner seg i de ulike månedene. En nærmere undersøkelse av materialet viste at mer enn halvparten av disse respondentene hadde kirket i mer enn 7 år og over 25 % hadde 3-7 års kiteerfaring. Dette er høyere andeler enn for gjennomsnittet av respondentene (ref. Figur 4-4).

Tabell 4-20 Respondentens angivelser av hvor villreinen på Hardangervidda befinner seg gjennom vintermånedene (andel av kryss per måned i forhold til totalt antall kryss per måned)

Område Måned	Vest	Nord	Midt	Sør	Øst	Hele vidda	Sum kryss (100 %)
November	6 %	16 %	26 %	19 %	16 %	16 %	31
Desember	10 %	13 %	32 %	13 %	32 %	13 %	35
Januar	19 %	10 %	35 %	19 %	29 %	3 %	36
Februar	19 %	13 %	29 %	29 %	29 %	3 %	38
Mars	26 %	10 %	32 %	32 %	42 %	3 %	45
April	32 %	3 %	35 %	32 %	26 %	10 %	43
Mai	35 %	10 %	26 %	23 %	10 %	10 %	35
Juni	29 %	6 %	32 %	26 %	13 %	13 %	37

I Tabell 4-20 er høyeste og nest høyest skår pr måned uthevet og de korresponderende områdene plottet i Figur 4-25, sammen med NINAs områdekart for reinens arealbruk (se sekundærdatadelen for referanse). Merk at dataene ikke er statistisk behandlet, det er kun de to høyeste verdiene fra tabellen som er plottet på kartene.

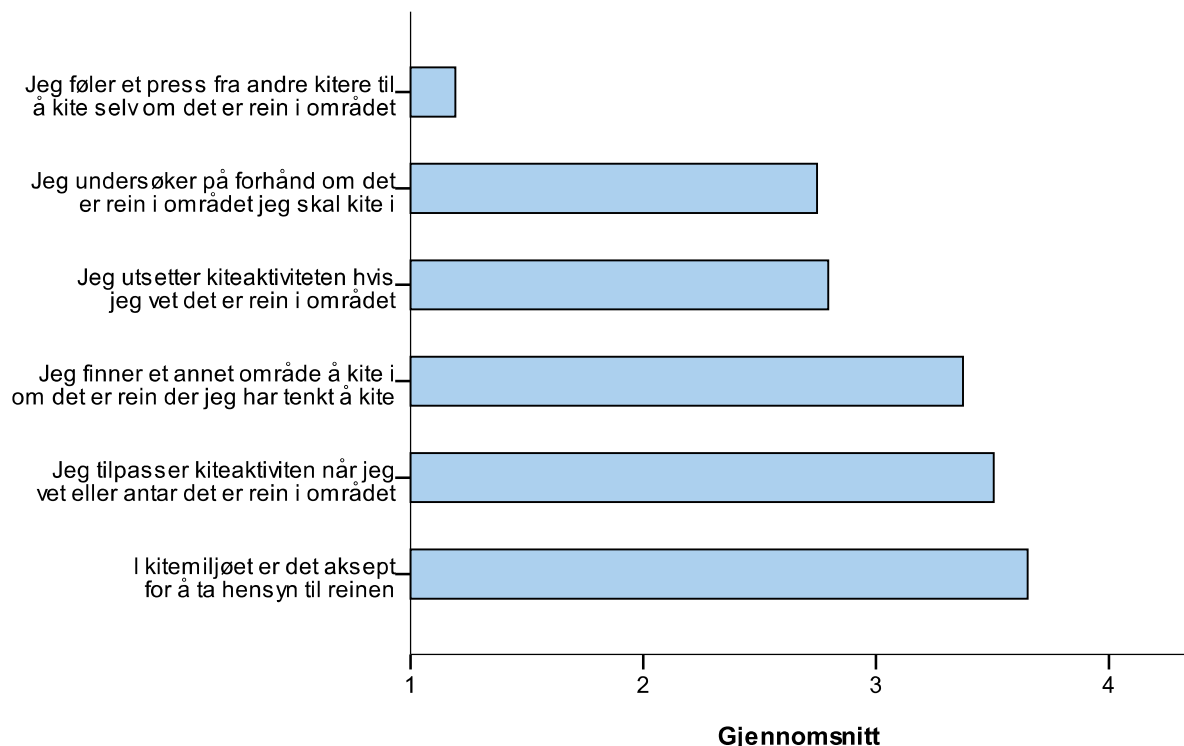
Figur 4-25 Sammenstilling av hvor respondentene mener villreinen står på Hardangervidda i de ulike områdene, og NINAs gjennomsnittlige observasjoner av reinposisjoner i tilsvarende periode (Strand et al 2010, Kartgrunnlag: Statens kartverk 2010)

Den blå teksten i figuren viser sektorene som respondentene mener reinen oppholder seg i. En mørk blåfarge viser sektoren(e) hvor flest respondenter mener reinen er, mens lysere blåfarge viser sektorene hvor "nest flest" respondenter mener reinen oppholder seg.

Det er rimelig godt samsvar mellom respondentenes svar og NINAs observasjoner, særlig for månedene november, mai og juni. De to sistnevnte månedene er kalvingsmåneder for villreinen på Hardangervidda (Strand et al 2010). Det er dog viktig å være oppmerksom på at i sammenstillingen ovenfor er respondentenes angivelser grove, resultatene er ikke statistisk behandlet, og NINAs posisjoner er et gjennomsnitt over flere år. De 35 respondentene er i påstandene om demener kiting kan skremme villreinen (spørsmål 49) og om de undersøker området for villrein før de kiter (spørsmål 60) spredt over hele skalaen fra "hent enig" til "helt uenig". Resultatene sier altså ikke noe entydig om disse 35 respondentene bruker kunnskapen om villrein på Hardangervidda eller ikke.

4.13 Tar respondentene hensyn til at kiting kan ha påvirkning på villreinen?

Alle respondentene som kiter på snø (N=140) ble spurt om de tar hensyn til reinen når de kiter. Spørsmålene ble stilt som påstander som vist i Figur 4-26.

Figur 4-26 Tar respondentene hensyn til reinen (uansett vill- eller tamrein)? (N=140) 1=Helt uenig, 2=Delvis uenig, 3=Delvis enig, 4=Helt enig.

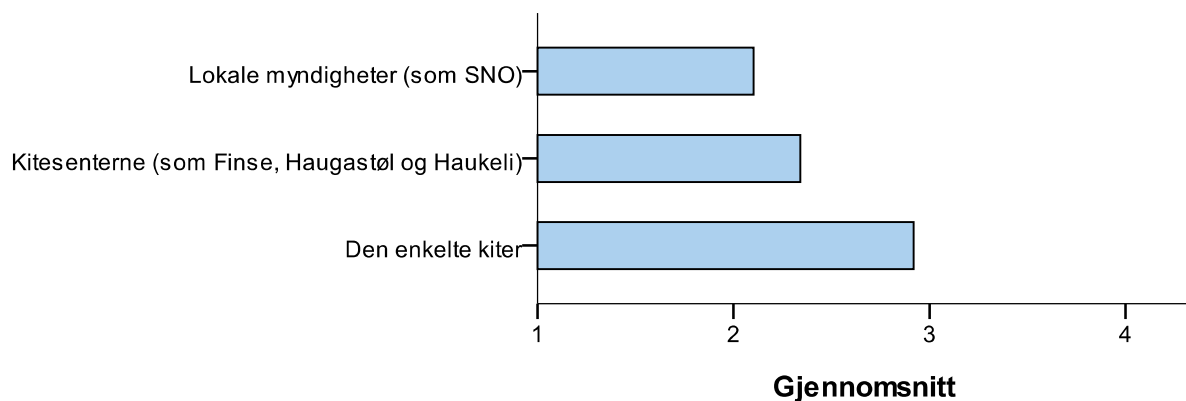
Respondentene er i gjennomsnitt delvis enig i påstanden om at de undersøker kiteområdet for rein på forhånd. Hvis det er rein i området tilpasser de kiteaktiviteten ved å bytte

område eller utsette aktiviteten. Langt de fleste er også enige om at det er aksept i kitemiljøet for å ta hensyn til reinen, og de er i gjennomsnitt helt uenige i at de føler press andre fra andre kitere om å kite selv om det er rein i området.

Spørsmålet ble fulgt av et fritekstfelt hvor respondentene kunne komme med utfyllende informasjon eller kommentarer til spørsmålene om kiting og villrein. Her kom det mange tildels lange svar. Flere respondenter ønsker kilder hvor de kan få oppdatert informasjon om hvor villreinen befinner seg. Kommentarene går videre på at antallet turkitere er lite og det er en marginal aktivitet i forhold til fristilkiting. Samlet sett tyder svarene på at respondentene er ansvarlige individer som ønsker å ta hensyn til omgivelsene under kitingen.

4.14 Hvem skal bestemme hvor kiting skal foregå?

Alle respondentene (N=147) fikk spørsmål om hvem som skal bestemme hvor kiting skal foregå. Svarene er gjengitt i Figur 4-27.

Figur 4-27 Hvem synes respondentene skal bestemme hvor kiting skal foregå? (N=147) 1=Helt uenig, 2=Delvis uenig, 3=Delvis enig, 4=Helt enig.

Respondentene er i gjennomsnitt delvis enige i at det er den enkelte kiter som skal bestemme hvor kiting skal foregå. Som vist i Tabell 4-11 er det en overvekt av turkitere som mener at den enkelte kiter skal bestemme, men fristilkiterne skårer høyere på at kitesenterne skal bestemme hvor kiting skal foregå. Lokale myndigheter som Statens Naturoppsyn (SNO) får lavest skår.

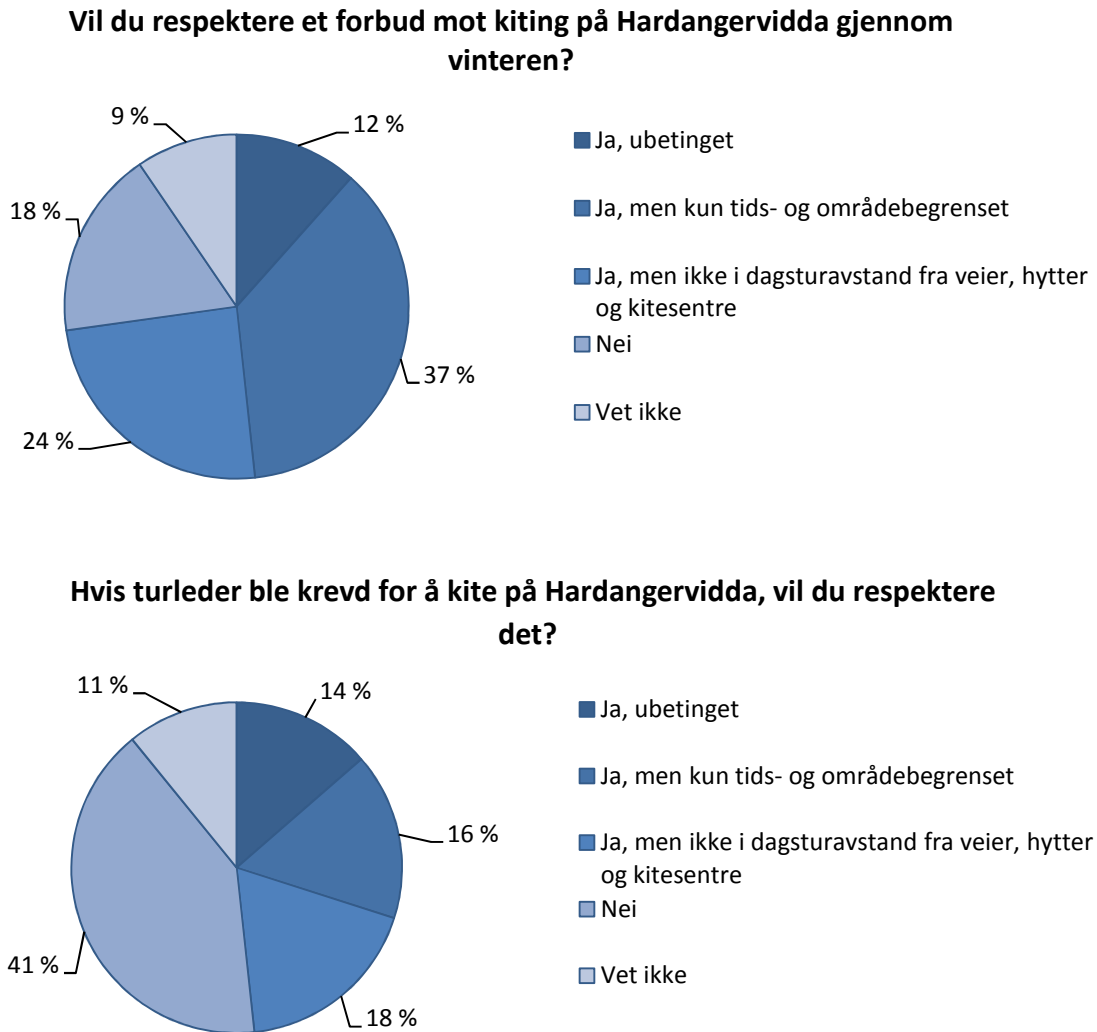
I fritekstfeltet til variabelen Andre understreker mange av respondentene viktigheten av samarbeid mellom bevisste kitere, kiteklubber, lokale myndigheter og forvaltning. Eventuelle reguleringer må begrunnes i dokumenterte forhold og reguleringene må være

fleksible i tid og rom. En respondent foreslår at deltakere på kitekurs ”oppfordres til å lære mer om villrein før de kiter i aktuelle områder”.

4.15 Om forbud og turleder

Alle respondentene (N=147) fikk spørsmål om hvilket syn de har på et eventuelt forbud mot kiting og et eventuelt krav om turleder på kiteturer. Svarene er gjengitt i Figur 4-28.

Figur 4-28 Respondentenes holdning til forbud mot kiting (øverst) og påbud om turleder (nederst) (N=147).

Respondentene vil i større grad respektere et forbud mot kiting enn et krav om turleder. For et forbud er særlig de avgrensede alternativene akseptable for respondentene.

Mens 18 % sier nei til et forbud sier 41 % nei til krav om turleder. Vet ikke-kategorien får hhv 9 og 11 % av svarene.

Begge disse spørsmålene ble etterfulgt av et fristekstfelt hvor respondentene kunne utdype eller forklare sitt syn på hhv forbud og turleder. Her benyttet mange respondenter anledning til å si sin mening, 68 respondenter om forbud og 37 respondenter om turleder.

Om forbud gikk kommentarene fra "Latterlig" til å understreke at man ville akseptere et forbud. Mange påpekte at eventuelle forbud må være generelle ferdselsforbud som inkluderer alle former for ferdsel, det er stor skepsis til en særbehandling av kiting. Forbud må være bygget på et reelt og godt dokumentert datagrunnlag. Videre påpeker mange at hovedandelen av kitere driver med fristilkiting, nært vei på små arealer.

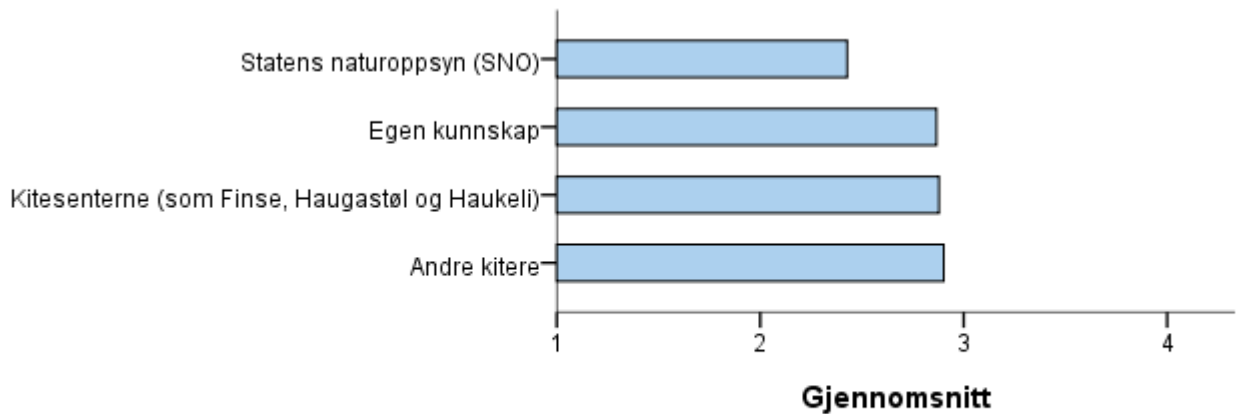
En respondent skriver i denne sammenheng: *"For at eit verna område skal ha verdi for kommande generasjonar, så må kommande generasjonar få utfolde seg i desse områda - spesielt når det gjelder miljøvennlege aktivitetar som sykling, kiting, og generell umotorisert ferdsel som gjer til at folk finner inspirasjon og er motiverte for å nytte og sette pris på områda som er verna. Mister folk og kommande generasjonar insentiva for å dra til fjells, fordi andre konkurrerende stimuli er meir forlokkande, så vil verna område også mista sin verdi for kommande generasjonar og ynskje om å ivareta desse."*

Om turleder påpeker flere av respondentene at slike ordninger kan være vanskelig å gjennomføre idet kiterne bokstavlig talt spres med vinden på en fellestur. Mange viser til at friheten og uavhengigheten vil forsvinne med en turleder, den blir borte med *"en onkel med på tur"*. Noen respondenter ser på den annen side en fordel å ha med en turleder som kan fungere som fjellfører og guide.

4.16 Hvor ønsker kiterne å finne relevant informasjon om kiteforhold?

4.16.1 Hvor finner kiterne informasjon om villrein i dag?

Dette spørsmålet ble stilt til respondentene som svarte helt enig, delvis enig og delvis uenig på spørsmålet om de på forhånd undersøker om det er rein i kiteområdet. N=82. Resultatet er vist i Figur 4-29.

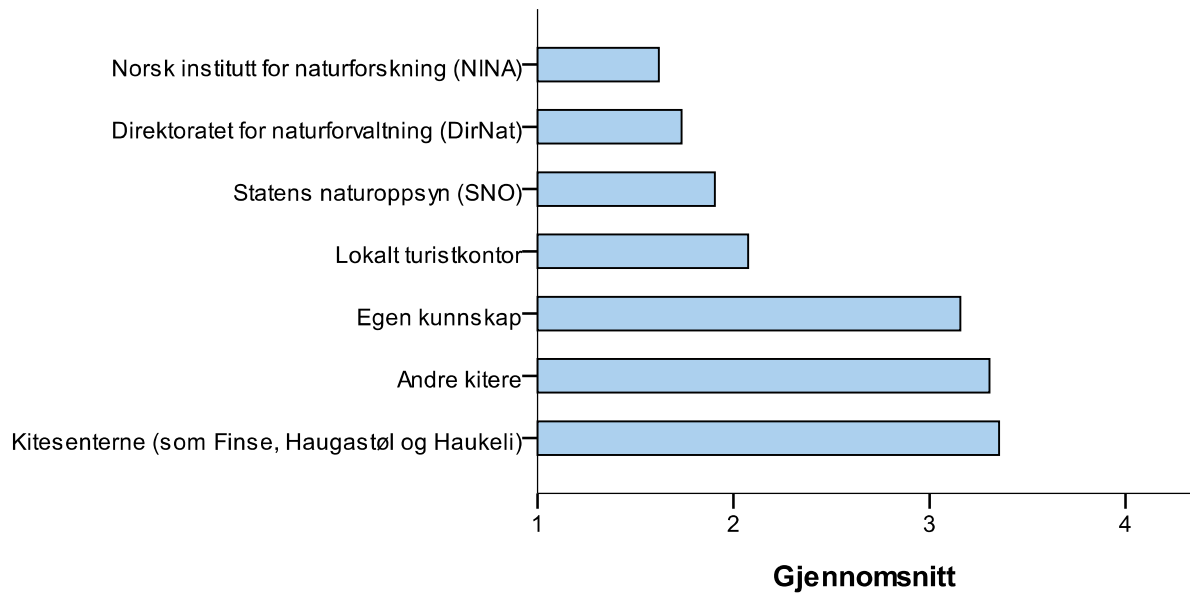
Figur 4-29 Hvor viktige er følgende informasjonskilder for respondentenes avgjørelse om hvor de kiter når de skal ta hensyn til reinen? (N=82). 1=Helt uviktig, 2=Ganske uviktig, 3=Ganske viktig, 4=Svært viktig.

Respondentene anser i gjennomsnitt at andre kitere, kitesentre og egen kunnskap som omlag like viktige når de skal planlegge kiteaktivitet ut fra hensyn til villreinen. Alle disse kildene skårer ganske viktig. Statens naturoppsyn får en skår midt mellom viktig og uviktig.

Under Andre kilder anga respondentene lokalkjente og reineiery i tillegg til oppsyn og ulike nettjenester.

4.16.2 Ideelle informasjonskilder for informasjon om kiteforhold

Alle respondentene (N=147) ble spurt om hvilken informasjonskilde de ideelt foretrekker for å få relevant informasjon om kiteforhold, om vær, vind, føre, vilt, mv. Her ble noen offentlige instanser og institusjoner oppgitt som svaralternativer. Direktoratet for naturforvaltning (DirNat) og NINA ble også satt på listen for å undersøke hvor godt respondentene kjenner til disse institusjonene. Figur 4-30 viser resultatet fra dette spørsmålet.

Figur 4-30 Hvilke informasjonskilder vil respondentene ideelt sett foretrekke å bruke for få informasjon om kiteforhold (vær, vind, føre, snø, vilt, mv)? (N=147). 1=Helt uegnet, 2=Ganske uegnet, 3=Ganske egnet, 4=Veldig egnet.

Respondentene anså i gjennomsnitt egen kunnskap, andre kitere og kitesenterne som mest ideelle. Disse ble ansett for å være mellom ganske egnet og veldig egnet. For gruppen Generell turkiter var egen kunnskap ansett som en mer ideell kilde enn den var for de for gruppen Kun fristilkiting (ref. Tabell 4-12). For øvrig kan respondentene ses på som én gruppe. De offentlige institusjonene ble ansett som ganske uegnet som kilder.

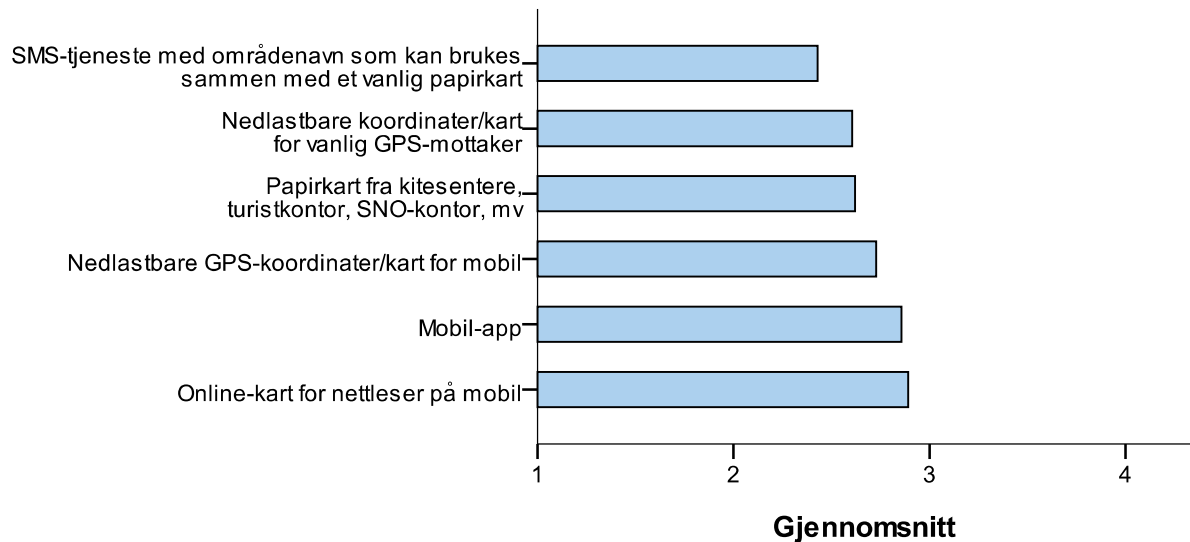
For NINA og DirNat krysset hhv 23 % og 21 % av respondentene på svaralternativet *Vet ikke/Ukjent kilde*. Til sammenligning krysset hhv 20 % og 11 % av på samme svaralternativ for SNO (er det presisert hva sno er tidligere) og lokalt turistkontor.

Under variabelen Annet oppgir respondentene spesielt yr.no som ideell kilde. I tillegg nevnes ulike vindmåljeter på nettet, sammen med andre værjeter, dyreposisjoner.no, on-line værstasjoner og tilsvarene nettjeter. En del av respondentene lister opp mange kilder og virker å være opptatt av å få tilstrekkelig informasjon. Noen nevner dessuten lokale kjentfolk som kilder.

En respondent skriver under Annet: *"En av gutta i gjengen har alltid snakket med 'et eller annet oppsyn' før vi stikker ut så vi vet hvor det står store flokker. Vet ikke hvilket overbefolket direktorat dette har vært imidlertid."*

4.16.3 Hvordan foretrekker respondentene å få informasjon?

Alle respondentene (N=147) fikk spørsmål om hvordan de foretrekker å motta informasjon om kiteforhold, dvs hvilket medium de foretrekker å få bruke for å motta informasjonen. I tillegg til papirkart ble det listet opp ulike elektroniske løsninger for mobiltelefoner og håndholdte GPS-mottakere. I spørsmålets ledetekst ble respondentene minnet om begrensningene ved de ulike mediene, som at papirkart ikke er kontinuerlig oppdatert og at elektroniske enheter er avhengige av strøm og eventuelt mottaksforhold. Figur 4-31 viser resultatet.

Figur 4-31 Hvordan vil respondentene foretrekke å motta informasjon om kitebare områder? (N=147). 1=Helt uegnet, 2=Ganske uegnet, 3=Ganske egnet, 4=Veldig egnet.

I gjennomsnitt anser ikke respondentene noen av mediene for spesielt egnet eller uegnet. Alternativene som kan benyttes på mobiltelefon foretrekkes i noe større grad enn papirbaserte løsninger og løsninger for vanlige GPS-mottakere.

Under variabelen Andre kilder svarer blant annet respondentene (N=21) at kiteren selv bør gjøre seg kjent i området han skal kite i. Andre mener at informasjonen som er tilgjengelig i dag, er god nok, mens atter andre etterspør en nettbasert tjeneste som inneholder all nødvendig informasjon. Det mest forgjengelige forslag er at informasjonen "kan skrives i snøen".

5 Diskusjon

5.1 *Diskusjon av resultater*

Kiting er en forholdsvis ung aktivitet i Norge, som har vokst jevnt siden den ble introdusert på slutten av 1990-tallet. Aktiviteten kan klassifiseres som en av de "nye aktivitetene", i gruppe med andre små og moderne aktiviteter som frikjøring på ski, klatring, terrengsykling og padling (Odden 2008). Som de fleste andre aktiviteter i denne gruppen, krever kiting spesialisert utstyr, teknisk ferdighet og god fysikk. Kiterne utgjør en liten gruppe på 3-10.000 aktive utøvere (i denne oppgaven estimert til 6.500). I antall utøvere ligger kiting på nivå med andre nye aktiviteter, det er en liten aktivitet (Odden 2008).

I følge Odden (2008) kan naturen for utøvere av de moderne aktivitetene, reduseres til en kulisse hvor utøveren kun er opptatt av bevegelse. Sett utenfra kan kitere se ut som en gruppe urbane individer som er fokusert på fart, utstyr og teknikk. Når de observeres fra bilvinduet langs Rv 7 ser man mange titalls personer som i høy hastighet krysser fram og tilbake på et lite område. Inntrykket kan forsterkes av at kiternes biler står parkert i veikanten, kiterne er fargerike og kiterne utstyrt med ditto klær, hjelm og briller. Men kiting er en aktivitet som er midt i naturen. Den kan ikke utøves uten at det er plass nok, og uten at det er vind nok. Turkiting krever per definisjon store arealer, men også fristilkitingen er helt avhengig av landskapet og naturkreftene. Respondentene i denne undersøkelsen sier at friluftsopplevelsen og frihetsfølelsen er viktige elementer for deres opplevelse av aktiviteten. Kiting faller altså ikke inn i gruppen av aktiviteter som kun har naturen som kulisse. Kiterne virker å ligge nærmere de tradisjonelle friluftsutøverne, som setter pris på naturen og opplevelsene nært knyttet til denne (Odden 2008).

Undersøkelsen viser at mestring av naturkreftene er blant de to viktigste motivene for kiterne. Alle som har seilt, flydd drage eller på andre måter målt krefter med vinden, vet at dette er en mektig naturkraft. Å kunne utnytte denne kraften i form av kiting gir stor mestringsfølelsen. Kiting er videre en aktivitet som man på mange måter må lære seg selv. Man kan lære de innledende elementene stillestående eller i lav hastighet under ledelse av en instruktør. Men når farten øker, blir utøveren mer eller mindre overlatt til seg selv – en instruktør kan i beste fall overvåke aktiviteten på avstand og komme med råd i etterkant. Kitingen vil i stor grad læres nivåvis ved å prøve og feile, ved at man får innspill, og ved å studere andre utøvere. Kitingen, og kanskje særlig fristilkitingen, har et sosialt aspekt i tillegg til elementer som selvlæring, observasjon, imitasjon, positiv respons, og ikke minst flyt, (Davis and Polatajko 2010, Bandura 1977, Dreyfus and Dreyfus 1980, Csikszentmihalyi 1997). Dette plasserer kitingen i samme gruppe som andre nye aktiviteter ved at aktiviteten byr på elementer som spenning, utfordring og mestring, samtidig som tradisjonelle elementer som naturopplevelse og fysisk utfoldelse er sentrale (Odden 2008). Kiting er altså

en aktivitet som grenser både mot det tradisjonelle friluftslivet så vel som de nye, moderne aktivitetene.

Innad i gruppen kitere er det liten forskjell på fristilkitere og generelle turkitere. Naturlig nok skiller gruppene seg på *interessen for turkiting*; mens fristilkiterne er mer opptatt av det tekniske ved aktiviteten, er turkiterne mer opptatt av at kiting gir mulighet til forflytning over store områder og avstander. Turkiterne er dessuten eldre, mer erfarne og har mer utstyr og framstår kanskje som mer ”modne” kitere. Ellers tyder resultatene i denne undersøkelsen på at kitere er en rimelig homogen gruppe. At turkiterne virker å være mer erfarne kan indikere at kitekarrieren starter som fristilkiter hvor man gradvis opparbeider seg tekniske ferdigheter og erfaring med naturelementene. På et tidspunkt i utviklingen vil enkelte utøvere utvikle et ønske om å dra på tur ved å bruke kiten som framkomstmiddel. Flere av respondentene skriver at de vil starte med turkiting når de har nok kompetanse og erfaring. Å dra på langtur i fjellet med kite krever dessuten generell fjell- og turkompetanse. I så måte kan personer med generell skiturerfaring ha mye av den kompetansen som er nødvendig for å turkite. Disse vil imidlertid måtte investere i kitekompetanse og -utstyr før de legger ut på tur. Turkiting har med andre ord en viss terskel uansett hvilken tilnærming man har til aktiviteten.

Det kan videre se ut til at utøverne over tid finner turkiting for krevende og at andelen turkiting minker etter som utøveren blir eldre. Flere respondenter oppgir at de har blitt for gamle for turkiting. Om det er strukturelle eller intrapersonlige grunner (Mehmet Mehmetoglu 2006) som forårsaker utviklingen er vanskelig å si noe bestemt om. Uansett tyder dette på at turkiting ikke vil vokse uhemmet som aktivitet. I en allerede marginal gruppe utøvere (kiterne) er det en liten andel som til enhver tid utøver turkiting. Materialet viser altså at turkiting er en interessant aktivitet for noen få individer i en begrenset periode.

Kiterne bruker i stor grad samme høyfjellsområder som tradisjonelle aktiviteter som ski- og turgåing, jakt og fiske, terrengsykling og ridning. Utøvere av disse aktivitetene kan se helt andre affordances ved et slikt område, for eksempel Hardangervidda (Hamilton 2010). For en jeger tilbyr Hardangervidda spenning ved jakta, trivelig jaktselskap og godt kjøtt i fryseren. For den tradisjonelle skigåeren, er det samme området arena for ro, stillhet og storslagne naturopplevelser. Når disse opplever at kitere forstyrrer roen eller har negativ innvirkning på villreinbestanden, oppstår en interessekonflikt. I denne konflikten kan de tradisjonelle brukerne tillegge sin bruk av området stor symbolsk betydning (Hamilton 2010) og de kan hevde at de nye aktivitetene forringer opplevelsen av området.

Hardangervidda framstår som et meget attraktivt område for kiterne, det er åpent, har gode vind- og snøforhold og er lett tilgjengelig. Området har altså alle viktige affordances (Hamilton 2010) som kreves av et kiteområde. Med beliggenhet på overgangen mellom

Østlandet og Vestlandet, og ingen terrengmessige barrierer på noen kanter, er sannsynligheten for kitevind et eller annet sted på vidda stor. Tilsvarende vil man selv i marginale snøvintere finne brukbare snøforhold enten på øst- eller vestsiden. Det er vinteråpne veier både i nord- og sørdelen av vidda som gjør at man kan krysse over vidda i bil på en liten time. Tilsammen gjør dette at kiterne tilnærmet alltid vil finne et område som er egnet for kiting.

Undersøkelsen har vist at de store høyfjellplatåene i Norge, eksempelvis Hardangervidda, Varangerhalvøya og Saltfjellet, er populære områder for kitere. Dette er områder som vinterstid også brukes av skigåere. Men mens skigåerne i stor grad unngår å benytte områdene når det blåser, vil kiteaktiviteten øke når vinden øker. I enkelte områder kan perioden med menneskelig aktivitet dermed økes ved at kiterne overtar området når skigåerne trekker innendørs. Dette kan i noen tilfeller bidra til en økt forstyrrelseseffekt på villrein.

På Strand et al (2010) sin skala over forstyrrelsesnivåer, plasserer *turkiting* seg sannsynligvis i det laveste segmentet, tilfeldig forstyrrelse. Turkiting benytter et større areal, med en lavere tetthet av utøvere enn fristilkiting. Turkiteren beveger seg lenger ut i naturen enn fristilkiteren, og vil på grunn av kitingens egenart ikke følge løyper og spor på samme måte som en skiløper (Lilleeng 2007). Som plottene over turkiting på Hardangervidda viser, sprer turkiterne seg over vidda i både tid og rom. Ved et eventuelt møte med villreinen vil imidlertid reinen sannsynligvis i verste fall skremmes på flukt, men roe seg etter kort tid og en kort flukt. Graden av forstyrrelse vil også minske av at kiterne ser ut til å ta hensyn til viltet de treffer på. Ingenting i datamaterialet tyder på at kitere vil oppta jakten på en villrein flokk. De vil heller stoppe opp, legge ned kiten og nyte naturopplevelsen.

Fristilkiting kan ha en annen forstyrrelsesform. Denne kitingen foregår med høy tetthet av utøvere på et begrenset areal nær veier og annen infrastruktur. Aktiviteten kan således i perioder opptre som en barriere (Strand et al 2010). Fristilspotene ligger langs veier med tidvis stor trafikk, hvor man kan anta at veitrafikken allerede utgjør sporadisk forstyrrelse for villreinen. Fristilkitingen kan bli et kumulativt tillegg i graden av forstyrrelse som kan føre til unntakelsesatferd hos reinen (Strand et al 2010)

Mitt estimat over kitepopulasjonen antyder at populasjonen vokser med 25 % pr år. Dette kan i utgangspunktet virke dramatisk og man kan frykte et økt press på områder som Hardangervidda, med de konsekvensene det kan ha for villreinen. Det er imidlertid grunn til å anta at veksten i hovedsak vil komme innenfor fristilsegmentet. Turkiting er en krevende aktivitet hvor både subjektive og objektive forhold må ligge til rette. Skulle man likevel oppleve en stor økning innenfor turkitesegmentet på Hardangervidda kan det bli aktuelt med tiltak for å unngå økt aktivitet i reinens vinterbeiterområder. En slik regulering kan være å løse turkiterne utenom de mest følsomme områdene. Her må man imidlertid være

oppmerksom på at kiterne til stor del er prisgitt vindens retning. Med en dominerende vindretning fra vest vil kryssinger langs nord-sør akse være å fortrekke. Dermed kan regulerte korridorer som går i "feil" retning bli ensbetydende med at turkiting ikke kan gjennomføres i området.

Skiftesjøen og Lufsjåtangen er to spesielt interessante områder når man ser på mulige barrierevirkninger (Strand et al 2006, Jordhøy og Strand 2009). Skiftesjøen er et åpent område nær topp-punktet på Rv 7. Området er flatt og har en stor sjø i umiddelbar nærhet til Rv 7, noe som gjør det godt egnet for fristilkiting. Imidlertid viser resultatene fra undersøkelse at kun 4 respondenter har dette området blant sine favoritter, mens 20 respondenter har det nærliggende området Halne som favoritt. Til sammenligning har 20 respondenter angitt Ørtern/Lægereid øst for Skiftesjøen, som et favorittområde, og 14 respondenter har Dyranut vest for Skiftesjøen som favorittområde på Hardangervidda. Bruken av Skiftesjøen og Halne kan derfor se ut til å være begrenset i forhold til andre fristilspoter langs RV7.

9 respondenter har angitt spoter i området Imingfjell-Lufsjå-Snåroi som favorittområde. Tilgjengeligheten til dette området er begrenset ved at Imingfjellveien ikke er vinterbrøytet. På den annen side er området smalt og preget av den regulerte Sønstevatn og hyttebygging. Dette kan forsterke virkningen av den begrensede kiteaktiviteten.

Biltunell under hele eller deler av Hardangervidda har de siste årene vært aktualisert, både ut fra hensyn til villrein og ut fra samferdselsmessige forhold. Ulike alternativer er utredet, fra løsninger med en eller flere korte tunneller langs dagens Rv 7-trase til en lang tunnel fra Haugastøl til Maurset. Hardangerbrua står klar i 2013 og det kan forventes at det vil komme krav om opprusting av Rv 7. Sannsynligheten for at det blir en tunnel-løsning over Hardangervidda er derfor rimelig stor. Uansett hvilket alternativ som velges vil kiteaktiviteten bli påvirket. En løsning med mindre tunneller vil påvirke aktiviteten i mindre grad, mens en tunnel under hele vidda vil medføre at dagens trase vinterstenges og at de fleste av dagens fristilspoter blir utilgjengelig. Dette kan øke presset på de spotene som blir igjen og på spoter i nærliggende fjellområder.

Kiterne er opptatt av naturen og de er avhengige av tilgang til den. De er opptatt av å skaffe seg kunnskap om forhold som har betydning for aktivitet og er i stor grad oppmerksomme på at kiting kan ha konsekvenser for omgivelsene, deriblant villreinen. Kiterne uttrykker misnøye med dagens forvaltningspolitikk og er opptatt av at forhold som angår dem undersøkes og dokumenteres før avgjørelser som ferdselsbegrensninger eller -forbud tas. Dialog og samarbeid er to stikkord som fremmes fra kiterne i denne sammenheng. Kiterne har dessuten større forståelse for forbud som er begrenset i tid og rom framfor mer generelle forbud. Kiterne har kjennskap til villreinen og noen av dem har god kjennskap til

rein, de har møtt rein og de tar hensyn til reinen i sin aktivitet. Det burde legges tilrette for at forvaltningen og kiterne kan få til en god og fruktbar dialog.

Kiterne aksepterer heller ikke uten videre at de særbehandles som gruppe. De har liten forståelse for at ferdselsrestriksjoner i et område kun skal gjelde kitere. I forhold til aktiviteter som skigåing eller snøscooterkjøring anser ikke kiterne at de utgjør større potensiell forstyrrelse. De ser ensidige restriksjoner som brudd på allemannsretten og fremhever at kiting er umotorisert ferdsel om ikke kan reguleres særskilt. Mange av respondentene anser kiting om en miljøvennlig, stille og fredelig aktivitet som ikke skremmer villrein mer enn skigåing. Flere hevder at farten og kiten kan være en fordel, siden villreinen vil bli oppmerksom på kiten og trekke seg unna før den blir skremt av mennesket. Dette er ikke i tråd med resultatene til undersøkelser på skremming som konkluderte med at reinen skremmes tidligere av kitere enn av skigåere (Lilleeng 2007).

Regulering i form av ordninger med turlleder virker ikke å være veien å gå. Kiterne mener de med dette mister mye av frihetsfølelsen og spenningen ved aktiviteten. Dette fratar dem viktig elementer og forringer totalopplevelsen av aktiviteten (Odden 2008, Hamilton 2010).

Informasjonsbehovet hos kiterne er stort. De henter inn nødvendig informasjon om forhold som er relevante for kitingen fra mange ulike kilder, inkludert informasjon om villrein, og setter det sammen til et totalbilde av forholdene. Kitesenterne peker seg ut som gode informasjonskilder. Her er det et miljø som kiterne har tiltro til og som kan gi informasjonen kredibilitet. Disse senterne kan derfor være en arena for forvaltningen å komme i dialog med kiterne.

5.2 Dataenes validitet og reliabilitet

I og med at denne oppgaven omhandler et tema med tildels lite eksisterende kunnskap, velger jeg å bruke noe plass på å diskutere dataenes reliabilitet og validitet, også for deler av sekundærdataene.

Er kitepopulasjonsestimatene sekundærdata?

Det kan som nevnt i oppgavens innledning, diskuteres om estimering av kitepopulasjonen tilhører sekundær- eller primærdata. I arbeidet med estimatet er det hentet inn kjente data som antall kiteklubber. Samtidig har jeg gjort undersøkelser og opptellinger av kitekursarrangører, antall kurs og potensielt antall deltakere. Dette ligger altså mellom sekundær- og primær. Jeg velger likevel å omtale estimatene som sekundærdata, siden det er rimelig lett tilgjengelige data som ikke har krevet en dedikert undersøkelse.

Feilkilder i estimatene om kitepopulasjonen

Det er mange små aktører i kitebransjen; flere kiteforretninger og kursarrangører virker å være en-mannsbedrifter som leier inn arbeidskraft etter behov. Dynamikken er tilsvarende

stor og aktører kommer og går. Det er derfor grunn til å tro at listene over kiteklubber og –kursarrangører hverken er uttømmende eller at alle aktørene som er funnet ved ulike søk, fortsatt er aktive. Jeg har imidlertid så langt som mulig undersøkt om den enkelte bedrift finnes, og utelatt aktører som klart ikke har vært i drift.

Som påpekt i resultatdelen for sekundærdata har jeg tatt mange forbehold og gjort mange antakelser. En indikasjon på at estimatene kan være sannsynlige er at bortfallet pr år hos respondentene ligger rundt 5 % (Tabell 4-4). Dette er samme andel som antas å legge opp pr år i mine estimater (Tabell 3-1).

Øvrige sekundærdata

Data om villreinen og kartmateriale er hentet inn fra aktører som NINA, Norsk villreinsenter, Direktoratet for naturforvaltning og Statens kartverk, og må regnes som godt dokumentert og presist gjengitt i deres publikasjoner.

Vinddataene er hentet fra nettstedet windfinder.no (2011). Jeg har ikke funnet andre kilder med historiske vinddata. Windfinders (2011) data går maksimalt tilbake til 2008, som er en kort periode. To av målestasjoene, 1 og 2, står nede i dalen ved hhv Maurset og på Geilo noe som muligens er kilder til målefeil pga dalens retning. På den annen side ville det være overraskende om en slik aktør plasserte vindmålere på ikke representative lokasjoner.

Oppfølging av spørreundersøkelsen

Som nevnt i metoddelen har jeg valgt å ikke "mase" for mye på kitepopulasjonen angående spørreundersøkelsen. Jeg har begrenset antall kanaler og antall påminnelser, og har vært tilbakeholden med å følge opp kiteklubber og kursarrangører. Dette for å ikke risikere å skape et dårlig omdømme rundt undersøkelsen. Som resultatene i undersøkelsen har vist, er det en del mistro til forvaltning og myndigheter, og jeg har følt det viktig å ikke bidra ytterligere til dette. Tanken har vært at hvis denne undersøkelsen får en god mottakelse, kan det være enklere å gjennomføre oppfølgende undersøkelser senere.

Representativitet og utvalgsramme

Undersøkelsens utvalgsramme har i sitt største potensial vært summen av alle som følger med på kiteforum.no, alle som har vært på kitekurs, alle kiteklubbmedlemmer samt alle som har mottatt annenhånds kunnskap om undersøkelsen. Hvor mange personer som har fått kjennskap til undersøkelsen er derfor umulig å estimere. I forhold til den antatte størrelsen på populasjonen av aktive kitere, er antallet respondenter lavt. Med en populasjon på 6500 aktive kitere, burde antallet respondenter vært omlag 350 (Raosoft 2011), dvs det dobbelte av hva jeg har. Men respondentmengden er rimelig godt fordelt på de demografiske variablene slik at undersøkelsen bør avspeile noen hovedtrekk i kitepopulasjonen.

Som det er påpekt av informantene og som jeg selv ser i forhold til estimatene, er andelen nybegynnere sannsynligvis for lavt. Jeg hadde trodd at en større andel i denne gruppen skulle nås via de elektroniske kanalene. Det kan være mulig at de er nådd, men at de har

valgt å ikke svare, for eksempel fordi de føler at de ikke har kompetanse nok. En annen mulig grunn er at de ikke kjenner til forumer og kiteklubber, og derfor ikke har mottatt informasjon om undersøkelsen. Dette er dog lite sannsynlig. En tredje mulighet er at de rett og slett ikke har prioritert å delta på undersøkelsen. Det er mulig at man hadde nådd denne gruppen bedre ved å reise ut på kitespoter og på samlinger, men dette ville, som tidligere nevnt, bydd på mange praktiske utfordringer siden kiting er en utendørs vinteraktivitet.

Reliabilitet

Reliabilitet, pålitelighet, vurderer hvor nøyaktig undersøkelsen er, det vil blant annet si hvordan dataene samles inn og bearbeides. (Johannessen et al 2002). Følgende momenter er relevante i forhold til undersøkelsens reliabilitet:

- For alle variabler som hadde en liste med predefinerte svaralternativer, ble det gitt et Andre/Annet-alternativ ledsaget av et fritekstfelt i tilfelle respondentene ikke fant alternativlisten tilstrekkelig.
- For å unngå mistolkinger ble spørsmål som var kompliserte eller av andre grunner trengte det, ledsaget av en forklarende innledningstekst. Disse ble testet underveis i utformingen for å sikre at spørsmålene ble forstått.
- Kodingsfeil er i hovedsak unngått ved at undersøkelsen er internettbasert og respondentene fylte ut sine svar direkte i questback-skjemaet.
- Svarene ble automatisk kodet i Questback. For å gjøre presentasjonen av resultatene klarere er verdiene fra Questback justert før analyse og presentasjon. Se kodeboken.
- Innlesing av data er gjort automatisk av Questback. Omkoding som er gjort, er sjekket mot Questbacks presentasjonsverktøy for å sikre at omkoding ble gjort korrekt.
- Undersøkelsen er distribuert via snøballmetoden og antall potensielle respondenter som har fått kjennskap til undersøkelsen er ukjent. Frafall og svarprosent er dermed også ukjent.
- Siden antallet respondenter er lavere enn påkrevet for å få en representativ undersøkelse har jeg vært varsom med å tolke dataene for generelt. Dette gjelder spesielt for gruppene med få respondenter på skalaen fristilkiting-turkiting.

Validitet

Undersøkelsens validitet er hvor godt man måler det man ønsker å måle. Jeg har ikke benyttet noe forhåndsdefinert spørsmålsoppsett som kunne gjort sammenligning med beslektede aktiviteter enklere. En slik sammenligning har ikke vært det primære med oppgaven. Jeg har i stedet utformet spørsmålene ut fra egen og bekjentes kunnskap om aktiviteten, og testet spørsmålene underveis på venner og andre bekjente i kitemiljøet. For en sammenligning med beslektede aktiviteter ville en mer formell utarbeidelse av spørsmålene om motiver og begrensingsgrunner (spørsmålene 23, 25 og 42) vært hensiktsmessig. Men til denne oppgavens problemstilling, hypoteser og undersøkelsesspørsmål, mener jeg spørsmålene og svaralternativene i stor grad får fram den informasjonen som er ønsket.

5.3 Konklusjoner og oppsummering

Resultatene i denne oppgaven har gitt et basisgrunnlag for å beskrive kitepopulasjonen i Norge demografisk. Den har også vist hvor i landet det kites og hvor mye det kites. Undersøkelsen er sannsynligvis ikke helt representativ for kitepopulasjonen i Norge, det kan være skjevheter i kiteerfaring og i fordelingen på kjønn. I tillegg er antallet respondenter noe lavt. Uansett mener jeg undersøkelsen viser grove trekk gir et innsyn i en populasjon som hittil er lite kjent. I forhold til hypotesen om at det er forskjell på kiterne, viser resultatene at man langt på vei kan omtale kiterne som én gruppe.

Interessen for turkiting hos den gjennomsnittlige *kiter* er liten. Det virker som de strukturelle begrensningene for å turkite overskygger de positive sidene ved aktiviteten, og at det er et lite mindretall som driver med turkiting over lenger tid. Kiterne sett under ett tyder dette på at hypotesen om at turkiting er en interessant aktivitet, ikke kan støttes. Mange av respondentene uttrykker dog et ønske om å turkite på Hardangervidda og området må karakteriseres som et aktuelt område for turkiting.

Basert på resultatene og analysene, viser kiterne seg som bevisste individer med et gjennomtenkt forhold til aktiviteten de utøver. De er klar over at kitingen kan forstyrre vilt, som villrein. De tar konsekvensen av dette, forbereder seg og tar hensyn til villreinen før og under kitingen. De søker informasjon og de ønsker mer og bedre informasjon om alle forhold relatert til kiting, også informasjon om vilt som villrein. Dette støtter hypotesen om at kiterne vet at aktiviteten kan påvirke villreinen og at de ønsker å ta hensyn til dette.

Kiterne viser positive holdninger til omgivelsene og stor vilje til samarbeid og dialog, i tillegg til at de er informasjonssøkende. Da bør det ligge tilrette for at forvaltningen kan komme kiterne i møte, slik at partene kan finne gode løsninger sammen. Dette har SNO ved Petter Bråten og kitemiljøet i øvre Hallingdal skjønt. Der kontakter kiterne SNO før arrangement og andre aktiviteter slik at de i fellesskap kan finne områder hvor kitingen ikke er til unødig belastning. Denne modellen er enkel og ser ut til å fungere utmerket.

Denne oppgaven har så vidt berørt et lite undersøkt tema. For å avklare flere forhold rundt kitingens natur og dens innvirkning på omgivelsene bør den følges opp med ytterligere undersøkelser:

- En mer representativ, men mindre omfattende undersøkelse for å kartlegge kiterne demografisk og se nærmere på deres kitevaner.
- En ferdselsundersøkelse blant de som turkiter over Hardangervidda, hvor man undersøker kiterens planlagte trase og hans virkelige trase (GPS-plott) og sammenstiller disse med villreinposisjoner og vinddata.
- En studie av forvaltningsmodellen som er brukt i øvre Hallingdal
- Målinger av kiteaktiviteten på Skifteskjøen og Lufsjåtangen for å vurdere mengden kiting i dag og hvilke konsekvenser en regulering i disse områdene vil ha.

Litteratur og kilder

- Antonovsky, A. 1996. "The salutogenic model as a theory to guide health promotion." *Health Promot. Int.* 11(1): 11-18.
- Bandura, A. 1977. "Self-efficacy: Toward a Unifying Theory of Behavioral Change." *Psychological Review* 84(2): 191-215.
- Berntsen, Bredo & Hågvar, Sigmund (red.). 2008. *Norsk natur - farvel?*. Unipub AS.
- Bevanger, K, Talldorf, t. & Strand, O. 2005. Rv7-tunneler på Harangervidda. Effekter for villrein. –NINA Rapport 106. 40 s.
- Bråtå, Hans Olav, 2005, Kriterier for en bærekraftig villreinforvaltning - et samfunnsvitenskaplig perspektiv på forvaltning av bestander og arealer. Østlandsforskning. 157 s
- Bugge, Hans Chr. 2009. *Lærebok i miljøforvaltningsrett*, 2. utg. Universitetsforlaget, Oslo.
- Christiansen, C. and E. A. Townsend. 2010. *Introduction to occupation : the art and science of living : new multidisciplinary perspectives for understanding human occupation as a central feature of individual experience and social organization*. Upper Saddle River, N.J., Pearson.
- Csikszentmihalyi, M. 1997. *Finding flow : the psychology of engagement with everyday life*. New York, BasicBooks.
- Davis, J. A. and H. J. Polatajko 2010. *Occupational Development. Introduction to occupation : the art and science of living : new multidisciplinary perspectives for understanding human occupation as a central feature of individual experience and social organization*. C. H. T. Christiansen, E.A. New Jersey, Pearson Education.
- Direktoratet for Naturforvaltning. 2011. Naturbase. <http://www.dirnat.no/kart/naturbase/> Informasjon hentet ut i perioden 01.12.2010-10.07.2011
- Dreyfus, S. E. and H. L. Dreyfus 1980. *A Five-Stage Model of the Mental Activities Involved in Directed Skill Acquisition*. Berkley, California University Berkeley Operations Research Center.
- Fangel, K. 2008. Forslag - Forvaltningsplan for de store verneområdene i Rondane – ilrådning fra fylkesmennene i Oppland og Hedmark til Direktoratet for naturforvaltning. Fylkesmannen i Oppland, miljøvernavdelingen, 133 s.
- Field, Andy. 2009. *Discovering Statistics using SPSS*, 3rd ed. Sage publications Ltd, London.
- Fylkesmennene i Telemark, Buskerud og Hordaland . 2011 "Forvaltningsplan Harrodangervidda nasjonalpark med landskapsvernområde", Fylkesmennene i Telemark, Buskerud og Hordaland, 91 s.

- Gibson, J. J. 1979. *The Ecological Approach to Visual Perception*. Boston, Houghton Mifflin.
- Gundersen, V., Andersen, O., Kaltenborn, B. P., Vistad, O. I. & Wold, L. C. 2011. Målstyrt forvaltning - Metoder for håndtering av ferdsel i verneområder. – NINA Rapport 615. 107 s.
- Hamilton, T. B. (2010). *Occupations and Places. Introduction to occupation : the art and science of living : new multidisciplinary perspectives for understanding human occupation as a central feature of individual experience and social organization*. C. H. T. Christiansen, E.A. New Jersey, Pearson Education.
- Heggenes, J., Mossing, A., Dahl, T. og Homleid Lohne, B. 2010. Villrein og forstyrrelser - med særlig referanse til Hardangervidda. NVS Rapport 5/2010, Norsk Villreinsenter Sør, Skinnarbu, 45 s.
- Johannessen, A., Tufte, P.A. & Christoffersen, L. 2010. Introduksjon til samfunnsvitenskaplig metode, 4.utg.. Abstract forlag AS, Oslo.
- Jordhøy, P. & Strand, O. 2009. Lufsjåtangen og Dagalitangen på Hardangervidda. Kunnskap og utfordringer i høve til villreintrekk og menneskeleg arealbruk. NINA Rapport 412. 77 s. + vedlegg.
- Kamfjord, Georg. 2001. Reiselivsproduktet 2001 utgave. Reiselivskompetans AS, Oslo.
- Lilleeng, Marthe Synnøve. 2007. Atferdsresponser hos villrein (*Rangifer tarandus tarandus*) ved direkte provokasjon fra skiløper og kiter -eksperimentelle målinger og stykkevis lineær modellering. Masteroppgaven, INA, Universitetet for miljø- og biovitenskap, Ås
- Mehmetoglu, Mehmet. 2007. *Naturbasert turisme*. Fagbokforlaget, Bergen.
- Mossing, A. og Heggenes, J. 2010a. Villrein og kiting på Hardangervidda. Kunnskap om villreinens arealbruk vinterstid, effekter av kiting og vurdering av mulighetene for differensiert forvaltning. NVS Notat 2/2010. 17 s.
- Mossing, A. og Heggenes, J. 2010b. Kartlegging av villreinens arealbruk på Hardangervidda. NVS Rapport 7/2010 49 s.
- Norsk villreinsenter. 2011. <http://www.villrein.no>. Informasjon hentet ut i perioden 01.12.2010-10.07.2011
- Odden, Alf, 2008, " Hva skjer med norsk friluftsliv? En studie av utviklingstrekk i norsk friluftsliv 1970-2004", Doktorgradsavhandling i geografi Geografisk institutt, NTNU. 295 s.

Posten Norge 2011. Postnummerkart.

http://epab.posten.no/Norsk/Nedlasting/_files/Postnummerkart.pdf. Lastet ned 20.05.2011

Raosoft. 2011. Sample size calculator <http://www.raosoft.com/samplesize.html>. Begregning gjort i januar 2011.

Strand, O., Bevanger, K., Falldorf, T. 2006. Villreinens bruk av Hardangervidda. Sluttrapport for Rv7-prosjektet. – NINA-rapport 131, Norsk Institutt for Naturforskning, Trondheim, 67 s

Strand, O., Gundersen, V., Panzacchi, M., Andersen, O., Falldorf, T., Andersen, R., Van Moorter, B., Jordhøy, P. & Fangel, K. 2010. Ferdsel i villreinens leveområder. – NINA Rapport 551. 101 s.

Styringsgruppa for regional plan for Hardangervidda. 2011, Regional plan for Hardangervidda (fylkesdelplan) 2011 – 2025 Høringsutgave. Buskerud, Hordaland og Telemark fylkeskommuner. 57 s

Statens kartverk. 2011. Norgeskart.no <http://www.norgeskart.no/>. Informasjon hentet ut i perioden 01.12.2010-10.07.2011

Statens naturoppsyn. 2011. Informasjon om SNO. <http://www.naturoppsyn.no/>. Hentet 05.05.2011

Windfinder. 2011. Historiske vinddata.

http://nb.windfinder.com/windstats/windstatistic_map_norway.htm. Hentet 07.07.2011

Aas, Ø., Heiberg, M. M., Haaland, H., Christensen, H. & Hagen, D. 2006. Turistbedrifter i og rundt norske verneområder. Aktiviteter, utviklingstrekk, naturbruk, miljøtiltak, muligheter og utfordringer sett frå turistbedriftenes synspunkt. NINA Rapport 141a. NINA, Trondheim. 38 s.

Aas, Ø., Vistad, O.I., Dervo, B., Eide, N.E., Kaltenborn, B.P., Haaland, H., Andersen, O., Svarstad, H., Skår, M. & C. Nellemann. 2003. Bruk og forvaltning av nasjonalparker i fjellet. NINA Fagrapport 72, NINA, Trondheim. 83 s.

Informasjonkilder i kitemiljøet:

Klemet Store i skikite.no

Christian Nerdrum i Fri Flyt

Geir Norland i Fluid

Pål Castberg

Johan Fegri i Den norske turistforening

Tallak Tveide i Norges Kiteforbund

Kiting og villrein

Kiting og villrein

Denne spørreundersøkelsen er del av en masteroppgave ved UMB som har til formål å undersøke hva kitere i Norge tenker og gjør i forhold til kiting på snø. Sentrale temaer er turkiting og villrein. Vi spør også hvilket forhold du har til Hardangervidda som kiteområde, men ønsker svar fra deg uansett hvor i landet du kiter - det er viktig med svar fra flest mulig nåværende, tidligere og potensielle kitere over hele Norge.

Kjapp info til deg som vil komme i gang med spørsmålene:

Undersøkelsen utføres anonymt, og ingen resultater vil kunne spores tilbake til den som har svart. Alle rådata vil lagres utilgjengelig for andre enn undertegnede. *Ved å besvare undersøkelsen gir du din godkjenning til at dine svar kan brukes i undersøkelsen.* Undersøkelsen tar omlag 10-25 minutter å besvare.

To viktige begrep som er brukt i denne undersøkelsen (flere begrep blir forklart om du ber om mer informasjon under):

- **Fristilkiting:** Kiting på et lite område, gjerne lett tilgjengelig fra vei eller kommunikasjons-knutepunkter, hvor hovedformålet er fartsopplevelse, lek, triks og hopp. Som en tommelfingerregel kan man si at hvis du ser bilen din, riksveien, hytta eller jernbanestasjonen under hele eller store deler av kitedagen, driver du med hva vi her tenker på som fristilkiting.

- **Turkiting:** Kiting over et større område hvor turen er hovedformålet, enten fra A til B eller som en rundtur. Man kiter på én-dagstur eller over flere dager. Alt etter turens lengde har man med bagasje i sekk eller i pulk. I denne undersøkelsen *inngår skiseiling* i begrepet turkiting.

På forhånd takk for hjelpen!

Med vennlig hilsen,
Knut Fossgard

Masterstudent i naturbasert reiseliv, INA, UMB (Ås)
E-post: knut.fossgard@student.umb.no
Telefon: 918 41799

---

1) * Vil du ha mer informasjon om undersøkelsen?

- Nei, jeg vil komme i gang med spørsmålene
- Ja, dette vil jeg vite mer om før jeg går videre

Denne informasjonen vises kun i forhåndsvisningen

Følgende kriterier må være oppfylt for at spørsmålet skal vises for respondenten:

- Vil du ha mer informasjon om undersøkelsen? - Ja, dette vil jeg vite mer om før jeg går videre

Ytterligere informasjon til deg som vil vite mer om undersøkelsen

Bakgrunnen for undersøkelsen

Undersøkelsen utføres som del av en masteroppgave ved Institutt for naturforvaltning ved UMB (Universitet for miljø- og biovitenskap) på Ås, i samarbeid med NINA (Norsk institutt for naturforskning).

Masteroppgaven skal bidra til kunnskap om snøkiting generelt og turkiting spesielt, og drøfte hvilken virkning slik kiting kan ha for villreinen på Hardangervidda.

Hvem spør vi i denne undersøkelsen?

Vi ønsker svar fra deg som kiter aktivt, fra deg om har kitet tidligere, og fra deg som vurderer å teste ut kiting. For å få et bredest mulig bilde ønsker vi svar fra både snø- og vannkitere, og fra både fristil- og turkitere. Da får vi et innblikk i hvorfor noen kiter på snø og andre ikke gjør det, og tilsvarende hvorfor noen turkiter mens andre ikke turkiter.

I tillegg spør vi alle, uansett kiteaktivitet, om hva de vet om villrein, og hva de mener om hvordan kiteaktiviteten eventuelt kan tilrettelegges.

Anonymitet og sikkerhet

Undersøkelsen utføres anonymt, og ingen resultater vil kunne spores tilbake til den som har svart. Alle rådata vil lagres utilgjengelig for andre enn undertegnede.

Ved å besvare undersøkelsen gir du din godkjenning til at dine svar kan brukes i undersøkelsen.

Noen uttrykk som er brukt i denne spørreundersøkelsen:

- Snøkiting: Kiting på snø (til forskjell fra kiting på vann).
- Snøkite: Kite som kan brukes på snø.
- Kombikite: Kite som kan brukes både på snø og på vann.
- Fristilkiting: Kiting på et lite område, gjerne lett tilgjengelig fra vei eller kommunikasjonsknutepunkter, hvor hovedformålet er fartsopplevelse, lek, triks og hopp. Som en tommelfingerregel kan man si at hvis du ser bilen din, riksveien, hytta eller jernbanestasjonen under hele eller store deler av kitedagen, driver du med hva vi her tenker på som fristilkiting.
- Turkiting: Kiting over et større område, enten fra A til B eller som en rundtur, hvor turen er hovedformålet. Man kiter på én-dagstur eller over flere dager. Alt etter turens lengde har man med bagasje i sekk eller i pulk.
- Servert mat: Mat man kjøper på en turisthytte, hotell eller tilsvarende, til forskjell fra medbrakt mat.
- Kitesenter: Steder med et miljø av/for kitere som er utgangspunkt for kiteaktiviteter. Eksempler brukt i denne undersøkelsen er Finse, Haugastøl og Haukeli.

Spørsmål og ytterligere informasjon

Hvis du har spørsmål eller ønsker ytterligere om undersøkelsen, ta kontakt på e-post eller mobil.

Takk for hjelpen!

Vennlig hilsen,
Knut Fossgard

*Masterstudent i naturbasert reiseliv
Institutt for naturforvaltning
Universitet for miljø- og biovitenskap
E-post: knut.fossgard@student.umb.no
Telefon: 918 41799*

Som en innledning spør vi deg om ditt nåværende forhold til snøkiting.

Kiter du på snø eller har du tidligere kitet på snø?

Hvis du ikke snøkiter eller aldri har snøkitet, lurer vi på om du ønsker å teste ut kiting på snø. Er det da fristilkiting eller turkiting som frister aller mest?

3) * Hva er ditt nåværende forhold til snøkiting

- Er aktiv snøkiter/har snøkitet tidligere (fristil og/eller turkiting)
- Har aldri snøkitet, men ønsker å teste ut fristilkiting
- Har aldri snøkitet, men ønsker å teste ut turkiting
- Snøkiting er ikke aktuelt for meg

Denne informasjonen vises kun i forhåndsvisningen

Følgende kriterier må være oppfylt for at spørsmålet skal vises for respondenten:

- Hva er ditt nåværende forhold til snøkiting - Er aktiv snøkiter/har snøkitet tidligere (fristil og/eller turkiting)

4) * Hvor mange år er det siden du startet å kite?

- Under 1 år
- 1-2 år
- 3-4 år
- 5-7 år
- Mer enn 7 år

Denne informasjonen vises kun i forhåndsvisningen

Følgende kriterier må være oppfylt for at spørsmålet skal vises for respondenten:

- Hva er ditt nåværende forhold til snøkiting - Er aktiv snøkiter/har snøkitet tidligere (fristil og/eller turkiting)

5) * Kiter du på vann eller snø?

- Bare vann (men har tidligere kitet på snø)
- Mest vann
- Ca likt
- Mest snø
- Bare snø

Denne informasjonen vises kun i forhåndsvisningen

Følgende kriterier må være oppfylt for at spørsmålet skal vises for respondenten:

- Kiter du på vann eller snø? - Mest vann
eller
- Kiter du på vann eller snø? - Bare snø
eller
- Kiter du på vann eller snø? - Mest snø
eller
- Kiter du på vann eller snø? - Ca likt

6) * Hvor mange snøkiter har du? (Ta også med kombikiter)

- 1 kite
- 2 kiter
- 3 kiter
- Flere enn 3 kiter
- Låner kite

Denne informasjonen vises kun i forhåndsvisningen

Følgende kriterier må være oppfylt for at spørsmålet skal vises for respondenten:

- Kiter du på vann eller snø? - Mest vann
eller
- Kiter du på vann eller snø? - Bare snø
eller
- Kiter du på vann eller snø? - Mest snø
eller
- Kiter du på vann eller snø? - Ca likt

7) * Bruker du ski eller snøbrett når du kiter?

- Bare ski
- Mest ski
- Ca likt
- Mest brett
- Bare brett

Denne informasjonen vises kun i forhåndsvisningen

Følgende kriterier må være oppfylt for at spørsmålet skal vises for respondenten:

- Kiter du på vann eller snø? - Mest vann
eller
- Kiter du på vann eller snø? - Bare snø
eller
- Kiter du på vann eller snø? - Mest snø
eller
- Kiter du på vann eller snø? - Ca likt

8) * Fristilkiter eller turkiter du?

- Kun fristilkiting
- Mest fristilkiting
- Ca likt
- Mest turkiting
- Kun turkiting

Denne informasjonen vises kun i forhåndsvisningen

Følgende kriterier må være oppfylt for at spørsmålet skal vises for respondenten:

- Fristilkiter eller turkiter du? - Kun fristilkiting
eller
- Fristilkiter eller turkiter du? - Mest turkiting
eller
- Fristilkiter eller turkiter du? - Ca likt
eller
- Fristilkiter eller turkiter du? - Mest fristilkiting

Hvor mye fristilkiter du?

Her vil vi gjerne vite når du fristilket sist, og hvor mye du fristilket forrige vinter (2009/10).

9) * Når fristilket du sist?

- Vinteren 2010/11
- Vinteren 2009/10
- Vinteren 2008/09
- Vinteren 2007/08
- Lenger siden

Denne informasjonen vises kun i forhåndsvisningen

Følgende kriterier må være oppfylt for at spørsmålet skal vises for respondenten:

- Fristilkiter eller turkiter du? - Kun fristilkiting
eller
- Fristilkiter eller turkiter du? - Mest turkiting
eller
- Fristilkiter eller turkiter du? - Ca likt
eller
- Fristilkiter eller turkiter du? - Mest fristilkiting

10) * Hvor ofte fristilket du forrige vinter, altså 2009/10?

- Omtrent daglig
- Flere ganger i uka
- Omtrent ukentlig
- Noen ganger i måneden
- Sjeldnere
- Fristilket ikke vinteren 2009/10

Denne informasjonen vises kun i forhåndsvisningen

Følgende kriterier må være oppfylt for at spørsmålet skal vises for respondenten:

- Fristilkiter eller turkiter du? - Mest fristilkiting
eller
- Fristilkiter eller turkiter du? - Kun turkiting
eller
- Fristilkiter eller turkiter du? - Mest turkiting
eller
- Fristilkiter eller turkiter du? - Ca likt

Hvor mye turkiter du?

Her vil vi vite når du turkitet sist, og hvor mye du turkitet forrige vinter (2009/10). Ta med både en-dags- og flere-dagerskiteturer.

11) * Når turkitet du sist?

- Vinteren 2010/11
- Vinteren 2009/10
- Vinteren 2008/09
- Vinteren 2007/08
- Lenger siden

Denne informasjonen vises kun i forhåndsvisningen

Følgende kriterier må være oppfylt for at spørsmålet skal vises for respondenten:

- Fristilkiter eller turkiter du? - Mest fristilkiting
eller
- Fristilkiter eller turkiter du? - Kun turkiting
eller
- Fristilkiter eller turkiter du? - Mest turkiting
eller
- Fristilkiter eller turkiter du? - Ca likt

12) * Hvor mange turkiteturer (både en-dags- og flere-dagersturer) var du på forrige vinter, altså 2009/10?

- Mer enn 10 turer
- 5-10 turer
- 2-4 turer
- 1 tur
- Ingen

Denne informasjonen vises kun i forhåndsvisningen

Følgende kriterier må være oppfylt for at spørsmålet skal vises for respondenten:

- Fristilkiter eller turkiter du? - Kun fristilkiting
eller
- Fristilkiter eller turkiter du? - Mest turkiting
eller
- Fristilkiter eller turkiter du? - Ca likt
eller

- Fristilkiter eller turkiter du? - Mest fristilkiting

Hvor i **Norge** foretrekker du å **fristilkite**?

Hvor i Norge fristilkiter du helst, eller skulle du helst fristilkitet?

Oppgi inntil tre favorittspoter/-områder i rutene under. Pass på at du skriver både sted/område og fylke.

13) Fristilfavorittspot nr 1 i Norge (oppgi sted/område og fylke)

Denne informasjonen vises kun i forhåndsvisningen

Følgende kriterier må være oppfylt for at spørsmålet skal vises for respondenten:

- Fristilkiter eller turkiter du? - Kun fristilkiting
eller
- Fristilkiter eller turkiter du? - Mest turkiting
eller
- Fristilkiter eller turkiter du? - Ca likt
eller
- Fristilkiter eller turkiter du? - Mest fristilkiting

14) Fristilfavorittspot nr 2 i Norge (oppgi sted/område og fylke)

Denne informasjonen vises kun i forhåndsvisningen

Følgende kriterier må være oppfylt for at spørsmålet skal vises for respondenten:

- Fristilkiter eller turkiter du? - Kun fristilkiting
eller
- Fristilkiter eller turkiter du? - Mest turkiting
eller
- Fristilkiter eller turkiter du? - Ca likt
eller
- Fristilkiter eller turkiter du? - Mest fristilkiting

15) Fristilfavorittspot nr 3 i Norge (oppgi sted/område og fylke)

Denne informasjonen vises kun i forhåndsvisningen

Følgende kriterier må være oppfylt for at spørsmålet skal vises for respondenten:

- Fristilkiter eller turkiter du? - Mest fristilkiting
eller
- Fristilkiter eller turkiter du? - Kun turkiting
eller
- Fristilkiter eller turkiter du? - Mest turkiting
eller
- Fristilkiter eller turkiter du? - Ca likt

Hvor i **Norge** foretrekker du å **turkite**?

Hvor i Norge turkiter du helst, eller skulle du helst turkitet?

Oppgi inntil tre favorittspoter/-områder i rutene under. Pass på at du skriver både sted/område og fylke.

16) Turkitefavorittområde nr 1 i Norge (oppgi område og fylke)**Denne informasjonen vises kun i forhåndsvisningen**

Følgende kriterier må være oppfylt for at spørsmålet skal vises for respondenten:

- Fristilkiter eller turkiter du? - Mest fristilking
eller
- Fristilkiter eller turkiter du? - Kun turkiting
eller
- Fristilkiter eller turkiter du? - Mest turkiting
eller
- Fristilkiter eller turkiter du? - Ca likt

17) Turkitefavorittområde nr 2 i Norge (oppgi område og fylke)**Denne informasjonen vises kun i forhåndsvisningen**

Følgende kriterier må være oppfylt for at spørsmålet skal vises for respondenten:

- Fristilkiter eller turkiter du? - Mest fristilking
eller
- Fristilkiter eller turkiter du? - Kun turkiting
eller
- Fristilkiter eller turkiter du? - Mest turkiting
eller
- Fristilkiter eller turkiter du? - Ca likt

18) Turkitefavorittområde nr 3 i Norge (oppgi område og fylke)

Uansett om du kiter på snø og/eller vann, hva ved kitingen gjør kiting til en attraktiv aktivitet for deg?

Om du ikke kiter ennå, kryss av for alternativene som gjør at kiting virker fristende for deg.

19) * Hvorfor er kiting en attraktiv aktivitet for deg?

	Veldig viktig	Ganske viktig	Ganske uviktig	Helt uviktig	Vet ikke/Ikke relevant
Fartsopplevelsen	☐	☐	☐	☐	☐
Mestring av naturkreftene	☐	☐	☐	☐	☐
Akrobatikken (hopp, tricks, mv.)	☐	☐	☐	☐	☐
Kitemiljøet og tilhørigheten	☐	☐	☐	☐	☐
Kiting gir kred i min omgangskrets	☐	☐	☐	☐	☐
Friluftsupplevelsen	☐	☐	☐	☐	☐
Kiting er en uorganisert aktivitet som jeg kan utøve når jeg selv ønsker	☐	☐	☐	☐	☐
Det er mange tilgjengelige kitespoter og liten regulering av hvor man kan kite	☐	☐	☐	☐	☐
Kiting gir muligheter til lange turer og forflytning over store områder	☐	☐	☐	☐	☐
Kiting er en aktivitet for hele familien	☐	☐	☐	☐	☐
Andre grunner (spesifiser under)	☐	☐	☐	☐	☐

Denne informasjonen vises kun i forhåndsvisningen

Følgende kriterier må være oppfylt for at spørsmålet skal vises for respondenten:

- Hva er ditt nåværende forhold til snøkiting - Snøkiting er ikke aktuelt for meg

Hvorfor snøkiter du ikke?

Du har oppgitt at du ikke kiter på snø. Vi vil gjerne vite hvorfor du ikke snøkiter?

21) * Hvilke grunner er det til at du ikke snøkiter?

	Helt enig	Delvis enig	Delvis uenig	Helt uenig	Vet ikke/ Ikke aktuelt
Jeg liker ikke vinter og snø	☐	☐	☐	☐	☐
Snøkiting er ikke en interessant aktivitet for meg	☐	☐	☐	☐	☐
Ingen av mine kompiser snøkiter	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg har ikke snøkite og/eller ski/snøbrett	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg mangler annet utstyr jeg mener man trenger (spesifiser gjerne under)	☐	☐	☐	☐	☐
Andre grunner (spesifiser under)	☐	☐	☐	☐	☐

Denne informasjonen vises kun i forhåndsvisningen

Følgende kriterier må være oppfylt for at spørsmålet skal vises for respondenten:

- Hva er ditt nåværende forhold til snøkiting - Snøkiting er ikke aktuelt for meg

Denne informasjonen vises kun i forhåndsvisningen

Følgende kriterier må være oppfylt for at spørsmålet skal vises for respondenten:

- Fristilkiter eller turkiter du? - Kun fristilkiting

Hvorfor turkiter du ikke?

Du har oppgitt at du ikke turkiter. Vi vil gjerne vite hvorfor du ikke turkiter?

23) * Hvilke grunner er det til at du ikke turkiter?

	Helt enig	Delvis enig	Delvis uenig	Helt uenig	Vet ikke/Ikke aktuelt
Jeg savner konkrete tur-/ruteforslag til turkiting	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg savner merking av turkiteruter	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg ville turkitede om det var kitedurer med turleder	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg har ingen å turkitede sammen med	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg vet ikke hvilke fjellområder som er egnet for kiting	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg føler meg ikke trygg nok i fjellet til å turkitede	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg er usikker på om hvor det er lov å kitede eller ikke	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg turkitede ikke av hensyn til viltet (som for eksempel villrein)	☐	☐	☐	☐	☐
Turkiting krever for mye transport til og fra kitingen	☐	☐	☐	☐	☐
Turkiting krever for mye utstyr som jeg ikke har	☐	☐	☐	☐	☐
Turkiting krever for mye planlegging og praktiske forberedelser	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg stoler ikke på vær- og vindvarselene	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg savner sikker informasjon om snø- og føreforhold	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg synes ikke turkiting er interessant/spennende nok	☐	☐	☐	☐	☐
Andre grunner (spesifiser under)	☐	☐	☐	☐	☐

Denne informasjonen vises kun i forhåndsvisningen

Følgende kriterier må være oppfylt for at spørsmålet skal vises for respondenten:

- Fristilkiter eller turkiter du? - Kun fristilkiting

Denne informasjonen vises kun i forhåndsvisningen

Følgende kriterier må være oppfylt for at spørsmålet skal vises for respondenten:

- Fristilkiter eller turkiter du? - Mest fristilkiting

- *eller*
● Fristilkiter eller turkiter du? - Kun turkiting
- *eller*
● Fristilkiter eller turkiter du? - Mest turkiting
- *eller*
● Fristilkiter eller turkiter du? - Ca likt

Hvorfor turkiter du ikke mer enn du gjør pr i dag?

Du har oppgitt at du turkiter. Vil du gjerne turkite mer? Hva er i så fall grunnene til at du ikke turkiter mer enn du gjør?

25) * Hvilke grunner er det til at du ikke turkiter mer?

	Helt enig	Delvis enig	Delvis uenig	Helt uenig	Vet ikke/Ikke aktuelt
Jeg er fornøyd med mengden turkiting	☐	☐	☐	☐	☐
Turkiting tar for mye tid i forhold til fristilkiting	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg savner konkrete tur-/ruteforslag til turkiting	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg savner merking av turkiteruter	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg har for få kompiser å turkite sammen med	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg ville turkitet mer om det var kiteturer med turleder	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg vet ikke hvilke fjellområder som er egnet for turkiting	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg er usikker på om det er lov å kite eller ikke i enkelte områder	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg føler meg ikke trygg nok i fjellet til å dra på lange turkiteturer	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg stoler ikke på vær- og vindvarselene	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg savner sikker informasjon om snø- og føreforhold	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg begrenser kitingen av hensyn til viltet (som for eksempel villreinen)	☐	☐	☐	☐	☐
Turkiting krever for mye planlegging og praktiske forberedelser	☐	☐	☐	☐	☐
Turkiting krever for mye transport til og fra kitingen	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg synes ikke turkiting er interessant/spennende nok	☐	☐	☐	☐	☐
Andre grunner (spesifiser under)	☐	☐	☐	☐	☐

Denne informasjonen vises kun i forhåndsvisningen

Følgende kriterier må være oppfylt for at spørsmålet skal vises for respondenten:

- Fristilkiter eller turkiter du? - Mest fristilkiting
- *eller*
● Fristilkiter eller turkiter du? - Kun turkiting
- *eller*
● Fristilkiter eller turkiter du? - Mest turkiting
- *eller*

- Fristilkiter eller turkiter du? - Ca likt

Denne informasjonen vises kun i forhåndsvisningen

Følgende kriterier må være oppfylt for at spørsmålet skal vises for respondenten:

- Fristilkiter eller turkiter du? - Mest fristilkiting
eller
- Fristilkiter eller turkiter du? - Kun turkiting
eller
- Fristilkiter eller turkiter du? - Mest turkiting
eller
- Fristilkiter eller turkiter du? - Ca likt

27) * Var din siste turkitetur, uansett når og hvor den var, en

- en-dagstur flere-dagerstur

Denne informasjonen vises kun i forhåndsvisningen

Følgende kriterier må være oppfylt for at spørsmålet skal vises for respondenten:

- Var din siste turkitetur, uansett når og hvor den var, en - flere-dagerstur

28) * På flere-dagersturen, fraktet du hovedbagasjen i

- i sekk i pulk

Denne informasjonen vises kun i forhåndsvisningen

Følgende kriterier må være oppfylt for at spørsmålet skal vises for respondenten:

- Var din siste turkitetur, uansett når og hvor den var, en - flere-dagerstur

29) * På flere-dagersturen, overnattet du hovedsaklig

- innendørs (i hytter, mv) utendørs (i telt, snøhule, mv)

Denne informasjonen vises kun i forhåndsvisningen

Følgende kriterier må være oppfylt for at spørsmålet skal vises for respondenten:

- Var din siste turkitetur, uansett når og hvor den var, en - flere-dagerstur

30) * På flere-dagersturen, spiste du hovedsaklig

- servert mat (på hytter, mv) medbrakt mat

Denne informasjonen vises kun i forhåndsvisningen

Følgende kriterier må være oppfylt for at spørsmålet skal vises for respondenten:

- Fristilkiter eller turkiter du? - Mest fristilking
eller
- Fristilkiter eller turkiter du? - Kun turkiting
eller
- Fristilkiter eller turkiter du? - Mest turkiting
eller
- Fristilkiter eller turkiter du? - Ca likt

31) * Hva slags utstyr hadde du med på din siste turkitetur, uansett om det var en en-dagstur eller flere-dagerstur?

- Mer enn én kite
- Spade
- Skredsonde
- Elektronisk skredsøkeutstyr
- Hjelm
- Staver
- Feller
- Ryggplate
- Hodelykt
- Kart/kompass
- GPS
- Annet utstyr (spesifiser under)

Denne informasjonen vises kun i forhåndsvisningen

Følgende kriterier må være oppfylt for at spørsmålet skal vises for respondenten:

- Fristilkiter eller turkiter du? - Mest fristilking
eller
- Fristilkiter eller turkiter du? - Kun turkiting
eller
- Fristilkiter eller turkiter du? - Mest turkiting
eller
- Fristilkiter eller turkiter du? - Ca likt

Kartet over avgrensner området som i denne undersøkelsen betegnes som Hardangervidda.

Merk at området er større enn selve nasjonalparken og strekker seg fra Finse i nord til Rauland i sør og fra Dagalifjellet i øst til Odda i vest.

Denne informasjonen vises kun i forhåndsvisningen

Følgende kriterier må være oppfylt for at spørsmålet skal vises for respondenten:

- Hvor ofte fristilket du forrige vinter, altså 2009/10? - Omtrent daglig
eller
- Hvor ofte fristilket du forrige vinter, altså 2009/10? - Flere ganger i uka
eller
- Hvor ofte fristilket du forrige vinter, altså 2009/10? - Sjeldnere
eller
- Hvor ofte fristilket du forrige vinter, altså 2009/10? - Noen ganger i måneden
eller
- Hvor ofte fristilket du forrige vinter, altså 2009/10? - Omtrent ukentlig

Fristilkiting på Hardangervidda?

Hvis du fristilket på Hardangervidda forrige vinter (2009/10), hvor ofte gjorde du det?

34) * Hvor ofte fristilketet du på Hardangervidda forrige vinter (vinteren 2009/10)?

- Omtrent daglig
- Flere ganger i uka
- Omtrent ukentlig
- Noen ganger i måneden
- Sjeldnere
- Aldri

Denne informasjonen vises kun i forhåndsvisningen

Følgende kriterier må være oppfylt for at spørsmålet skal vises for respondenten:

- Fristilkiter eller turkiter du? - Kun fristilkiting
eller
- Fristilkiter eller turkiter du? - Mest turkiting
eller
- Fristilkiter eller turkiter du? - Ca likt
eller
- Fristilkiter eller turkiter du? - Mest fristilkiting

Hvor fristilkiter du helst på Hardangervidda?

Om du ikke har kitet på Hardangervidda, skriv inn et stedet du helst til kite. Vet du ikke om noe sted, la feltet stå åpent.

35) Hva er din favorittspot for fristilkiting på Hardangervidda (oppgi sted/område og fylke)**Denne informasjonen vises kun i forhåndsvisningen**

Følgende kriterier må være oppfylt for at spørsmålet skal vises for respondenten:

- Hvor mange turkiteturer (både en-dags- og flere-dagersturer) var du på forrige vinter, altså 2009/10? - Mer enn 10 turer
eller
- Hvor mange turkiteturer (både en-dags- og flere-dagersturer) var du på forrige vinter, altså 2009/10? - 1 tur
eller
- Hvor mange turkiteturer (både en-dags- og flere-dagersturer) var du på forrige vinter, altså 2009/10? - 2-4 turer
eller
- Hvor mange turkiteturer (både en-dags- og flere-dagersturer) var du på forrige vinter, altså 2009/10? - 5-10 turer

Turkiting på Hardangervidda?

Hvis du turkitet på Hardangervidda forrige vinter (2009/10), hvor ofte gjorde du det?

36) * Hvor mange turkiteturer var du på Hardangervidda sist vinter (vinteren 2009/10)?

- Mer enn 10 turer
- 5-10 turer
- 2-4 turer
- 1 tur
- Ingen

Denne informasjonen vises kun i forhåndsvisningen

Følgende kriterier må være oppfylt for at spørsmålet skal vises for respondenten:

- Fristilkiter eller turkiter du? - Mest fristilkiting
eller
- Fristilkiter eller turkiter du? - Kun turkiting
eller
- Fristilkiter eller turkiter du? - Mest turkiting
eller
- Fristilkiter eller turkiter du? - Ca likt

Hvor turkiter du helst på Hardangervidda?

Om du ikke har kitet på Hardangervidda, skriv inn et stedet du helst til kite. Vet du ikke om noe sted, la feltet stå åpent.

37) Hva er ditt favorittområde for turkiting på Hardangervidda (oppgi område og fylke)?**Denne informasjonen vises kun i forhåndsvisningen**

Følgende kriterier må være oppfylt for at spørsmålet skal vises for respondenten:

- Fristilkiter eller turkiter du? - Mest fristilkiting
eller
- Fristilkiter eller turkiter du? - Kun turkiting
eller
- Fristilkiter eller turkiter du? - Mest turkiting
eller
- Fristilkiter eller turkiter du? - Ca likt

Hvis du, i løpet av alle årene du har kitet, har vært på flere-dagers turkiteturer på Hardangervidda, beskriv kort hvilken rute/hvilke ruter du fulgte. Det holder med start- og stopp-punkt, samt evt hytter eller områder du var innom.

Har du aldri vært på flere-dagers turkitetur på Hardangervidda, lar du feltet stå åpent.

38) Hvis du har vært på flere-dagerstur på Hardangervidda, hvilken rute/ruter fulgte du?

Denne informasjonen vises kun i forhåndsvisningen

Følgende kriterier må være oppfylt for at spørsmålet skal vises for respondenten:

- Hva er ditt nåværende forhold til snøkiting - Er aktiv snøkiter/har snøkitet tidligere (fristil og/eller turkiting)
eller
- Hva er ditt nåværende forhold til snøkiting - Har aldri snøkitet, men ønsker å teste ut turkiting
eller
- Hva er ditt nåværende forhold til snøkiting - Har aldri snøkitet, men ønsker å teste ut fristilkiting

Har du planer om å turkite på Hardangervidda denne vinteren?

Selv om du i dag ikke kiter på snø eller kun fristilkiter, lurer vi på om du har planer om å turkite på Hardangervidda inneværende vinter (2010/11)?

39) * Har du planer om å turkite på Hardangervidda inneværende vinter (2010/11)?

- Har allerede vært på en-dagstur
- Har allerede vært på flere-dagerstur
- Har konkrete planer om en-dagstur
- Har konkrete planer om flere-dagerstur
- Ønsker å dra på tur, men har ingen konkrete planer
- Ikke aktuelt
- Vet ikke

Denne informasjonen vises kun i forhåndsvisningen

Følgende kriterier må være oppfylt for at spørsmålet skal vises for respondenten:

- Har du planer om å turkite på Hardangervidda inneværende vinter (2010/11)? - Har allerede vært på flere-dagerstur
eller
- Har du planer om å turkite på Hardangervidda inneværende vinter (2010/11)? - Har allerede vært på en-dagstur

40) Hvis du allerede har turkitet på Hardangervidda vinteren 2010/11, i hvilket område/hvilken rute?

Denne informasjonen vises kun i forhåndsvisningen

Følgende kriterier må være oppfylt for at spørsmålet skal vises for respondenten:

- Har du planer om å turkite på Hardangervidda inneværende vinter (2010/11)? - Har konkrete planer om flere-dagerstur
eller
- Har du planer om å turkite på Hardangervidda inneværende vinter (2010/11)? - Har konkrete planer om en-dagstur

41) Hvis du har konkrete planer om å turkite på Hardangervidda vinteren 2010/11, i hvilket område/hvilken rute?

Denne informasjonen vises kun i forhåndsvisningen

Følgende kriterier må være oppfylt for at spørsmålet skal vises for respondenten:

- Har du planer om å turkite på Hardangervidda inneværende vinter (2010/11)? - Ikke aktuelt
og
- Hva er ditt nåværende forhold til snøkiting - Har aldri snøkitet, men ønsker å teste ut fristilkiting
eller
- Hva er ditt nåværende forhold til snøkiting - Har aldri snøkitet, men ønsker å teste ut turkiting
eller
- Hva er ditt nåværende forhold til snøkiting - Er aktiv snøkiter/har snøkitet tidligere (fristil og/eller turkiting)

42) * Hvorfor er det ikke aktuelt å turkite på Hardangervidda?

	Helt enig	Delvis enig	Delvis uenig	Helt uenig	Vet ikke/ikke aktuelt
Jeg har ikke nok informasjon om området	☐	☐	☐	☐	☐
Hardangervidda er ikke interessant som kiteområde	☐	☐	☐	☐	☐
Det tar for lang tid å reise til Hardangervidda fra der jeg bor	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg ville kitet mer på Hardangervidda om jeg hadde hatt hytte/leilighet i nærheten	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg vil ikke skremme villreinen på Hardangervidda	☐	☐	☐	☐	☐
Annet, spesifiser under	☐	☐	☐	☐	☐

Denne informasjonen vises kun i forhåndsvisningen

Følgende kriterier må være oppfylt for at spørsmålet skal vises for respondenten:

- Har du planer om å turkite på Hardangervidda inneværende vinter (2010/11)? - Ikke aktuelt
og
- Hva er ditt nåværende forhold til snøkiting - Har aldri snøkitet, men ønsker å teste ut fristilkiting
eller
- Hva er ditt nåværende forhold til snøkiting - Har aldri snøkitet, men ønsker å teste ut turkiting
eller
- Hva er ditt nåværende forhold til snøkiting - Er aktiv snøkiter/har snøkitet tidligere (fristil og/eller turkiting)

Villreinen på Hardangervidda

Uansett om du kiter eller ikke, eller om du kiter på vann eller snø, vil vi gjerne stille deg et par spørsmål om villreinen på Hardangervidda.

Gjennom året er det mange faktorer som gjør at villreinen er sårbar og som kan gjøre den ekstra vår for forstyrrelser. En faktor mange kjenner til, er at beiteforholdene som varierer med årstid. Beiteforholdene er gjerne vanskeligere i vintermånedene enn ellers i året.

Hvis du ser bort fra beiteforholdene, tror du det er tider på året hvor reinen er særlig sårbar?

45) Kjenner du til om det er måneder i året hvor villreinen på Hardangervidda er spesielt sårbar, når du ser bort fra beiteforholdene? (Kryss evt av for flere måneder)

- Januar
- Februar
- Mars
- April
- Mai
- Juni
- Juli
- August
- September
- Oktober
- November
- Desember
- Vet ikke

Gjennom året vandrer villreinen på Hardangervidda mellom ulike områder.

46) Kjenner du til hvor villreinen på Hardangervidda befinner seg gjennom månedene med snødekke (november-juni)?

- Ja, ganske godt
- Nja, delvis
- Nei

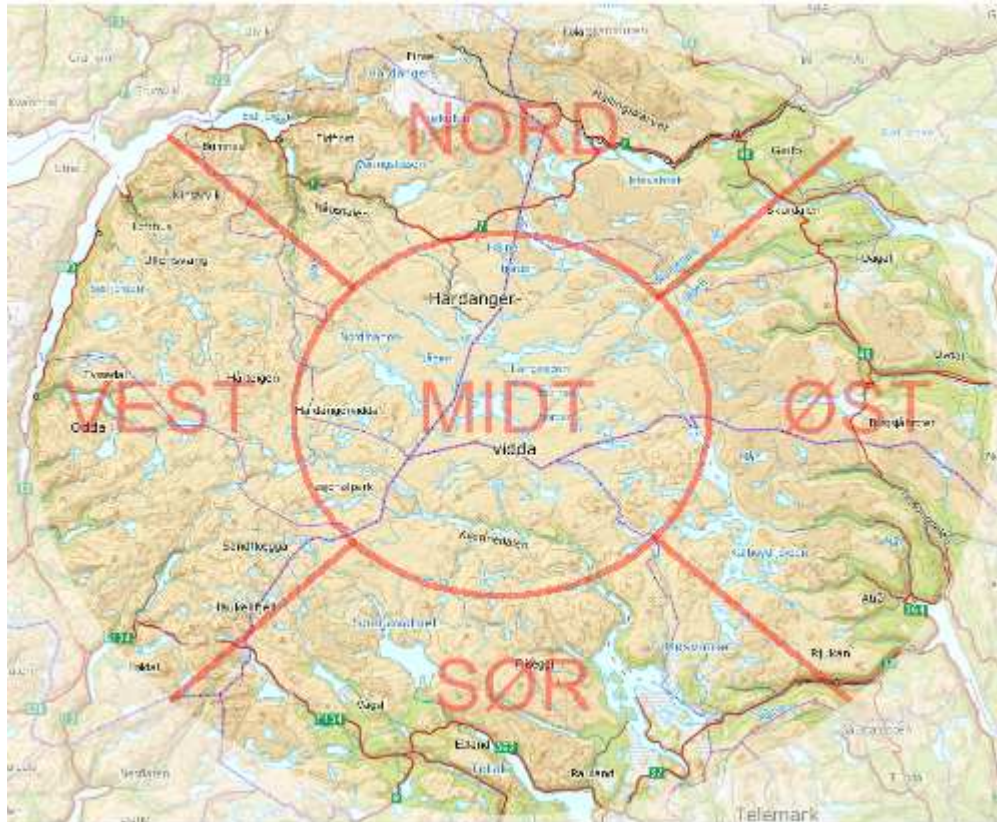
Denne informasjonen vises kun i forhåndsvisningen

Følgende kriterier må være oppfylt for at spørsmålet skal vises for respondenten:

- Kjenner du til hvor villreinen på Hardangervidda befinner seg gjennom månedene med snødekke (november-juni)? - Nja, delvis eller
- Kjenner du til hvor villreinen på Hardangervidda befinner seg gjennom månedene med snødekke (november-juni)? - Ja, ganske godt

I kartet under har vi delt Hardangervidda inn i fem områder. Gjennom året vandrer villreinen mellom de ulike områdene.

Kjenner du til om det er særskilte områder hvor reinen befinner seg fra november til juni (dvs tiden hvor Hardangervidda er helt eller delvis snødekket)? Du kan velge flere områder pr måned.

	Vest	Nord	Midt	Sør	Øst	Hele vidda	Vet ikke
November	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Desember	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Januar	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Februar	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Mars	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
April	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Mai	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Juni	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Uansett om du kiter eller ikke, eller om du kiter på vann eller snø, vil vi gjerne ha din oppfatning om hvordan villreinen reagerer på kiting.

49) * Hvor enig eller uenig er du i følgende utsagn

	Helt enig	Delvis enig	Delvis uenig	Helt uenig	Vet ikke
Jeg mener kiting kan skremme villrein	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg oppfatter at det er en konflikt mellom kitere og villreinforvaltning	☐	☐	☐	☐	☐
Villreinforvaltningen har en unyansert oppfatning av kitingens virkning på villrein	☐	☐	☐	☐	☐
Føre-var-prinsippet må ligge til grunn også for kiternes aktiviteter	☐	☐	☐	☐	☐

Denne informasjonen vises kun i forhåndsvisningen

Følgende kriterier må være oppfylt for at spørsmålet skal vises for respondenten:

- Jeg mener kiting kan skremme villrein - Helt enig
eller
- Jeg mener kiting kan skremme villrein - <#na#>Vet ikke
eller
- Jeg mener kiting kan skremme villrein - Delvis uenig
eller
- Jeg mener kiting kan skremme villrein - Delvis enig

Tenk deg at du kiter i et småkupert høyfjellsterreng. Været er bra og sikten er god. Uten at du vet det står det en villreinflokk i terrenget foran deg og du har kurs rett mot flokken.

50) * Hva av følgende tror du er mest skremmende for villreinen?

- Synet av kiten
- Synet av mennesket (kiteren)
- Støyen fra kiten
- Lukten av mennesket
- Vet ikke

Denne informasjonen vises kun i forhåndsvisningen

Følgende kriterier må være oppfylt for at spørsmålet skal vises for respondenten:

- Jeg mener kiting kan skremme villrein - Helt enig
eller
- Jeg mener kiting kan skremme villrein - <#na#>Vet ikke
eller
- Jeg mener kiting kan skremme villrein - Delvis uenig
eller
- Jeg mener kiting kan skremme villrein - Delvis enig

51) * På hvilken avstand tror du villreinflokken skremmes?

- Under 100 meter
- 100 – 500 meter
- 500 meter – 1 km
- 1 - 2 km
- Vet ikke

Denne informasjonen vises kun i forhåndsvisningen

Følgende kriterier må være oppfylt for at spørsmålet skal vises for respondenten:

- Jeg mener kiting kan skremme villrein - Helt enig
eller
- Jeg mener kiting kan skremme villrein - <#na#>Vet ikke
eller
- Jeg mener kiting kan skremme villrein - Delvis uenig
eller
- Jeg mener kiting kan skremme villrein - Delvis enig

52) * Hvis villreinflokken skremmes på flukt, hvor langt tror du den løper før den stopper?

- Under 100 meter
- 100 – 500 meter
- 500 meter – 1 km
- 1 - 2 km
- Vet ikke

Denne informasjonen vises kun i forhåndsvisningen

Følgende kriterier må være oppfylt for at spørsmålet skal vises for respondenten:

- Jeg mener kiting kan skremme villrein - Helt enig
eller
- Jeg mener kiting kan skremme villrein - <#na#>Vet ikke
eller
- Jeg mener kiting kan skremme villrein - Delvis uenig
eller
- Jeg mener kiting kan skremme villrein - Delvis enig

53) * Hvis villreinsflokken skremmes på flukt, hvor lang tid tror du det tar før den roer seg?

- Under 10 minutter
- 10-30 minutter
- 30 – 60 minutter
- Mer enn 60 minutter
- Vet ikke

54) Har du utfyllende informasjon eller kommentarer til spørsmålene om temaet kiting og villrein?**Denne informasjonen vises kun i forhåndsvisningen**

Følgende kriterier må være oppfylt for at spørsmålet skal vises for respondenten:

- Hva er ditt nåværende forhold til snøkiting - Er aktiv snøkiter/har snøkitet tidligere (fristil og/eller turkiting)

Her spør vi om du har opplevd å møte rein mens du har kitet.

Dette gjelder uansett om det var tam- eller villrein, uansett om du fristil- eller turkitet, og uansett om møtet skjedde på Hardangervidda eller i et annet fjellområde.

55) * Har du selv opplevd å møte rein (tam- eller villrein) mens du har kitet?

- Ja, flere ganger
- Ja, et par ganger
- Ja, én gang
- Nei
- Vet ikke / Husker ikke

Denne informasjonen vises kun i forhåndsvisningen

Følgende kriterier må være oppfylt for at spørsmålet skal vises for respondenten:

- Har du selv opplevd å møte rein (tam- eller villrein) mens du har kitet? - Ja, flere ganger *eller*
- Har du selv opplevd å møte rein (tam- eller villrein) mens du har kitet? - Ja, én gang *eller*
- Har du selv opplevd å møte rein (tam- eller villrein) mens du har kitet? - Ja, et par ganger

Hvis du har møtt rein flere ganger, beskriv det siste møtet.

56) * Var reinen du møtte, vill- eller tamrein?

- Helt sikkert villrein
- Sannsynligvis villrein
- Sannsynligvis tamrein
- Helt sikker tamrein
- Vet ikke / Husker ikke

Denne informasjonen vises kun i forhåndsvisningen

Følgende kriterier må være oppfylt for at spørsmålet skal vises for respondenten:

- Har du selv opplevd å møte rein (tam- eller villrein) mens du har kitet? - Ja, flere ganger *eller*
- Har du selv opplevd å møte rein (tam- eller villrein) mens du har kitet? - Ja, én gang *eller*
- Har du selv opplevd å møte rein (tam- eller villrein) mens du har kitet? - Ja, et par ganger

57) Hvor møtte du reinen? (Oppgi sted/område og fylke)

Denne informasjonen vises kun i forhåndsvisningen

Følgende kriterier må være oppfylt for at spørsmålet skal vises for respondenten:

- Har du selv opplevd å møte rein (tam- eller villrein) mens du har kitet? - Ja, flere ganger *eller*
- Har du selv opplevd å møte rein (tam- eller villrein) mens du har kitet? - Ja, én gang *eller*
- Har du selv opplevd å møte rein (tam- eller villrein) mens du har kitet? - Ja, et par ganger

58) * Hva gjorde du når du møtte reinen?

- Kitet videre på samme kurs
- Endret kurs fra reinen
- Stoppet opp med kiten i zenith
- Stoppet og la ned kiten
- Husker ikke

Denne informasjonen vises kun i forhåndsvisningen

Følgende kriterier må være oppfylt for at spørsmålet skal vises for respondenten:

- Har du selv opplevd å møte rein (tam- eller villrein) mens du har kitet? - Ja, flere ganger *eller*
- Har du selv opplevd å møte rein (tam- eller villrein) mens du har kitet? - Ja, én gang *eller*
- Har du selv opplevd å møte rein (tam- eller villrein) mens du har kitet? - Ja, et par ganger

59) * Hva gjorde reinen når du møtte den?

- Flyktet løpende
- Trakk seg sakte unna
- Oppdaget meg, men flyktet ikke
- Oppdaget meg ikke
- Husker ikke

Denne informasjonen vises kun i forhåndsvisningen

Følgende kriterier må være oppfylt for at spørsmålet skal vises for respondenten:

- Kiter du på vann eller snø? - Mest vann
eller
- Kiter du på vann eller snø? - Bare snø
eller
- Kiter du på vann eller snø? - Mest snø
eller
- Kiter du på vann eller snø? - Ca likt

Her vil vi gjerne vite mer forholdet mellom din egen kiting og rein, og om hva/hvem som medvirker på ditt valg av hvor du kiter. Dette gjelder uansett om du turkiter eller fristikiter.

60) * Tar du hensyn til reinen (uansett vill- eller tamrein)?

	Helt enig	Delvis enig	Delvis uenig	Helt uenig	Vet ikke/ikke aktuelt
Jeg undersøker på forhånd om det er rein i området jeg skal kite i	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg tilpasser kiteaktiviten når jeg vet eller antar det er rein i området	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg utsetter kiteaktiviteten hvis jeg vet det er rein i området	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg finner et annet område å kite i om det er rein der jeg har tenkt å kite	☐	☐	☐	☐	☐
I kitemiljøet er det aksept for å ta hensyn til reinen	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg føler et press fra andre kitere til å kite selv om det er rein i området	☐	☐	☐	☐	☐

Denne informasjonen vises kun i forhåndsvisningen

Følgende kriterier må være oppfylt for at spørsmålet skal vises for respondenten:

- Jeg undersøker på forhånd om det er rein i området jeg skal kite i - Helt enig
eller
- Jeg undersøker på forhånd om det er rein i området jeg skal kite i - Delvis uenig
eller
- Jeg undersøker på forhånd om det er rein i området jeg skal kite i - Delvis enig

Informasjonskilder om rein

Om du tar hensyn til reinen i kiteområdet, hvor henter du informasjonen fra?

61) * Hvor viktige er følgende informasjonskilder for din avgjørelse om hvor du kiter når du skal ta hensyn til reinen?

	Svært viktig	Ganske viktig	Ganske uviktig	Helt uviktig	Vet ikke/Ukjent kilde
Egen kunnskap	☐	☐	☐	☐	☐
Andre kitere	☐	☐	☐	☐	☐
Kitesenterne (som Finse, Haugastøl og Haukeli)	☐	☐	☐	☐	☐
Statens naturoppsyn (SNO)	☐	☐	☐	☐	☐
Andre kilder (spesifiser under)	☐	☐	☐	☐	☐

Denne informasjonen vises kun i forhåndsvisningen

Følgende kriterier må være oppfylt for at spørsmålet skal vises for respondenten:

- Jeg undersøker på forhånd om det er rein i området jeg skal kite i - Helt enig
eller
- Jeg undersøker på forhånd om det er rein i området jeg skal kite i - Delvis uenig
eller
- Jeg undersøker på forhånd om det er rein i området jeg skal kite i - Delvis enig

Denne informasjonen vises kun i forhåndsvisningen

Følgende kriterier må være oppfylt for at spørsmålet skal vises for respondenten:

- Hva er ditt nåværende forhold til snøkiting - Er aktiv snøkiter/har snøkitet tidligere (fristil og/eller turkiting)
eller
- Hva er ditt nåværende forhold til snøkiting - Har aldri snøkitet, men ønsker å teste ut turkiting
eller
- Hva er ditt nåværende forhold til snøkiting - Har aldri snøkitet, men ønsker å teste ut fristilkiting

Hvem skal bestemme hvor du kan kite?

Tenk deg at det er villrein eller det er andre forhold i et område som gjør at kiting ikke er tilrådelig. Hvem skal bestemme om man skal kite der eller ikke?

63) * Hvem synes du skal bestemme hvor kiting skal foregå?

	Helt enig	Delvis enig	Delvis uenig	Helt uenig	Vet ikke/Ukjent kilde
Den enkelte kiter	☐	☐	☐	☐	☐
Kitesenterne (som Finse, Haugastøl og Haukeli)	☐	☐	☐	☐	☐
Lokale myndigheter (som SNO)	☐	☐	☐	☐	☐
Andre (spesifiser under)	☐	☐	☐	☐	☐

Denne informasjonen vises kun i forhåndsvisningen

Følgende kriterier må være oppfylt for at spørsmålet skal vises for respondenten:

- Hva er ditt nåværende forhold til snøkiting - Er aktiv snøkiter/har snøkitet tidligere (fristil og/eller turkiting)
eller
- Hva er ditt nåværende forhold til snøkiting - Har aldri snøkitet, men ønsker å teste ut turkiting
eller
- Hva er ditt nåværende forhold til snøkiting - Har aldri snøkitet, men ønsker å teste ut fristilkiting

Denne informasjonen vises kun i forhåndsvisningen

Følgende kriterier må være oppfylt for at spørsmålet skal vises for respondenten:

- Hva er ditt nåværende forhold til snøkiting - Er aktiv snøkiter/har snøkitet tidligere (fristil og/eller turkiting)
eller
- Hva er ditt nåværende forhold til snøkiting - Har aldri snøkitet, men ønsker å teste ut turkiting
eller
- Hva er ditt nåværende forhold til snøkiting - Har aldri snøkitet, men ønsker å teste ut fristilkiting

Forbud mot kiting

Tenk deg at forvaltningen/myndighetene ut fra hensyn til viltet, beslutter å regulere kiteaktiviteten i et område.

En form for regulering kan være forbud mot å kite i hele eller deler av et kiteområde, i en lenger eller kortere tidsperiode.

65) * Vil du respektere et forbud mot kiting på Hardangervidda gjennom vinteren?

- Ja, ubetinget
- Ja, men kun tids- og områdebegrenset
- Ja, men ikke i dagsturavstand fra veier, hytter og kitesentre
- Nei
- Vet ikke

Denne informasjonen vises kun i forhåndsvisningen

Følgende kriterier må være oppfylt for at spørsmålet skal vises for respondenten:

- Hva er ditt nåværende forhold til snøkiting - Er aktiv snøkiter/har snøkitet tidligere (fristil og/eller turkiting)
eller
- Hva er ditt nåværende forhold til snøkiting - Har aldri snøkitet, men ønsker å teste ut turkiting
eller
- Hva er ditt nåværende forhold til snøkiting - Har aldri snøkitet, men ønsker å teste ut fristilkiting

Utdyp/forklar gjerne ditt syn på forbud mot kiting

Denne informasjonen vises kun i forhåndsvisningen

Følgende kriterier må være oppfylt for at spørsmålet skal vises for respondenten:

- Hva er ditt nåværende forhold til snøkiting - Er aktiv snøkiter/har snøkitet tidligere (fristil og/eller turkiting)
eller
- Hva er ditt nåværende forhold til snøkiting - Har aldri snøkitet, men ønsker å teste ut

- turkiting
- eller
- Hva er ditt nåværende forhold til snøkiting - Har aldri snøkitet, men ønsker å teste ut fristilkiting

Krav om turleder

En annen form for eventuell regulering av kiting kan være å kreve at kiting skal skje med godkjente turledere. Slike påbud kan gjelde større eller mindre deler av et kiteområde, og gjøres for en lenger eller kortere tidsperiode.

67) * Hvis turleder ble krevd for å kite på Hardangervidda, vil du respektere det?

- Ja, ubetinget
- Ja, men kun tids- og områdebegrenset
- Ja, men ikke i dagsturavstand fra veier, hytter og kitesentre
- Nei
- Vet ikke

Denne informasjonen vises kun i forhåndsvisningen

Følgende kriterier må være oppfylt for at spørsmålet skal vises for respondenten:

- Hva er ditt nåværende forhold til snøkiting - Er aktiv snøkiter/har snøkitet tidligere (fristil og/eller turkiting)
- eller
- Hva er ditt nåværende forhold til snøkiting - Har aldri snøkitet, men ønsker å teste ut turkiting
- eller
- Hva er ditt nåværende forhold til snøkiting - Har aldri snøkitet, men ønsker å teste ut fristilkiting

Utdyp/forklar gjerne ditt syn på et eventuelt krav om turleder

Denne informasjonen vises kun i forhåndsvisningen

Følgende kriterier må være oppfylt for at spørsmålet skal vises for respondenten:

- Hvis turleder ble krevd for å kite på Hardangervidda, vil du respektere det? - Ja, ubetinget
- eller
- Hvis turleder ble krevd for å kite på Hardangervidda, vil du respektere det? - Vet ikke
- eller
- Hvis turleder ble krevd for å kite på Hardangervidda, vil du respektere det? - Ja, men ikke i dagsturavstand fra veier, hytter og kitesentre
- eller
- Hvis turleder ble krevd for å kite på Hardangervidda, vil du respektere det? - Ja, men kun tids- og områdebegrenset

69) * Hvis prisen er passe, vil du bli med på kiteturer med turleder om det er eneste mulighet til å kite i et område?

- Ja
- Nei
- Vet ikke

Denne informasjonen vises kun i forhåndsvisningen

Følgende kriterier må være oppfylt for at spørsmålet skal vises for respondenten:

- Hvis turleder ble krevd for å kite på Hardangervidda, vil du respektere det? - Ja, ubetinget
eller
- Hvis turleder ble krevd for å kite på Hardangervidda, vil du respektere det? - Ja, men kun tids- og områdebegrenset
eller
- Hvis turleder ble krevd for å kite på Hardangervidda, vil du respektere det? - Ja, men ikke i dagsturavstand fra veier, hytter og kitesentre
eller
- Hvis turleder ble krevd for å kite på Hardangervidda, vil du respektere det? - Vet ikke
og
- Hvis prisen er passe, vil du bli med på kiteturer med turleder om det er eneste mulighet til å kite i et område? - Ja
eller
- Hvis prisen er passe, vil du bli med på kiteturer med turleder om det er eneste mulighet til å kite i et område? - Vet ikke

Hvis turer med turleder var eneste mulighet for å kite i et område, hvor mye vil du betale per dag for en slik tjeneste?

Vi tenker her kun på turledingstjenesten. Det vil si at mat, overnatting, transport, forsikring, utstyr, mv ikke er inkludert.

70) Hvor mye er du villig til å betale per dag for turer med turleder?

- 0 kroner (gratis)
- Inntil 200 kroner
- Inntil 400 kroner
- Inntil 600 kroner
- Mer enn 600 kroner
- Vet ikke

Denne informasjonen vises kun i forhåndsvisningen

Følgende kriterier må være oppfylt for at spørsmålet skal vises for respondenten:

- Hva er ditt nåværende forhold til snøkiting - Er aktiv snøkiter/har snøkitet tidligere (fristil og/eller turkiting)
eller
- Hva er ditt nåværende forhold til snøkiting - Har aldri snøkitet, men ønsker å teste ut turkiting
eller
- Hva er ditt nåværende forhold til snøkiting - Har aldri snøkitet, men ønsker å teste ut fristilkiting

Informasjon om kiteforhold (vær, vind, føre, snø, vilt, mv)

I dag finnes det en del kilder til informasjon om hvordan forholdene er på stedet du vil kite og du bruker kanskje en eller flere av disse kildene allerede.

Informasjonen du mottar kan være om vind, vær og temperatur, føre og snøforhold, samt hvilke områder som er kitebare i forhold til vilt.

Kvaliteten på informasjonen du får hos de ulike informasjonskildene kan av ulike grunner variere, og det kan hende du ideelt sett vil foretrekke andre kilder enn de du bruker i dag.

71) * Hvilke informasjonskilder vil du ideelt sett foretrekke å bruke for få informasjon om kiteforhold (vær, vind, føre, snø, vilt, mv)?

	Veldig egnet	Ganske egnet	Ganske uegnet	Helt uegnet	Vet ikke/Ukjent kilde
Egen kunnskap	☐	☐	☐	☐	☐
Andre kitere	☐	☐	☐	☐	☐
Kitesenterne (som Finse, Haugastøl og Haukeli)	☐	☐	☐	☐	☐
Lokalt turistkontor	☐	☐	☐	☐	☐
Statens naturoppsyn (SNO)	☐	☐	☐	☐	☐
Direktoratet for naturforvaltning (DirNat)	☐	☐	☐	☐	☐
Norsk institutt for naturforskning (NINA)	☐	☐	☐	☐	☐
Andre kilder (spesifiser under)	☐	☐	☐	☐	☐

Denne informasjonen vises kun i forhåndsvisningen

Følgende kriterier må være oppfylt for at spørsmålet skal vises for respondenten:

- Hva er ditt nåværende forhold til snøkiting - Er aktiv snøkiter/har snøkitet tidligere (fristil og/eller turkiting)
eller
- Hva er ditt nåværende forhold til snøkiting - Har aldri snøkitet, men ønsker å teste ut turkiting
eller
- Hva er ditt nåværende forhold til snøkiting - Har aldri snøkitet, men ønsker å teste ut fristilkiting

Denne informasjonen vises kun i forhåndsvisningen

Følgende kriterier må være oppfylt for at spørsmålet skal vises for respondenten:

- Hva er ditt nåværende forhold til snøkiting - Er aktiv snøkiter/har snøkitet tidligere (fristil og/eller turkiting)
eller
- Hva er ditt nåværende forhold til snøkiting - Har aldri snøkitet, men ønsker å teste ut turkiting
eller
- Hva er ditt nåværende forhold til snøkiting - Har aldri snøkitet, men ønsker å teste ut fristilkiting

Informasjonskanaler og -metoder om kiteforhold

Det er mange kanaler og metoder som kan benyttes for å gjøre informasjon om kiteforhold tilgjengelig. Slik informasjon kan være nødvendig å ha både før og under kituren.

For mange vil mobilen være en aktuell og attraktiv informasjonskanal. Samtidig må man ta hensyn

til at det kan oppstå problemer med mobildekning, tomme batterier, kulde og andre tekniske utfordringer som kan ha konsekvenser for sikkerheten under selve kiteturen. Papirkart har tilsvarende sine begrensninger ved at man må passe på å ha oppdaterte kart.

73) * Hvordan ville du foretrekke å motta informasjon om kitebare områder?

	Veldig egnet	Ganske egnet	Ganske uegnet	Helt uegnet	Vet ikke/Ikke aktuelt
SMS-tjeneste med områdenavn som kan brukes sammen med et vanlig papirkart	☐	☐	☐	☐	☐
Nedlastbare GPS-koordinater/kart for mobil	☐	☐	☐	☐	☐
Online-kart for nettleser på mobil	☐	☐	☐	☐	☐
Mobil-app	☐	☐	☐	☐	☐
Nedlastbare koordinater/kart for vanlig GPS-mottaker	☐	☐	☐	☐	☐
Papirkart fra kitesentere, turistkontor, SNO-kontor, mv	☐	☐	☐	☐	☐
Annet (spesifiser under)	☐	☐	☐	☐	☐

Denne informasjonen vises kun i forhåndsvisningen

Følgende kriterier må være oppfylt for at spørsmålet skal vises for respondenten:

- Hva er ditt nåværende forhold til snøkiting - Er aktiv snøkiter/har snøkitet tidligere (fristil og/eller turkiting)
eller
- Hva er ditt nåværende forhold til snøkiting - Har aldri snøkitet, men ønsker å teste ut turkiting
eller
- Hva er ditt nåværende forhold til snøkiting - Har aldri snøkitet, men ønsker å teste ut fristilkiting

Denne informasjonen vises kun i forhåndsvisningen

Følgende kriterier må være oppfylt for at spørsmålet skal vises for respondenten:

- Hva er ditt nåværende forhold til snøkiting - Er aktiv snøkiter/har snøkitet tidligere (fristil og/eller turkiting)
eller
- Hva er ditt nåværende forhold til snøkiting - Har aldri snøkitet, men ønsker å teste ut turkiting
eller
- Hva er ditt nåværende forhold til snøkiting - Har aldri snøkitet, men ønsker å teste ut fristilkiting

Betaling for mobiltjenester

Se for deg at en eller flere av mobiltjenestene på listen i forrige spørsmål, ble gjort tilgjengelig for din mobil. Prisen for en slik tjeneste vil normalt være bestemmende for hvor god kvalitet og funksjonalitet tjenesten har.

Anta at en slik tjeneste inneholder oppdatert informasjon med en 5-dagersprognose for vind, vær og temperatur, føre og snøforhold, samt hvilke områder som er kitebare i forhold til vilt. Betalingen gjøres enten pr tur (om du kiter sjeldent) eller pr måned (om du kiter ofte).

75) * Hvor mye er du villig til å betale for en slik mobiltjeneste?

- Ingenting, jeg forventer at den er gratis
- Inntil 20 kroner per tur/måned
- Inntil 50 kroner per tur/måned
- Inntil 100 kroner pr tur/måned
- Over 100 kroner pr tur/måned

Til slutt trenger vi litt generell informasjon om deg.

Vi understreker igjen at undersøkelsen er helt anonym og at svarene ikke kan kobles tilbake til deg.

---

77) * Kjønn

- Kvinne
- Mann

---

78) * Fødselsår

Velg et alternativ

---

79) * Bosted (postnummer, fire siffer)

---

80) * Antall år utdanning etter grunnskole

- 0 år
- 1-3 år (videregående)
- 4-6 år (f.eks. bachelor)
- 7-8 år (f.eks. master)
- Mer enn 8 år

---

81) Din inntekt pr år (Merk! Personlig bruttoinntekt)

- 0 - 100.000
- 100.001 - 250.000
- 250.001 - 400.000
- 400.001 - 600.000
- Over 600.000

V2. Vedlegg 2 Kodebok

Dette vedlegget hvordan koding er gjort for data fra spørreundersøkelsen som er benyttet i resultatdelen av denne oppgaven.

2.1 Generelt

Likert-skala variabler er kodet som vist i Tabell 2-1.

Tabell 2-1 Koding av Likert-skalaer

Alternativ	Verdi	Alternativ	Verdi	Alternativ	Verdi	Alternativ	Verdi
Helt uenig	1	Delvis uenig	2	Delvis enig	3	Helt enig	4
Helt uviktig	1	Ganske uviktig	2	Ganske viktig	3	Svært viktig	4
Helt uegnet	1	Ganske uegnet	2	Ganske egnet	3	Veldig egnet	4

Andre variabler er ikke omkodet.

Vet ikke-alternativet er kodet som missing om ikke annet er oppgitt.

2.2 Koding av postnummer (spm 79)

Postnummer fra spørsmål 79 er kodet som vist i Tabell 2-2.

Tabell 2-2 Koding av postnummer

Postnr			Bostedsregion i Figur 6-3
0000	-	1199	Oslo
1200	-	1499	Akershus
1900	-	2099	
2200	-	2999	Hedmark og Oppland
1500	-	1899	Sør-Østlandet
3000	-	3999	
4000	-	4099	Stavanger
4100	-	4999	Agder og Rogaland
5000	-	5299	Bergen
5800	-	5899	
5300	-	5799	Sør-Vestlandet
5900	-	5999	
6000	-	6999	Nord-Vestlandet
7000	-	7099	Trondheim
7100	-	7999	Trøndelag
8000	-	8999	Nordland
9000	-	9039	Tromsø
9251	-	9299	
9040	-	9250	Troms og Finnmark
9300	-	9999	

2.3 Koding av repsondentenes favorittområder (spm 13-18)

Spørsmålene 13-18 er kodet som vist i Tabell 2-3.

Tabell 2-3 Koding av favorittområder

<i>Repsons fra spørreskjema</i>	Kodet som
<i>Mathisvannet, Alta, Finnmark</i>	Alta
<i>Storvannet, Talvik, Finnmark</i>	Alta
<i>Talvik, Finnmark</i>	Alta
<i>Beiarfjell Salten Nordland</i>	Beiar
<i>Beiarfjellet / Beiar / Nordland</i>	Beiar
<i>Beiarfjellet Nordland</i>	Beiar
<i>Beiarfjellet, Nordland</i>	Beiar
<i>Beiarfjellet, Nord-Norge, Nordland</i>	Beiar
<i>Beriarfjell Salten Nordland</i>	Beiar
<i>Nordland, Beiarfjellet</i>	Beiar
<i>Beitostølen Oppland</i>	Beito-Valdresflya
<i>Nordre fjellstølen / Valdres / Oppland</i>	Beito-Valdresflya
<i>valdresflya, oppland</i>	Beito-Valdresflya
<i>Valdresflya, Oppland fylke</i>	Beito-Valdresflya
<i>Valdresflya, FV51, Oppland</i>	Beito-Valdresflya
<i>Valdresflye, Øystre Slidre, Oppland</i>	Beito-Valdresflya
<i>bergsjø</i>	Bergsjø-Rødungen-Ål
<i>Bergsjø, Buskerud</i>	Bergsjø-Rødungen-Ål
<i>Bergsjøstølen</i>	Bergsjø-Rødungen-Ål
<i>Bergsjøstølen Buskerud</i>	Bergsjø-Rødungen-Ål
<i>Bergsjøstølen, Hol, Buskerud</i>	Bergsjø-Rødungen-Ål
<i>Eitrestølen ved foten av Reineskarvet</i>	Bergsjø-Rødungen-Ål
<i>Hallingdalsfjella, Buskerud</i>	Bergsjø-Rødungen-Ål
<i>Området rundt og på Reineskarvet</i>	Bergsjø-Rødungen-Ål
<i>Skarvheimen</i>	Bergsjø-Rødungen-Ål
<i>Ål</i>	Bergsjø-Rødungen-Ål
<i>Bjerka Nordland</i>	Bjerka (Rana)
<i>Bjorli, Oppland</i>	Bjorli
<i>Bjørrgan skisenter, Grong, Nord-Trøndelag</i>	Bjørrgan (Grong)
<i>bjørnefjell</i>	Bjørnefjell (Narvik)
<i>Bjørnefjellplatået, Narvik, Nordland</i>	Bjørnefjell (Narvik)
<i>Riksgrensen ved Bjørnefjell i Nordland/grensen til Sverige</i>	Bjørnefjell (Narvik)
<i>Blefjell</i>	Blefjell
<i>Bodø</i>	Bodø
<i>Soløyvannet Salten Nordland</i>	Bodø
<i>Soløyvannet, Bodø, Nordland</i>	Bodø
<i>Soløyvatnet, Nord-Norge, Nordland</i>	Bodø

Repsons fra spørreskjema	Kodet som
<i>torsetlia, Buskerud</i>	Dagalifjellet
<i>Dividalen nasjonalpark, platå. BARDU</i>	Dividalen nasj park (Bardu)
<i>Dovre, Oppland</i>	Dovre
<i>Dovre/Oppland</i>	Dovre
<i>hjerkinndovre fjell oppland</i>	Dovre
<i>Steinsetfjorden, Etnedal, Oppland</i>	Etnedal
<i>Finnmark</i>	Finnmark (fylket)
<i>Finnmarksvidda</i>	Finnmarksvidda
<i>Finnmarksvidda, Finnmark</i>	Finnmarksvidda
<i>Finnmarksvidda/Finnmark</i>	Finnmarksvidda
<i>Finse</i>	Finse
<i>Finse, Hordaland</i>	Finse
<i>Finse, Hordaland</i>	Finse
<i>Finse, Ulvik, Hordaland</i>	Finse
<i>Finse/ Ulvik/ Hordaland</i>	Finse
<i>Finsevatnet, Ulvik, Hordaland</i>	Finse
<i>Fjellet der det er langt og åpent</i>	Fjellet (generelt)
<i>Fjellet så lenge beligenhet er slik at det har gode vind muligheter</i>	Fjellet (generelt)
<i>Geilo, Buskerud</i>	Geilo-Hallingskarvet
<i>Hafsdalstoppen, Geilo, Buskerud</i>	Geilo-Hallingskarvet
<i>Hallingskarvet</i>	Geilo-Hallingskarvet
<i>Havsdalen, Buskerud</i>	Geilo-Hallingskarvet
<i>Havsdalen, Geilo, Buskerud</i>	Geilo-Hallingskarvet
<i>Golsfjellet</i>	Golsfjellet-Bagn
<i>storefjell</i>	Golsfjellet-Bagn
<i>Storefjelltoppen, Gol, Buskerud</i>	Golsfjellet-Bagn
<i>mest i Sverige, ved grensen Graddis</i>	Graddis (Sverige)
<i>Gålå, Oppland</i>	Gålå
<i>Hardangervidda, Buskerud</i>	Hardangervidda
<i>Hardagnervidda</i>	Hardangervidda
<i>Hardangervidda</i>	Hardangervidda
<i>Hardangervidda - Buskerud</i>	Hardangervidda
<i>hardangervidda buskerud</i>	Hardangervidda
<i>hardangervidda hordaland</i>	Hardangervidda
<i>Hardangervidda, Buskerud</i>	Hardangervidda
<i>Hardangervidda, Buskerud/ Hordaland</i>	Hardangervidda
<i>Hardangervidda, Buskerud/Rogaland</i>	Hardangervidda
<i>Hardangervidda, Buskerud/Telemark/Hordaland</i>	Hardangervidda
<i>Hardangervidda, Haukeliset-Dyranut, Telemark, Hordaland</i>	Hardangervidda
<i>Hardangervidda, Hordaland / Telemark</i>	Hardangervidda
<i>Hardangervidda, Hordaland og Buskerud</i>	Hardangervidda
<i>Hardangervidda, Hordaland/Buskerud</i>	Hardangervidda
<i>Hardangervidda, utg. punkt Skiftesjøen/Dyranut/Ørteren</i>	Hardangervidda
<i>Hrdangervidda, alle</i>	Hardangervidda
<i>Hardangervidda Telemark</i>	Haukeli-Rauland-Møsvatn

Repsons fra spørreskjema	Kodet som
<i>Hardangervidda Tinn</i>	Haukeli-Rauland-Møsvatn
<i>Hardangervidda, telemark</i>	Haukeli-Rauland-Møsvatn
<i>Haukeli</i>	Haukeli-Rauland-Møsvatn
<i>Haukeli / Telemark</i>	Haukeli-Rauland-Møsvatn
<i>Haukeli Hordaland</i>	Haukeli-Rauland-Møsvatn
<i>Haukelifjell område, Telemark</i>	Haukeli-Rauland-Møsvatn
<i>Haukelifjell, Telemark</i>	Haukeli-Rauland-Møsvatn
<i>Haukelifjell, Vinje Kommune, Telemark</i>	Haukeli-Rauland-Møsvatn
<i>Haukelifjell, Vinje, Telemark</i>	Haukeli-Rauland-Møsvatn
<i>Haukeliseter</i>	Haukeli-Rauland-Møsvatn
<i>Haukeliseter Fjellstue, Telemark</i>	Haukeli-Rauland-Møsvatn
<i>Haukeliseter Telemark</i>	Haukeli-Rauland-Møsvatn
<i>Haukeliseter, Rauland, Vinje</i>	Haukeli-Rauland-Møsvatn
<i>Haukeliseter, Telemark</i>	Haukeli-Rauland-Møsvatn
<i>Haukeliseter, Telemark fylke</i>	Haukeli-Rauland-Møsvatn
<i>Haukeliseter, Vinje, Telemark</i>	Haukeli-Rauland-Møsvatn
<i>Haukelisæter</i>	Haukeli-Rauland-Møsvatn
<i>Haukelsieter, Telemark</i>	Haukeli-Rauland-Møsvatn
<i>Haukliseter omr.</i>	Haukeli-Rauland-Møsvatn
<i>Møsvatn Telemark</i>	Haukeli-Rauland-Møsvatn
<i>Møsvatn, Vinje Kommune, Telemark</i>	Haukeli-Rauland-Møsvatn
<i>Rauland</i>	Haukeli-Rauland-Møsvatn
<i>Rauland, Telemark</i>	Haukeli-Rauland-Møsvatn
<i>Rauland, Vinje, Telemark</i>	Haukeli-Rauland-Møsvatn
<i>Silkedalen Rauland Telemark</i>	Haukeli-Rauland-Møsvatn
<i>Ved haukelidseter</i>	Haukeli-Rauland-Møsvatn
<i>hemmelig, Hedmark</i>	Hemmelig sted
<i>Eldrevatn, Hemsedal, Buskerud/ Sogn og Fjordane</i>	Hemsedal
<i>Eldrevatn, Sogn og Fjordane</i>	Hemsedal
<i>Eldrevatnet</i>	Hemsedal
<i>Eldrevatnet - Hemsedal - Buskerud</i>	Hemsedal
<i>Eldrevatnet / hemsedal</i>	Hemsedal
<i>Hemsedal geilo</i>	Hemsedal
<i>Hemsedal, på fjellet og islagt vann, Buskerud</i>	Hemsedal
<i>Hemsedalsfjellet - Buskerud</i>	Hemsedal
<i>Storfjorden/Nøsen, (Hemsedal/Valdres)</i>	Hemsedal
<i>sandvatn hjelmeland rogaland</i>	Hjelmeland
<i>Sandvatnet</i>	Hjelmeland
<i>Sandvatnet ryfylke</i>	Hjelmeland
<i>jordene ved Hokksund flyplass Buskerud</i>	Hokksund
<i>Hovden</i>	Hovden
<i>Hovden / Aust-Agder</i>	Hovden
<i>Området rundt Hovden, Aust-Agder</i>	Hovden
<i>Ifjordfjellet, Finnmark</i>	Ifjordfjellet
<i>Imingfjell</i>	Imingfjell-Småroi-Lufsjå

Repsons fra spørreskjema	Kodet som
<i>Imingfjell Buskerud</i>	Imingfjell-Småroi-Lufsjå
<i>imingfjell, buskerud</i>	Imingfjell-Småroi-Lufsjå
<i>Småroi Tinn</i>	Imingfjell-Småroi-Lufsjå
<i>Småroi, Imingfjell, hardangervidda, Teemark</i>	Imingfjell-Småroi-Lufsjå
<i>småroi, telemark</i>	Imingfjell-Småroi-Lufsjå
<i>Sønstevatn i Uvdal i Buskerud</i>	Imingfjell-Småroi-Lufsjå
<i>Veggli, Buskerud</i>	Imingfjell-Småroi-Lufsjå
<i>Vegglifjell, Buskerud</i>	Imingfjell-Småroi-Lufsjå
<i>Jostedalsbreen, Sogn og fjordane</i>	Jostedalsbreen
<i>Kilpis, Finland</i>	Kilpis (Finland)
<i>Kristiansand, toppdalsfjorden(islagt)</i>	Kristiansand
<i>Topdalsfjorden, Kristiansand</i>	Kristiansand
<i>Toppdalsfjorden / Kristiansand / Vest-Agder</i>	Kristiansand
<i>Eikedalen/ Kvamskogen/ Hordaland</i>	Kvamskogen
<i>Lierne Nord trøndelag</i>	Lierne
<i>Lifjell, Bø Kommune, Telemark</i>	Lifjell (Bø)
<i>Lista, Vest-Agder</i>	Lista
<i>Laukvik, Lofoten, Nordland</i>	Lofoten
<i>meråker</i>	Meråker
<i>Meråker Nor trønelag</i>	Meråker
<i>meråker alpínsenter nord trøndelag</i>	Meråker
<i>Meråker, Nord Trødnelag</i>	Meråker
<i>Meråker, sør-trøndelag</i>	Meråker
<i>Nordfjord</i>	Nordfjord
<i>Dansarflata / Norefjell / Oppland</i>	Norefjell
<i>Norefjell</i>	Norefjell
<i>Norefjell i Buskerud</i>	Norefjell
<i>Norefjell, Buskerud</i>	Norefjell
<i>Norefjell/Buskerud</i>	Norefjell
<i>Oppdal</i>	Oppdal
<i>Oppdal Sør Trøndelag</i>	Oppdal
<i>Oppdal, vangslia, sør-trøndelag</i>	Oppdal
<i>Orkelsjøen, Oppdal</i>	Oppdal
<i>Stølen på toppen av skitrekket, oppdal, sørtrøndelag</i>	Oppdal
<i>Toppen av Vangslia, Oppdal, Sør-trøndelag</i>	Oppdal
<i>Toppen på Vangslia i Opdal</i>	Oppdal
<i>Bærum, Akershus</i>	Oslo
<i>Ekeberg maridalsvannet</i>	Oslo
<i>Ekebergsletta i Oslo</i>	Oslo
<i>maridalsvannet</i>	Oslo
<i>Maridalsvannet / Oslo</i>	Oslo
<i>Maridalsvannet Oslo</i>	Oslo
<i>Maridalsvannet, Oslo</i>	Oslo
<i>Maridalsvannet, Oslo fylke</i>	Oslo
<i>Maridalsvannet/Oslo</i>	Oslo

Repsons fra spørreskjema	Kodet som
<i>Semsvannet Akershus</i>	Oslo
<i>Borrevannet i Horten i Vestfold</i>	Oslofjorden
<i>Gilhusodden, Lier, Buskerud</i>	Oslofjorden
<i>hvittensand</i>	Oslofjorden
<i>Hvittensand Larvik Vestfold</i>	Oslofjorden
<i>Jarlsberg, Vestfold</i>	Oslofjorden
<i>Jeløya</i>	Oslofjorden
<i>Larkollen</i>	Oslofjorden
<i>Larkollen Rygge Østfold</i>	Oslofjorden
<i>Larkollen, Østfold</i>	Oslofjorden
<i>Moss/Jeløya Østfold</i>	Oslofjorden
<i>Sande i Vestfold</i>	Oslofjorden
<i>verket</i>	Oslofjorden
<i>Verket Buskerud</i>	Oslofjorden
<i>Verket Hurum Akershus</i>	Oslofjorden
<i>Verket Vestfold</i>	Oslofjorden
<i>Verket, Svelvik, Buskerud</i>	Oslofjorden
<i>verket/hurum, vestfold</i>	Oslofjorden
<i>Spidsbergseter, Ringebu, Oppland</i>	Ringebu-Venabyggsfjellet
<i>Venabygdsfjellet, Oppland</i>	Ringebu-Venabyggsfjellet
<i>Venabygdsfjellet, Ringebu, Oppland</i>	Ringebu-Venabyggsfjellet
<i>Ørtern, Buskerud</i>	RV7
<i>Dyranut</i>	RV7
<i>Dyranut / Skiftesjøen, Hardangervidda</i>	RV7
<i>Dyranut, Eidfjord</i>	RV7
<i>Dyranut, Hardangervidda, Buskerud</i>	RV7
<i>Dyranut, Hardangervidda, Hordaland</i>	RV7
<i>Dyranut, Haugastøl</i>	RV7
<i>Dyranut, Hordaland</i>	RV7
<i>Dyranut, Hordaland?</i>	RV7
<i>Dyranut, ved Riksvei 7</i>	RV7
<i>Dyranut/Hardangervidda, Hordaland</i>	RV7
<i>Halne - Haugastøl - Buskerud</i>	RV7
<i>Halne Hardangervidda, Eidfjord</i>	RV7
<i>Halne, Eidfjord, Hordaland</i>	RV7
<i>Hardangervidda (Haugastøl-siden), Hordaland</i>	RV7
<i>Hardangervidda (Skiftesjøen, Dyranut, Ørteren), Buskerud</i>	RV7
<i>Hardangervidda langs R7</i>	RV7
<i>Hardangervidda, Haugastøl, Hordaland</i>	RV7
<i>Haugastøl</i>	RV7
<i>Haugastøl Buskerud</i>	RV7
<i>Haugastøl Dyrenut</i>	RV7
<i>Haugastøl- Rv 7, Buskerud</i>	RV7
<i>Haugastøl, buskerud</i>	RV7
<i>Haugastøl, Buskerud ?</i>	RV7

Repsons fra spørreskjema	Kodet som
<i>Haugastøl, Buskerud/Hordaland</i>	RV7
<i>Haugastøl, Buskerud?</i>	RV7
<i>Haugastøl, Hol, Buskerud</i>	RV7
<i>Haugastøl, Hordaland</i>	RV7
<i>Haugastøl, på fjellet, Buskerud</i>	RV7
<i>Haugastøl/Buskerud</i>	RV7
<i>Haugastøområdet</i>	RV7
<i>Langs riksvei 7 fra Ørteren i Hol/Buskerud til Dyranut i Eidfjord/Hordaland</i>	RV7
<i>Langs RV 7 fra Haugastøl</i>	RV7
<i>Langs RV 7, downwind tilbake mot Haugastøl</i>	RV7
<i>Lægreid, RV7,Hardangervidda</i>	RV7
<i>Skiftessjøen, Eidfjord</i>	RV7
<i>Skiftessjøen/Hardangervidda, Hordaland</i>	RV7
<i>Ørteren</i>	RV7
<i>Ørteren - Haugastøl - Buskerud</i>	RV7
<i>Ørteren Hol</i>	RV7
<i>Ørteren v/Riksvei 7</i>	RV7
<i>ørteren, buskerud</i>	RV7
<i>Ørteren, Hardangervidda, Buskerud</i>	RV7
<i>Ørteren, Haugastøl, Buskerud</i>	RV7
<i>Ørteren, Haugastøl, Hardangervidda, Buskerud</i>	RV7
<i>Ørteren, Hol, Buskerud</i>	RV7
<i>Ørteren/Hardangervidda Buskerud</i>	RV7
<i>Ørteren/hardangervidda, Buskerud</i>	RV7
<i>Ørteren/Hardangervidda/Telemark</i>	RV7
<i>Ørtern, Haufastøl, Hardangervidda</i>	RV7
<i>Ørtern, Haugastøl, Buskerud</i>	RV7
<i>Aursunden, Sør-Trøndelag</i>	Røros
<i>Røros</i>	Røros
<i>Røros sør-trøndelag</i>	Røros
<i>Røros, (Storwartz)</i>	Røros
<i>Røros, Storwartz, sør-trøndelag</i>	Røros
<i>Røros, Sør Trøndelag</i>	Røros
<i>Storwartz gruvene Røros Sør Trøndelag</i>	Røros
<i>storwartz</i>	Røros
<i>Storwartz Sør trønelag</i>	Røros
<i>storwartz - sør Trøndelag</i>	Røros
<i>storwartz / røros</i>	Røros
<i>Storwartz, Røros</i>	Røros
<i>Storwartz, Røros, Sør Trøndelag</i>	Røros
<i>Storwartz, Røros, Sørtrøndelag</i>	Røros
<i>Storwartz, Røros, Sør-Trøndelag</i>	Røros
<i>Storwartz, Sør-Trøndelag</i>	Røros
<i>Storwartz/Røros/Sør-trøndelag</i>	Røros
<i>Røst Nordland</i>	Røst

Repsons fra spørreskjema	Kodet som
Lønsdal / Saltfjellet / Nordland	Saltfjellet
Nordland, Saltfjellet	Saltfjellet
saltfjelet	Saltfjellet
saltfjell, semska, saltdal, nordland	Saltfjellet
Saltfjellet ,salten ,Nordland	Saltfjellet
Saltfjellet / Nordland	Saltfjellet
Saltfjellet Nordland	Saltfjellet
Saltfjellet Salten Nordland	Saltfjellet
saltfjellet, nordland	Saltfjellet
Saltfjellet, Nord-Norge, Nordland	Saltfjellet
Saltfjellet, semska, nordland	Saltfjellet
Senja, Kaperdalen	Senja
Sennalandet i Finnmark	Sennalandet
Setersdalsheiene	Setersdalsheiene
Hafjell	Sjusjøen-Hafjell
Hafjell, Lillehammer, Oppland	Sjusjøen-Hafjell
Hafjell, Oppland	Sjusjøen-Hafjell
Hafjell, Øyer, Oppland	Sjusjøen-Hafjell
Hafjelltoppen	Sjusjøen-Hafjell
Hafjelltoppen Oppland	Sjusjøen-Hafjell
kroksjøen	Sjusjøen-Hafjell
Kroksjøen / Hedmark?	Sjusjøen-Hafjell
kroksjøen / sjursjøen	Sjusjøen-Hafjell
Kroksjøen, Sjusjøen, Oppland	Sjusjøen-Hafjell
Nevel fjell, Hafjell, Oppland	Sjusjøen-Hafjell
Nevel fjell, Lillehammer, Oppland	Sjusjøen-Hafjell
Nevel fjell, Oppland	Sjusjøen-Hafjell
sjusjøen, oppland (?)	Sjusjøen-Hafjell
Skiboten. Troms	Skibotn
Skibotten, Troms	Skibotn
Mjøfjellsområdet mot Sognefjorden, Hordaland	Slettafjell-Mjølfjell
Mjølfjellsområdet, Hordaland	Slettafjell-Mjølfjell
Slettafjell, Voss, Hordaland	Slettafjell-Mjølfjell
Bore, Sola/ Jæren/ Rogaland	Sola
sola, stavanger	Sola
Sollifjellet i Harstad Troms fylke	Sollifjell (Harstad)
strandevannet, buskerud	Strandavatn
Suldal Rogaland	Suldal
Nordland, Sulitjelma	Sulitjelma
Svalbard	Svalbard
takvannet, bardu, troms	Takvatnet (Bardu)
Takvatnet. Heia. Troms	Takvatnet (Bardu)
generelt i troms	Troms (fylket)
Troms	Troms (fylket)
Brevikeidet. Troms	Tromsø

Repsons fra spørreskjema	Kodet som
<i>Finnlandsfjellet, Tromsø, Troms</i>	Tromsø
<i>Finnlandsfjellet/Tromsø</i>	Tromsø
<i>Kroken, Tromsø. Troms</i>	Tromsø
<i>Krokenfjellet i Tromsø, Troms fylke</i>	Tromsø
<i>Nordfjellet, Tromsø, Troms</i>	Tromsø
<i>Områden kring Tromsø</i>	Tromsø
<i>ringvassøya, hårskoltan, tromsø, troms</i>	Tromsø
<i>Tromsø, på fjellet og vann nært byen, Troms</i>	Tromsø
<i>Tromsø/Troms</i>	Tromsø
<i>Tromsøfjellene, Troms</i>	Tromsø
<i>Trysil</i>	Trysil
<i>Trysil, Hedmark</i>	Trysil
<i>langsvola tydal sørtrøndelag</i>	Tydal-Selbu
<i>Selbu Sør trønelag</i>	Tydal-Selbu
<i>Tydal Sør trønelag</i>	Tydal-Selbu
<i>Tydal, Sør Trøndelag</i>	Tydal-Selbu
<i>Ulsteinvik, Møre- og Romsdal</i>	Ulsteinvik
<i>Raudvatnet Rana Nordland</i>	Umbukta-Raudvatnet (Rana)
<i>umbukta, Rana kommune, nordland</i>	Umbukta-Raudvatnet (Rana)
<i>Byvannet, Vadsø, Finnmark</i>	Varangerhalvøya
<i>Ekkerøy, Vadsø, Finnmark</i>	Varangerhalvøya
<i>Vadsø, Finnmark</i>	Varangerhalvøya
<i>varanger, finnmark</i>	Varangerhalvøya
<i>varanger/Finnmark</i>	Varangerhalvøya
<i>Varangerhalvøya</i>	Varangerhalvøya
<i>Varangerhalvøya, Finnmark</i>	Varangerhalvøya
<i>Varangerhalvøya/Vadsø Finnmark</i>	Varangerhalvøya
<i>Varangerhalvøya/Vadsø/Vardø/Nesseby/Berlevåg/Tana Finnmark</i>	Varangerhalvøya
<i>Diverse åkre rundt Verdal i Nord trøndelag</i>	Verdal
<i>Vikafjell, Hordaland</i>	Vikafjell
<i>Ørland, Sør-Trøndelag</i>	Ørlandet
<i>Jorder på Øvre romerike, Akershus</i>	Øvre Romerrike
<i>Skedsmo, Akershus</i>	Øvre Romerrike
<i>Svelle, Akershus</i>	Øyern
<i>Svelle, Fet, Akershus</i>	Øyern
<i>Svelle, Fetsund, Akershus</i>	Øyern
<i>Svelle, fetsund, akershus</i>	Øyern
<i>Øysand, Sør-Trøndelag</i>	Øysand (Melhus)
<i>Øysand/Trondheim/Sør-trøndelag</i>	Øysand (Melhus)
<i>Ås. Akershus</i>	Ås

V3. Vedlegg 3 Bakgrunnsdata for populasjonsberegninger

3.1 Kurs og kursdeltakere

Tabell 3-1 viser kitekurs arrangørene som ble funnet (etter søk som beskrevet i metodenedelen) og beregnet antall kursdetalere pr kurs.

Tabell 3-1 Kurs med beregning av kursdeltakere

Arrangør	Kurslokasjon	Antall kurs 2010/11	Max antall pr kurs	Antatt andel gjennomført	Anslag kurs- deltakere
Kitekurs.no	Haugastøl	16	6	65 %	65
Kitekurs.no	Norefjell	2	6	0 %	0
Kitekurs.no	Tromsø	4	6	100 %	25
kite.no	Haukeli	9	12	65 %	75
kite.no	Norefjell	12	12	65 %	95
kite.no	Haugastøl	19	12	65 %	150
skikite.com			6		30
oslokiteskole.no	Oslo/Haukeli/Haugastøl	9	8	65 %	50
kiteskole.no	Nettsted fungerer ikke				0
stjordalfisk.no	Selbu	1	6	65 %	5
srfsnosk8.no	Haugastøl	0			0
spesialsport.no	Rana	1	6	65 %	5
sideshore.no	Røros	3	6	65 %	15
sideshore.no	Oppdal	8	6	65 %	35
sideshore.no	Meråker	1	6	65 %	5
sideshore.no	Lillehammer	9	6	65 %	40
sideshore.no	Haugastøl	6	6	65 %	25
sideshore.no	Geilo	1	6	65 %	5
sideshore.no	Haukeliseter	1	6	65 %	5
sideshore.no	Lofoten	1	6	65 %	5
4elements.no	Dagali	2	4	65 %	10
4elements.no	Hemsedal	6	4	65 %	20
4elements.no	Dyranut	3	4	65 %	10
4elements.no	Finse	2	4	65 %	10
4elements.no	Veggli	1	4	65 %	5
aventuras.no	Hardangervidda	6	6	65 %	25
kiteaction	Rauland	6	10	65 %	40
tyinaktiv.no	Tyin	9	6	50 %	30
kiteskolen.no	Lillehammer	10	4	65 %	30
kiteskolen.no	Bodø	10	4	65 %	30
kiteskolen.no	Hemsedal	10	4	65 %	30
kiteskolen.no	Finse	10	4	65 %	30
kiteskolen.no	Haukeliseter	10	4	65 %	30
kiteskolen.no	Røros	10	4	65 %	30

Arrangør	Kurslokasjon	Antall kurs 2010/11	Max antall pr kurs	Antatt andel gjennomført	Anslag kurs- deltakere
kitebrothers.no	Finse	10	6	65 %	40
dnt.no	Hardangervidda	10	6	65 %	40
kitesurfing.no	Haukeli	10	6	50 %	30

3.2 Kommentarer til populasjonsanslagene fra informanter

Ut fra de første populasjonsestimatene jeg gjorde og midlertidige resultater fra undersøkelsen, ble følgende data distribuert til tre informanter for vurdering:

Populasjonsestimat (fra første estimat, gjort i mars 2011):

- Netto tilvekst selvlære kitere 2010/11: omlag 800
- Netto tilvekst kursede kitere 2010/11: omlag 600
- Antall aktive kitere 2010/11: omlag 5500

Data fra undersøkelsen pr ultimo mars 2011:

- Kjønn (K:M): 20:80 %
- Alder: jevnt spredt fra 22 år til 50 år
- Utdanning etter grunnskole:
  - 1-3 år: 20 %
  - 4-6 år: 45 %
  - 7-8 år: 20 %
  - 8+ år: 15 %
- Personlig bruttoinntekt:
  - < 100 kkr: 10 %
  - 100-250 kkr: 5 %
  - 250-400 kkr: 5 %
  - 400-600 kkr: 55 %
  - 600 kkr: 25%
- Bosted: Rimelig godt fordelt utover hele landet.

Klemet Store i skikite.com (mail 23.03.2011):

“Jeg synes det ser bra ut, og ikke minst velfundert.

Tallene for i år stemmer nok ganske bra, og det er nok riktig å regne seg bakover i tid med et slikt estimat. Typisk hadde jeg 120 på kurs sesongen for to år siden.

Enkelttall vil selvfølgelig bli feil å se på, det blir mer en måte å regne sånn ca. på.

Eksempelvis startet det 10 stk å kite i Vadsø sesongen 2000. Av disse er det nå 5-6 aktive, mens det har kommet mange nye til i området, og fremstår idag som et svært aktivt miljø som har arrangert VM, NC og NM, i tillegg til andre store kitearrangement .”

Christian Nerdrum i Fri Flyt (oppsummert telefonsamtale 12.04.2011):

Fri flyt har ingen deltajert kunnskap om demografien hos sine lesere, spesielt ikke om kiterne, heller ikke antall utøvere er kjent. Skjevhet i fht inntekt, utdanning og erfaring kan skyldes at det er de «voksne» som tar seg tid til å besvare undersøkelsen.

Geir Norland i Fluid (mail 27.04.2011):

“ja har sett litt på tallene dine. jeg har jo ikke noen fasit og kan ikke verifisere noe men føler at tallene dine kan være nokså greie. MEN siden dette har foregått på internett og ikke på spoter/områder der det er mye kitere så vil jo alikevel tallene være nokså feil. lite nybegynnerer og få med lav utdanning. tror også det er litt flere jenter i % tror også tallet er større en 5000, har snakket med litt folk i forskjellige miljøer og det er nok litt lavt. “

3.3 Kiteklubber

Følgende kiteklubber ble funnet:

Tabell 3-2 Kiteklubber i Norge etter søk på internett medio mars 2011

Alta kiteklubb	Bergen Kiteklubb	Eldrevann Skiseil og Kite Klubb
Filefjell kiteklubb	Fredrikstad kiteklubb	Hallingskarvet kiteklubb
Haltdalen kiteklubb	Hovden kiteklubb	Indre Nordmøre kiteklubb
Jomfruland kiteklubb	Knausen kiteklubb	Korsvoll kiteklubb
Kristiansand Kiteklubb	Lakselv kiteklubb	Lofoten & Vesterålen kiteklubb
Nordvest kiteklubb	NTNUI Kite	Oslo Kiteklubb
Oslo kitesurfingklubb	Polar kiteklubb	Rauland kiteklubb
Rjukan kiteklubb	Røros Kiteklubb	Rørвик kiteklubb
Salten kiteklubb	Sport adventure kiteklubb	StatoilHydro Stavanger Sokkel Kitegruppe
Stavanger Kiteklubb	Tønsberg kiteklubb	Tromsø Kiteklubb
Trondheim Kiteklubb	Tyin-Filefjell Kiteklubb	Utsira kiteklubb
Valdres kiteklubb	Varanger Kite Klubb	Vestfold kite
Voss Kiteklubb	Ål kiteklubb	

Medlemstallene i klubbene i Tabell 3-2 er ikke undersøkt, men som i alt annet organisasjonsliv er aktivitetsnivået og medlemstall i de ulike klubbene sannsynligvis varierende. Tar man høyde for at noen klubber er svært aktive, andre omtrent lagt ned og atter noen ikke synlige på internett, kan et anslag være at det finnes et 40-50-talls kiteklubber i funksjon i Norge.

V4. Vedlegg 4 Tekster relatert til rekruttering av respondenter

4.1 Kiteforum.no-tråden "Kiting og villrein. Hva gjør du og hva mener du?"

Utskrift av kiteforum.no-tråden "Kiting og villrein. Hva gjør du og hva mener du?" pr 28.06.2011

kiteforum.no

<http://www.kiteforum.no/forum/>

Kiting og villrein. Hva gjør du og hva mener du?

<http://www.kiteforum.no/forum/viewtopic.php?f=2&t=35895>

Side 1 av 1

Forfatter: **Knut Fossgard** [Tor Mar 10, 2011 9:25 am]

Innleggets emne: **Kiting og villrein. Hva gjør du og hva mener du?**

Jeg er masterstudent i naturbasert reiseliv på UMB på Ås, hvor jeg for tiden skriver masteroppgave om kiting og villrein. Oppgaven skal bidra til mer kunnskap om hvor, hvor mye og hvordan det snøkites i Norge. Den skal også undersøke forholdet mellom kitere og villrein, og i hvilket omfang Hardangervidda brukes av kitere i Norge.

En viktig del av oppgaven er en nettbasert spørreundersøkelse om temaene over. Her håper jeg på svar fra kitere over hele landet, uansett sted, stil eller erfaring -- inkludert deg som kun kiter på vann, deg som knapt har begynt, deg som nesten har lagt opp, og ikke minst deg som bor langt unna Hardangervidda. Jo flere som deltar, desto mer kunnskap får vi.

Du finner spørreundersøkelsen på denne linken:

<http://web.questback.com/knutfossgard/qc5toljyuf/>

Ta kontakt om du har spørsmål eller ønsker mer informasjon.

Takk for at du stiller opp!

Vennlig hilsen

Knut Fossgard

Utskrift av kiteforum.no-tråden "Kiting og villrein. Hva gjør du og hva mener du?" pr 28.06.2011

knut.fossgard@student.umb.no

Forfatter: **HB** [Tor Mar 10, 2011 1:19 pm]

Innleggets emne: **Re: Kiting og villrein. Hva gjør du og hva mener du?**

---

ser her ett mulig problem av testen du har lagt ut.

-hva er hensikten med denne undersøkelsen? komme oss kitere tilgode?

-skal vi skyte oss selv i foten med å svare på undersøkelsen, for att det seinere kan bli enda strengere og utøve det vi alle elsker, friluftaktivitet både til fjells og til havs.

- slik eg ser dette og beklager hvis eg tar feil (har ikke skummet gjennom hele testen) har dette ingen ting på denne siden å gjør.

Forfatter: **Knut Fossgard** [Tor Mar 10, 2011 6:28 pm]

Innleggets emne: **Re: Kiting og villrein. Hva gjør du og hva mener du?**

HB skrev:

ser her ett mulig problem av testen du har lagt ut.

-hva er hensikten med denne undersøkelsen? komme oss kitere tilgode?

-skal vi skyte oss selv i foten med å svare på undersøkelsen, for att det seinere kan bli enda strengere og utøve det vi alle elsker, friluftaktivitet både til fjells og til havs.

- slik eg ser dette og beklager hvis eg tar feil (har ikke skummet gjennom hele testen) har dette ingen ting på denne siden å gjør.

Gode spørsmål og jeg ser din bekymring.

Jeg er selv kiter, har nær tilknytning til Hardangervidda, og har fulgt debatten om kiting i området siden jeg startet å kite for 7-8 år siden. Min oppfatning av debatten er at den tildels preges av mangel på kunnskap fra begge sider. Undersøkelsen og oppgaven min skal forsøke å få fram mer kunnskap om kiterne; hvor og hvordan det kites, hva kiterne mener om aktiviteten sin i forhold til villreinen, og hvor utbredt kiting er på Hardangervidda. Først da har man reell mulighet til å diskutere hvordan kiting evt kan påvirke villreinen.

Utskrift av kiteforum.no-tråden "Kiting og villrein. Hva gjør du og hva mener du?" pr 28.06.2011

Utdannelsen jeg nå tar, fokuserer på bruk og aktiviteter i naturen. Et viktig element er å bidra til økt lokal aktivitet og verdiskapning ved å bruke naturen som ressurs. Mitt fokus er altså ikke i vern.

Jeg forsøker i stedet å ta en nøytral posisjon i saken og bringe fram fakta. Det vil sikkert være spørsmål og svaralternativer i undersøkelsen som kan tolkes i ulike retninger, men det er dessverre ikke mulig å utforme all tekst slik at alle oppfatter den likt.

Ang frykten for økt vern og begrensninger: I Hol kommune vet jeg at kitemiljøet og SNO (statens naturoppsyn) jobber tett sammen og har god dialog rundt kiteaktiviteter. Det er et godt eksempel på at man lokalt finner løsninger og samarbeidsformer som gavner begge parter.

Oppsummert: Jeg ser ikke at kitere eller kitemiljøet risikerer noe ved å ta del i undersøkelsen. Tvert i mot; jo flere fakta og mer kunnskap vi får, desto bedre grunnlag har man for å vurdere virkningen av kiteaktivitetene.

Innlegget mitt ble forøvrig klarert med moderator på forhånd.

Forfatter: **svein1** [Søn Mar 13, 2011 4:50 pm]

Innleggets emne: **Re: Kiting og villrein. Hva gjør du og hva mener du?**

Hvis det er slik at kitere skremmer reinen ønsker jeg selvsagt å unngå det. Turkitere drar aldri på tur uten kart/GPS. Er det kjent hvor reinen står velges en annen rute eller tur. Det verste som kan skje er at kiting totalforbys som et føre-var prinsipp.

Informasjon om villrein bør kunne nås på kite.no (evt via en link). Kart med villrein-varsel, som viser hvor de står og trekk-ruter, bør være tilgjengelig, samt nedlastbare GPS koordinater etc. Dette bør også være mulig å finne denne informasjonen på smart-telefoner.

Hva om yr.no lagde en spesialside med villreinvarsel? yr.no er det viktigste redskapet mitt når jeg skal på tur, og kunne tenkt meg villrein-"nedbør".

Spørreundersøkelsen er gjennomført. Litt for mange spørsmål var det.

Utskrift av kiteforum.no-tråden "Kiting og villrein. Hva gjør du og hva mener du?" pr 28.06.2011

Forfatter: **bounce** [Søn Mar 13, 2011 10:44 pm]

Innleggets emne: **Re: Kiting og villrein. Hva gjør du og hva mener du?**

De fleste av oss kiter ikke på tur, men i nærheten av riksvei 7, og jeg tror ikke jeg har hørt om noen som de siste 4-5 årene har sett rein mens de kitet.

Forfatter: **Knut Fossgard** [Man Mar 21, 2011 1:28 pm]

Innleggets emne: **Re: Kiting og villrein. Hva gjør du og hva mener du?**

Takk for gode svar, kommentarer og oppfølgingsspørsmål.

Responsen på undersøkelsen har vært bra, men jeg håper enda flere vil benytte anledningen til å si sin mening om kiting og villrein. Ikke minst dere som akkurat har startet å kite eller bare har kitet noen få år -- og dere som ønsker å starte med kiting, men som ikke har kommet igang ennå. Her er alle stemmer viktige.

(Undersøkelsen: <http://web.questback.com/knutfossgard/qc5toljyuf/>)

For ordens skyld: Undersøkelsen er selvfølgelig helt anonym.

Har du spørsmål eller kommentarer, ta kontakt med meg på knut.fossgard@student.umb.no

---

Forfatter: **Knut Fossgard** [Ons Apr 27, 2011 2:14 pm]

Innleggets emne: **Re: Kiting og villrein. Hva gjør du og hva mener du?**

Du kan fortsatt si din mening. Undersøkelsen er åpen fram til 15. mai.

Dine svar er viktige uansett om du er fersk eller erfaren kiter. Spesielt vil det være spennende å høre fra dere som er nybegynnere eller kun har kitet noen få år.

Grip derfor sjansen og ta undersøkelsen du også:

<http://web.questback.com/knutfossgard/qc5toljyuf/>

På forhånd takk for hjelpen!

Har du spørsmål eller kommentarer, ta kontakt med meg på knut.fossgard@student.umb.no

Utskrift av kiteforum.no-tråden "Kiting og villrein. Hva gjør du og hva mener du?" pr 28.06.2011

Forfatter: **kitesurfing.no** [Søn Mai 01, 2011 8:29 pm]

Innleggets emne: **Re: Kiting og villrein. Hva gjør du og hva mener du?**

Vi har sagt vår mening, gjør det du og!

Og for deg som kun kiter ved veien og ikke stører villrein - du skal og ta deg tid til å svare!

Hvis det er sånn at du/de fleste kitere som regel kiter rett ved veien og ikke ofte er på langtur er det viktig å få synliggjort det...

mvh

Oskar

Kitesurfing.no

Forfatter: **Knut Fossgard** [Tor Mai 05, 2011 7:25 pm]

Innleggets emne: **Re: Kiting og villrein. Hva gjør du og hva mener du?**

Takk, takk. Dette er helt strålende! Svarene strømmer på. Og det er plass til flere.

Kiting langs vei eller midt på vidda? Hyperaktiv eller en-gang-i-året-kiter? Nybegynner eller garva? Ung eller gammel? Kvinne eller mann? Uansett, bli med på innspurten!

Her er ingen svar feil. Følg linken under, fortell hvordan du kiter og hva du mener.

<http://web.questback.com/knutfossgard/qc5toljyuf/>

Har du spørsmål eller kommentarer, ta kontakt med meg på

knut.fossgard@student.umb.no.

Og jeg lover: Om 10 dager, 15. mai, skal jeg slutte å mase om dette. Æresord. 😊

Side 1 av 1

Tidssone UTC + 1 time

Powered by phpBB © 2000, 2002, 2005, 2007 phpBB Group

<http://www.phpbb.com/>

Figur 4-1 Utskrift av kiteforum.no-tråden "Kiting og villrein. Hva gjør du og hva mener du?" Kilde: kiteforum.no

4.2 Facebook-gruppen "Kiting og villrein på Hardangervidda. Hva gjør du og hva mener du?"

Figur 4-2 viser wall-en (forsiden) til Facebook-gruppen som ble opprettet for å promotere oppgavens spørreundersøkelse.

The screenshot shows the Facebook group wall for "Kiting og villrein på Hardangervidda. Hva gjør du og hva mener du?". The page header includes the Facebook logo, a search bar, and navigation links for Home, Profile, Find friends, and Account. The group name and category (Recreation/Sport) are displayed at the top, along with an "Edit page" button.

The main content area is the "Wall", which features a "Write something..." input field and a "Share" menu with options for Status, Photo, Link, Video, and Question. Below this, there are several posts from the group, each with a profile picture, a title, and a description. The posts are:

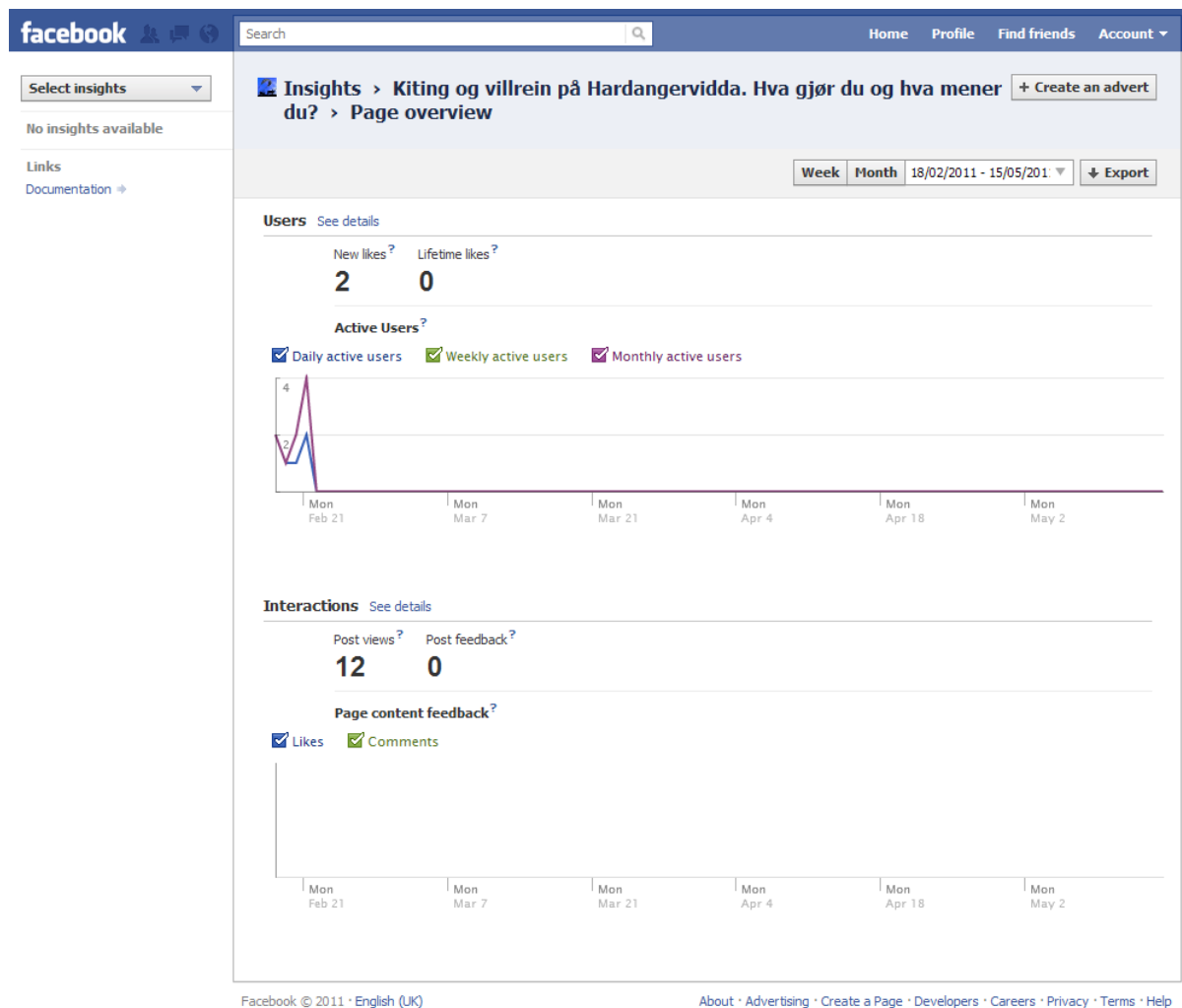
- Post 1:** "Kiting og villrein på Hardangervidda. Hva gjør du og hva mener du?" by Knut Fossgard. Text: "Har du, eller noen du kjenner, akkurat begynt å kite? Eller vurdert å begynne med kiting?" Date: 15 March at 11:45. 112 Impressions, 0% feedback.
- Post 2:** "Kiting og villrein på Hardangervidda. Hva gjør du og hva mener du?" by Knut Fossgard. Text: "Bli da med på undersøkelsen. Svarene fra nybegynnere og potensielle kitere er like viktige som fra de mer garvede kiterne." Date: 04 March at 14:44. 280 Impressions, 0% feedback.
- Post 3:** "Kiting og villrein på Hardangervidda. Hva gjør du og hva mener du?" by Knut Fossgard. Text: "Kiter du? Ønsker du å teste ut kiting, eller har du kited? På vann eller snø? Bli usett med på en stor undersøkelse om kiting. Det tar deg 10-25 minutter. Sentrale temaer er snøkiting, villrein og Hardangervidda. Undersøkelsen er del av min masteroppgave i naturbasert reiseliv på UMB. Flere detaljer finner du i spørreundersøkelsen i linken under. På forhånd takk." Date: 25 February at 22:59. 329 Impressions, 0.30% feedback.
- Post 4:** "Kiting og villrein på Hardangervidda. Hva gjør du og hva mener du?" by Knut Fossgard. Text: "Spørreundersøkelsen finner du på denne linken: http://web.questback.com/knutfossgard/qcStoljyuf/" Date: 18 February at 10:41. 351 Impressions, 0% feedback.

The sidebar on the left contains navigation options: Wall, Hidden posts, Info, Photos, Discussions, Edit, About, Edit, and a list of 6 people who like the page. The right sidebar features "Admins (1)", "Use Facebook as Kiting og villrein på Hardangervidda. Hva gjør du og hva mener du?", "Notifications", "Promote with an advert", "View Insights", "Suggest to friends", "You and Kiting og villrein på Hardangervidda. Hva gjør du og hva mener du?", "Quick tips", "Sample Advert: Kiting og...", "Get more fans", "Sponsored" ads for "Hvordan Tjene Mye Penger" and "Sportsbil-Utleie?", and "SAS".

Figur 4-2 Wallen på Facebook-gruppen "Kiting og villrein på Hardangervidda. Hva gjør du og hva mener du?" Kilde: Facebook

Gruppen fikk 6 venner (likes) ganske umiddelbart etter opprettelsen. Fire av disse var ukjent, en var en bekjent kiting og den siste var meg selv.

Figur 4-3 viser statistikkdata fra Facebook-gruppen i perioden fra gruppen ble opprettet 18.02.2011 til spørreundersøkelsen ble avsluttet, 15.05.2011

Figur 4-3 Utskrift av brukerstatistikk for Facebook-gruppen "Kiting og villrein på Hardangervidda. Hva gjør du og hva mener du?" i perioden 18.02-15.05.2011. Kilde: Facebook